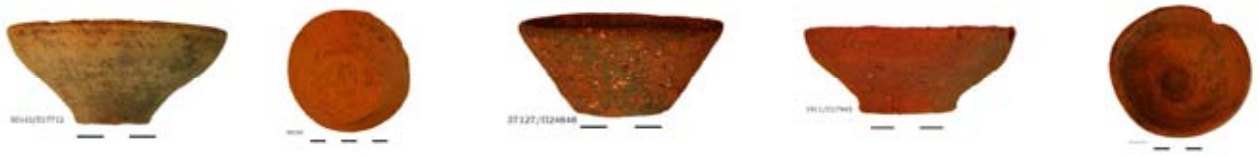

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ:
« Ο ΑΡΧΑΙΟΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ:
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ»
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΝΕΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΑ ΚΩΝΙΚΑ ΚΥΠΕΛΛΑ

ΑΠΟ ΤΟ ΙΕΡΟ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΟΥ ΒΡΥΣΙΝΑ

ΜΑΡΙΑ Σ. ΡΟΥΣΣΟΥ

ΡΕΘΥΜΝΟ 2011-12

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ…….1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ……...3

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΦΑΣΕΙΣ ΙΕΡΩΝ ΚΟΡΥΦΗΣ…….....3

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΙΕΡΩΝ ΚΟΡΥΦΗΣ……...…5

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΙΕΡΩΝ ΚΟΡΥΦΗΣ…….....6

ΙΕΡΟ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΟΥ ΒΡΥΣΙΝΑ……..……7

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ…….....7

ΙΣΤΟΡΙΚΟ……...……..7

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΦΑΣΕΙΣ ΙΕΡΟΥ……...…….8

ΚΕΡΑΜΙΚΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 1972-1973……...……9

ΤΟΠΟΙ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΛΑΤΡΕΩΝ……...…...10

ΝΕΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΑ ΚΩΝΙΚΑ ΚΥΠΕΛΛΑ ΑΠΟ ΤΟ ΙΕΡΟ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΟΥ ΒΡΥΣΙΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 1972-1973…….…….14

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ…….....14

ΠΙΘΑΝΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΚΩΝΙΚΩΝ ΚΥΠΕΛΛΩΝ…….....19

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ- ΧΡΗΣΗΣ-ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ΚΩΝΙΚΩΝ ΚΥΠΕΛΛΩΝ...……..22

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΑ……....22

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ…….....23

ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΝΕΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΚΩΝΙΚΩΝ ΚΥΠΕΛΛΩΝ ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ ΚΡΗΤΗΣ……...….…….26

ΕΚΤΟΣ ΚΡΗΤΗΣ……...26

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙΣ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΝΕΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΝΤΟΣ ΚΡΗΤΗΣ……....28

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΚΩΝΙΚΩΝ ΚΥΠΕΛΛΩΝ ΤΟΥ ΒΡΥΣΙΝΑ ΜΕ ΑΥΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΡΟΑΝΑΦΕΡΘΕΙΣΕΣ ΝΕΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ….…33

ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΟ ΙΕΡΩΝ ΚΟΡΥΦΗΣ……...……35

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΚΥΠΕΛΛΩΝ ΣΤΗΝ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΑ……..36

ΕΠΙΛΟΓΟΣ…….…....38

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ……..……...…..39

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ…….39

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ……...……42

ΕΠΙΜΕΤΡΟ…….……...59

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΩΝ ΚΩΝΙΚΩΝ ΚΥΠΕΛΛΩΝ ΤΟΥ ΒΡΥΣΙΝΑ……60

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ…….101

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ……..102

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ……...…103-5

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ…….106-7

ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΧΕΔΙΩΝ

ΠΙΝΑΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εργασία αυτή αφορά σε μια κατηγορία υλικού, τα κωνικά κύπελλα από το Ιερό Κορυφής του Βρύσινα. Μελετήθηκε ένα πρωτογενές υλικό, από την ανασκαφή του Κ. Δαβάρα στο Ιερό Κορυφής του Βρύσινα κατά τα έτη 1972-73, το οποίο βρισκόταν ανακατεμένο σε 90.000 περίπου όστρακα, που φυλάσσονταν μέσα σε κλούβες-σάκους στις αποθήκες του Αρχαιολογικού Μουσείου Ρεθύμνης. Έπρεπε λοιπόν σε πρώτη φάση να εξεταστεί όλη η κεραμική, προκειμένου να γίνει διαλογή του υλικού και να αναγνωριστούν, στο σημείο που ήταν εφικτό, τα όστρακα- μόνο βάσεις και χείλη- που προέρχονταν από άωτα κωνικά κύπελλα. Αυτά χωρίστηκαν σε χείλη και βάσεις ανά κλούβα-σάκο και στη συνέχεια και με την πολύτιμη βοήθεια της συναδέλφου Γ. Κορδατζάκη -που έκανε τη μελέτη των κεραμικών υλών από το Ιερό Κορυφής του Βρύσινα, οι ομάδες αυτές διαχωρίστηκαν και πάλι σε πέντε κατηγορίες ανάλογα με την κεραμική τους ύλη. Από αυτό το υλικό καταμετρήθηκαν χωριστά τα όστρακα που σώζονταν καθ' ύψος και έδιναν ακέραιο προφίλ. Αυτά περιγράφηκαν, σχεδιάστηκαν, φωτογραφήθηκαν, χωρίστηκαν σε κατηγορίες και συνέθεσαν τον κατάλογο ο οποίος αποτελεί θεμελιώδη λίθο για την εκπόνηση της εργασίας αυτής. Όλη η διαδικασία αποδείχθηκε ιδιαίτερα επίπονη.

Με αφορμή λοιπόν τα κωνικά κύπελλα από το Βρύσινα θα αναφερθώ αρχικά στο ιστορικό πλαίσιο των Ιερών Κορυφής γενικά και στη συνέχεια ειδικά του Βρύσινα. Κατόπιν θα αναφερθούν όλα εκείνα τα μορφολογικά, κατασκευαστικά και χρονολογικά στοιχεία που προκύπτουν από την μελέτη των κωνικών κυπέλλων του Βρύσινα και θα γίνει μια προσέγγιση των πιθανών χρήσεων. Στη συνέχεια θα αναφερθεί το ιστορικό και χρονολογικό πλαίσιο γενικά των μινωικών κωνικών κυπέλλων, η διασπορά των νεοανακτορικών κωνικών κυπέλλων εντός και εκτός Κρήτης και η εξέταση τεσσάρων νεοανακτορικών θέσεων εντός Κρήτης προκειμένου να διαπιστωθούν τα παράλληλα και να γίνουν κάποιες συγκρίσεις. Κατόπιν θα γίνει συνοπτική αναφορά στο

τελετουργικό των ιερών κορυφής και στη συμμετοχή των κωνικών κυπέλλων στην τελετουργία.

Στο τέλος υπάρχει ένα επίμετρο όπου βρίσκεται ο κατάλογος- οι περιγραφές των κωνικών κυπέλλων του Βρύσινα ανά κατηγορία, σχέδια, φωτογραφίες και γραφήματα που θα βοηθήσουν στην καλύτερη κατανόηση των λεχθέντων.

Τελειώνοντας αυτόν τον πρόλογο και πριν ξεκινήσω με τα ζητήματα της εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους εκείνους- φίλους, συναδέλφους, καθηγητές που έβαλαν το λιθαράκι τους – με το δικό του τρόπο ο καθένας- προκειμένου να ολοκληρωθεί η εργασία αυτή. Ειδικότερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές – επόπτες της εργασίας αυτής και ιδιαίτερα την δασκάλα μου κα. Ι. Τζαχίλη η οποία για πάνω από δέκα χρόνια με καθοδηγεί μέσα στους σκοτεινούς λαβυρίνθους της μινωικής εποχής. Εξάλλου ήταν εκείνη που μου έδωσε την ευκαιρία να μελετήσω αυτό το υλικό και να συμμετάσχω κι εγώ με τον τρόπο μου στα δρώμενα του ιερού βουνού.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

- Φανή Σκυβαλίδα – Ειρήνη Γυπαράκη : για τα σχέδια των κωνικών κυπέλλων.
- Νίκος Δασκαλάκης: για τις φωτογραφίες.
- Γεωργία Κορδατζάκη: για την πολύτιμη βοήθειά της όσον αφορά στη διάκριση των κεραμικών υλών.
- Τους φύλακες και αρχαιολόγους της ΚΕ΄ ΕΠΚΑ: για την άδεια παραμονής και μελέτης στους χώρους των αποθηκών του Αρχαιολογικού Μουσείου Ρεθύμνης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο όρος «ιερό κορυφής» δημιουργήθηκε από τον Myres το 1903, όταν ανέσκαψε το ιερό κορυφής του Πετσοφά κοντά στο Παλαίκαστρο στην ανατολική Κρήτη. Αργότερα κατά τις δεκαετίες '50 και '60 ο P. Faure επισκέφθηκε πολλές θέσεις και εντόπισε πολλά ιερά ενώ ο Πλάτων το 1951 καθόρισε τα βασικά χαρακτηριστικά τους.

Η ιερότητα των βουνών είναι ένα γενικευμένο θρησκευτικό φαινόμενο σε διάφορους πολιτισμούς. Ίσως καίριο στοιχείο επιλογής του χώρου είναι η κυριαρχία του βουνού σε όλη την περιοχή που βρίσκεται πιο χαμηλά καθώς και η άμεση οπτική επαφή με τον οικισμό και το νεκροταφείο του. Συγκεκριμένα τα μινωικά ιερά κορυφής συνδέονται με το πολιτικό και οικονομικό σύστημα των ανακτόρων, καθώς τα πρώτα τέτοια ιερά τοποθετούνται χρονικά στην ΠΜΙΙΙ-ΜΜΙ περίοδο (Peatfield, 1987:89).

Όλα τα ιερά αποκαλύπτουν τελετουργική δραστηριότητα με θεμελιώδη τελετουργικά που υποστήριζαν το κοινοτικό πνεύμα και την ταυτότητα της ομάδας κατά τα κυρίως εποχιακά γεγονότα.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΦΑΣΕΙΣ ΙΕΡΩΝ ΚΟΡΥΦΗΣ

Σύμφωνα με τον διαχωρισμό του Nowicki (Nowicki, 1994:35) οι χρονολογικές φάσεις των ιερών κορυφής είναι οι ακόλουθες:

- **Φάση 0** (υποθετική): ΠΜΙΙ περίοδος. Οι πρόγονοι των ιερών κορυφής για τους οποίους δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία.
- **Φάση 1**: ΠΜΙΙ-ΙΙΙ περίοδος- η αρχή των ιερών κορυφής. Πιθανόν πρώτο ιερό κορυφής είναι αυτό του Γιούχτα.
- **Φάση 2**: ΠΜΙΙΙ-ΜΜΙ περίοδος- εξάπλωση των ιερών. Στο τέλος αυτής της φάσης συναντώνται και οι πρώτες κατασκευές. Πολλά τοπικά ιερά, χωρίς ωστόσο αφθονία κυπέλλων και ειδωλίων.
- **Φάση 3**: ΜΜΙΒ-ΜΜΙΙ περίοδος-Παλαιοανακτορική. Άνθιση των ιερών. Σύνθετες κατασκευές που ίσως συνδέονται με την

αρχιτεκτονική εξέλιξη των πρώτων ανακτόρων. Φτάνουν στην ακμή τους καθώς παρατηρείται και έκρηξη στον αριθμό των οικισμών.

- **Φάση 4**: ΜΜΙΙΙΑ περίοδος. Παρακμή των προ και παλαιο-ανακτορικών ιερών. Εγκαταλείπονται πολλοί μικροί οικισμοί στα τέλη της ΜΜΙΙ περιόδου, ίσως λόγω πολέμων παρά φυσικών καταστροφών.
- **Φάση 5**: ΜΜΙΙΙ-ΥΜΙ περίοδος. Νεοανακτορικά ιερά σε όρη. Παρατηρούνται κτίρια σε μεγάλα ιερά προκειμένου να εξυπηρετούνται οι μεγάλες πόλεις.
- **Φάση 6**: ΥΜΙΙ-ΙΙΙ περίοδος. Παρακμή των ορεινών ιερών. Πιθανόν συνεχίζουν μόνο τα πιο σημαντικά. Οι άνθρωποι επιστρέφουν στο φυσικό περιβάλλον (σπηλιές κ.α.)

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω τα ιερά κορυφής μπορούν να χωριστούν σε δύο κύριες περιόδους χρήσης. Αυτές είναι:

Α. Παλαιοανακτορική περίοδος (2000-1650π.Χ.) κατά την οποία μάλλον κάθε οικισμός είχε το δικό του ιερό.

Β. Νεοανακτορική περίοδος (1650-1425π.Χ.) κατά την οποία παρατηρείται μείωση του αριθμού των ιερών και συγκέντρωσή τους σε λίγες περιοχές που σχετίζονταν με ανάκτορα και πόλεις. Ίσως αυτό να είναι δηλωτικό της συμβολικής διάστασης του οικονομικού και πολιτικού ελέγχου των ανακτόρων εκείνης της περιόδου. Από τα 25-26 ιερά των παλαιών ανακτόρων μόνο 6 (Γωνιές, Κόφινας, Πετσοφάς, Γιούχτας, Τραόσταλος, Βρύσινας) συνεχίζουν την δράση τους και στην επόμενη νεοανακτορική περίοδο. Η δραματική αυτή μείωση ίσως σχετίζεται με το γεγονός ότι πολλοί μικροί και απομονωμένοι οικισμοί εγκαταλείπονται στα τέλη της ΜΜΙΙ περιόδου. Αυτό έχει ως επακόλουθο τα νεοανακτορικά ιερά κορυφής να είναι πλουσιότερα σε σχέση με τα προηγούμενα.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΙΕΡΩΝ ΚΟΡΥΦΗΣ

Κύριο χαρακτηριστικό μιας θρησκείας είναι ένα κοινό σύστημα ιδεών και κοινές πρακτικές. Αυτό ισχύει και για τα ιερά κορυφής. Ο Peatfield σε συνέχεια του Ν. Πλάτωνα (Πλάτων Ν., 1951) είναι από τους πρώτους μελετητές που έθεσε κριτήρια που αφορούν στην διάκριση των θέσεων οι οποίες μπορούν να διαγνωστούν ως ιερά κορυφής. Στηρίχτηκε τόσο στην τοπογραφία όσο και στα ευρήματα του χώρου. Ωστόσο ένας λόφος και λίγα ευρήματα δεν κάνουν έναν χώρο ιερό κορυφής. Παρά το γεγονός ότι το υψόμετρό τους ποικίλλει 200-1000μ./1148μ./1160μ., όλα βρίσκονται σε ζώνες βλάστησης και σε αρκετά δύναται να δημιουργείται ακόμα και ένα είδος καλλιέργειας, οργώματος και βοσκής (Peatfield, 1983:273-4).

Συγκεκριμένα τα τοπογραφικά χαρακτηριστικά που είναι κοινά στα ιερά κορυφής σύμφωνα με τον Peatfield (Peatfield, 1990:119-120) είναι:

1. εξέχουσα θέση και ορατότητα του ιερού από την περιοχή προέλευσης των λάτρεων.
2. καλή θέα από το ιερό.
3. αλληλο-ορατότητα ανάμεσα στα ιερά.
4. προσβασιμότητα.
5. εγγύτητα με κατοικημένες περιοχές.

Επομένως βασικό κριτήριο επιλογής της θέσης του ιερού είναι η θέα – ορατότητά του. Δηλαδή δεν είναι απαραίτητο ο πυρήνας του ιερού να βρίσκεται στην ψηλότερη κορυφή του βουνού αλλά μπορεί να βρίσκεται και σε κάποιο χαμηλότερο τμήμα του που η θέα είναι καλύτερη. Τα ιερά αυτά ήταν κοινοτικά και όχι απομονωμένα άρα εξίσου σημαντική ήταν και η αλληλεπίδραση ανάμεσα στα ιερά και τους κοντινούς οικισμούς. Εξάλλου και σήμερα υπάρχουν εκκλησίες πάνω σε πολύ ψηλές κορυφές βουνών. Όσον αφορά στην προσβασιμότητά τους

αυτό που μπορεί να λεχθεί είναι ότι όλα έχουν τουλάχιστον μια εύκολα προσβάσιμη πλευρά που και σήμερα χρησιμοποιείται ως βοσκότοπος.

Η άλλη ομάδα κριτηρίων είναι τα ευρήματα και κυρίως τα ειδώλια ανθρώπων, ζώων, διαφόρων ομοιωμάτων και ανθρωπίνων μελών. Όλες λοιπόν οι θέσεις που συγκεντρώνουν τα παραπάνω χαρακτηριστικά μπορούν να χαρακτηριστούν ιερά κορυφής.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΙΕΡΩΝ ΚΟΡΥΦΗΣ

Τα ιερά κορυφής ήταν χώροι συνάντησης ομάδων που προέρχονταν από διαφορετικούς οικισμούς μιας περιφέρειας γειτονικούς ή πιο μακρινούς. Εκεί οι ομάδες αυτές μπορούσαν να ανταλλάξουν πληροφορίες και να ανατροφοδοτήσουν τις σχέσεις τους μέσω της συμμετοχής τους σε συλλογικά δρώμενα.

Η διασπορά και η καλή ορατότητα[1] τους από βόρεια-βορειοανατολικά δείχνουν ότι δεν ήταν μόνο χρήσιμα για να οδηγούνται οι προσκυνητές προς την κορυφή, αλλά λειτουργούσαν και ως σημείο αναφοράς για κάθε ταξιδιώτη προκειμένου να οριοθετηθεί η περιφέρεια ή η *χώρα* ενός κοντινού οικισμού. Εξάλλου υπάρχει στενή σχέση και αλληλεπίδραση ανάμεσα σε ιερά και οικισμούς. Επιπλέον λόγω της θέσης τους θα μπορούσαν να λειτουργούν και ως μέσα πολιτικού ελέγχου, ως «στρατιωτικά» παρατηρητήρια (φυλάκια) αλλά και ως φάροι καθοδήγησης των πλοίων που έρχονταν από Κυκλάδες (Soetens, Sarris, Topouzi, 2006:321-2). Είναι λοιπόν ένας χώρος συνεύρεσης ατόμων και ομάδων που έχουν ποικίλες επιδιώξεις.

[1] Με τον όρο καλή ορατότητα εννοείται ότι κάθε ιερό μπορούσε να βλέπει όλη την διοικητική περιφέρειά του αλλά και η τελευταία να έχει άμεση οπτική επαφή με αυτό καθώς και η αμοιβαία ορατότητα των ιερών μεταξύ τους.

ΙΕΡΟ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΟΥ ΒΡΥΣΙΝΑ

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ

Η οροσειρά Βρύσινας αποτελεί το κέντρο ενός συνόλου 21 χωριών τα οποία βρίσκονται περιμετρικά του. Το όνομα της θέσης προέρχεται μάλλον από την ύπαρξη ενός υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα που διατρέχει όλη την ευρύτερη περιοχή (Κορδατζάκη, 2007:16-18). Η θέση του ιερού βρίσκεται σε υψόμετρο 858 μ. και σε απόσταση 7 χιλιομέτρων σε ευθεία γραμμή νότια – νοτιοανατολικά από την σύγχρονη πόλη του Ρεθύμνου. Ο προσανατολισμός του είναι ΒΔ-ΝΑ με πανοραμική θέα προς τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα. Η τοποθεσία είναι βραχώδης με μικρές επιχώσεις και χαμηλή θαμνώδης βλάστηση που σήμερα συνιστά ζώνη κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης.

Συγκεκριμένα η θέση του ιερού εκτείνεται σε τρία άνδηρα. Το ανώτερο, το μεγαλύτερο τμήμα του οποίου καταλαμβάνει το εκκλησάκι του Αγ. Πνεύματος με τον περίβολό του, καλύπτει έκταση 400 τ.μ. και έχει υποστεί πολλές και εκτεταμένες επεμβάσεις. Αυτό φαίνεται ότι αποτελούσε τον πυρήνα τέλεσης των συλλογικών πράξεων του μινωικού ιερού Τα δύο επόμενα άνδηρα έχουν βόρειο- βορειοανατολικό προσανατολισμό, δηλ. προς την παραλιακή ζώνη του Ρεθύμνου και καταλαμβάνουν συνολική έκταση 700 τ.μ. παρέχοντας έτσι μια εν δυνάμει περιοχή χρήσης του ιερού περίπου 1100 τ.μ.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Τα πρώτα ευρήματα εντοπίστηκαν το 1938 στα πλαίσια επεκτάσεων και διαμορφώσεων της εκκλησίας του Αγ. Πνεύματος που βρίσκεται στην κορυφή. Στη συνέχεια και μετά την επίσκεψη του Ρ.

Faure το 1962 στον χώρο, αρχίζει η παράδοση αρχαιολογικού υλικού στο Μουσείο του Ρεθύμνου, στις αποθήκες του οποίου φυλάσσεται μέχρι σήμερα το υλικό. Ωστόσο η πρώτη ανασκαφική έρευνα πραγματοποιήθηκε από τον καθηγητή Κ. Δαβάρα για μικρό χρονικό διάστημα κατά τα έτη 1972-1973, σε αποθέσεις που βρίσκονται στη βορειοανατολική πλευρά του ιερού, μεταξύ του δεύτερου και του τρίτου πλατώματος (Δαβάρας, 1974: 210).

Από το 2004 έως σήμερα διεξάγεται συστηματική ανασκαφική έρευνα με συνεργασία του Τμήματος Ιστορίας – Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης και της ΚΕ΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Σε διάστημα συνολικά επτά ανασκαφικών περιόδων ανασκάφηκαν ογδόντα περίπου τομές διάσπαρτες και στα τρία άνδηρα, με έμφαση ωστόσο στο δεύτερο πλάτωμα όπου και υπήρχε μεγαλύτερη διασπορά επιφανειακών ευρημάτων (Τζαχίλη, Παπαδοπούλου, 2010:452-3). Σημαντικό είναι το γεγονός ότι πολύ λίγες ενδείξεις πυράς ή έστω τέφρας μπορούν να συνδεθούν με την τελετουργική χρήση του χώρου. Επιπλέον αξιοσημείωτο είναι ότι έως τώρα δεν έχει εντοπιστεί κανενός είδους αρχιτεκτονικό κατάλοιπο που να συνδέεται με το ιερό κορυφής. Είναι βέβαια πιθανό να εντοπιστεί στις μελλοντικές έρευνες ή απλώς η οριοθέτηση του χώρου να ακολουθούσε τη μορφολογία του φυσικού εδάφους.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΦΑΣΕΙΣ ΙΕΡΟΥ

Η χρονολόγηση κινείται σε επίπεδο σχετικών, γενικών τάσεων με βάση κυρίως τυπολογικά χαρακτηριστικά. Έτσι μπορεί να γίνει διάκριση πέντε φάσεων χρήσης του χώρου:

1. **Τελική Νεολιθική – Πρώιμη Εποχή του Χαλκού**. Στην περίοδο αυτή η παρουσία οστράκων είναι αρκετά περιορισμένη και έτσι δεν μπορεί να προσδιοριστεί η χρήση του χώρου.

2. **ΜΜΙΒ-ΜΜΙΙ**. Πρόκειται για την πρώτη φάση λειτουργίας του ιερού. Τα ευρήματα είναι σημαντικά και συνδέονται με το ιερό κορυφής των Ατσιπάδων.

3. **ΜΜΙΙΙ, ΜΜΙΙΙ/ΥΜΙΑ**. Η δεύτερη και κυρίως φάση λειτουργίας του ιερού όπου και παρατηρείται η συντριπτική πλειονότητα κωνικών κυπέλλων. Η μεγάλη ποσότητα τους υποδεικνύει ίσως την εντατικότερη περίοδο λειτουργίας του ιερού.

4. **ΥΜΙΙΙ**. Από την περίοδο αυτή προέρχεται μικρό ποσοστό κεραμικής που στην πλειονότητα ανήκει στην ΥΜΙΙΙΓ περίοδο.

5. **ιστορική περίοδος**: πρόκειται για όστρακα αρχαϊκών, βυζαντινών, ενετικών και σύγχρονων χρόνων (Κορδατζάκη, 2007:35-36).

ΚΕΡΑΜΙΚΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 1972-1973

Η κεραμική χαρακτηρίζεται για την μέτρια ποιότητά της και τον εύθρυπτο πηλό της. Τα όστρακα που έχουν καταμετρηθεί από το υλικό που συγκέντρωσε ο Κ. Δαβάρας ανέρχονται στον αριθμό περίπου των 90000. Από αυτά περίπου τα 10000 ανήκουν σε βάσεις, τα 8000 σε χείλη, τα 3000 σε λαβές και τα υπόλοιπα ανήκουν σε σώματα αγγείων. Είναι ένας μεγάλος αριθμός αν συγκρίνει κανείς το υλικό από τους Ατσιπάδες, το δεύτερο σημαντικό ιερό του νομού, το οποίο δεν ξεπερνά τα 2500 όστρακα (Peatfield 1992:64). Πάνω από το 70% του συνόλου της κεραμικής ανήκει στην ΜΜΙΙΙ περίοδο. Η πλειονότητα του υλικού αφορά σε αγγεία πόσεως σε ποσοστό της τάξεως του 63% και μάλιστα τα περισσότερα ανήκουν στον τύπο των κωνικών κυπέλλων. Σε ποσοστό περίπου 7% ανέρχονται τα λίγο μεγαλύτερα και κλειστά αγγεία ενώ πίθοι και πιθοειδή συναντώνται σε ποσοστό μόλις 2% καθώς ήταν δύσκολο να μεταφερθούν.

Από την μελέτη της κεραμικής προκύπτει ότι αγγεία για μεταφορά και αποθήκευση συναντώνται σε πολύ μικρά ποσοστά σε σχέση με αγγεία για κατανάλωση τροφής και πόσης. Αγγεία

εξειδικευμένης χρήσης δεν υπάρχουν, καθώς έχουν βρεθεί κυρίως τα τυπικά σχήματα της περιόδου, δηλαδή αγγεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για διάφορες καθημερινές δραστηριότητες όσο και για ειδικότερες χρήσεις. Το γεγονός ότι δεν υπάρχει νερό στην κορυφή του βουνού παρά μόνο στους πρόποδες (πιθανόν πηγές) δείχνει ότι μετέφεραν νερό ή ακόμα και κρασί, μέλι, μπύρα με αμφορείς και ίσως με κάτι ελαφρύτερο όπως με φλασκιά (Τζαχίλη, 2003:331).

Η εικόνα λοιπόν που προκύπτει από την έως τώρα έρευνα λαμβάνοντας υπόψη και την έντονη κατάτμηση της κεραμικής είναι ότι οι επιχώσεις συνιστούν δευτερογενείς πιθανότατα απορρίψεις των αφιερωμάτων και αποτελούν προϊόν μαζικών απομακρύνσεων από τον χώρο τέλεσης των λατρευτικών πράξεων (Κορδατζάκη, 2007:26). Αξιοσημείωτο είναι ότι το 20% του υλικού είναι θραύσματα που δεν ξεπερνούν στο μέγεθος το 1 εκ. Πολλοί μελετητές υποστηρίζουν, ανάμεσά τους και ο Κ. Δαβάρας ότι οι πράξεις θραύσης και απόρριψης ήταν συνειδητές και μάλιστα αποτελούσαν τυπικό τμήμα των συλλογικών τελετουργικών δράσεων που λάμβαναν χώρα στα ιερά. Αυτό δεν είναι βέβαιο διότι πρέπει να λάβει κανείς υπόψη του και το έντονα διαβρωτικό ταφονομικό περιβάλλον έκθεσής τους. Τα θραύσματα αυτά τόσο της κεραμικής όσο και των ειδωλίων έμειναν πάρα πολύ μεγάλο διάστημα εκτεθειμένα στο ύπαιθρο και στις δυσμενείς καιρικές συνθήκες, πατήθηκαν, κύλισαν, φθάρηκαν οι ακμές τους και έσπασαν σε μικρότερα θραύσματα.

ΤΟΠΟΙ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΛΑΤΡΕΩΝ

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα ενός ιερού κορυφής είναι η άμεση σχέση του με κάποιον ή κάποιους κοντινούς οικισμούς. Σχετικές εκτιμήσεις που έχουν γίνει υποδεικνύουν ότι ο χρόνος προσέγγισης του ιερού από τους γειτονικούς οικισμούς δεν θα

ξεπερνούσε την μία ώρα ή και λίγο παραπάνω ανάλογα με τις συνθήκες προσβασιμότητας.

Το φυσικό ανάγλυφο και η τοπογραφία του νησιού με τους ορεινούς όγκους και τις φυσικές πεδινές εκτάσεις και οροπέδια, ευνοούν την δημιουργία διασκορπισμένων οικισμών και αντίστοιχων ιερών με τα οποία συνδέονται. Η φυσική σχέση εξάρτησης ιερού – οικισμού ενισχύει τη θέση ότι τα ιερά κορυφής συνιστούν φαινόμενο τοπικής εμβέλειας το οποίο αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση των αναγκών των πληθυσμών της άμεσης εποπτείας τους. Για την παλαιοανακτορική λοιπόν περίοδο τα ιερά αυτά αποτελούσαν ένα φυσικό, διοικητικό και συμβολικό πυρήνα τέλεσης συλλογικών πράξεων διαφορετικών πληθυσμιακών ομάδων. (Peatfield, 1983:277, Haggis, 1999:75, Cherry, 1978:429-31, 1986:31).

Κατά την ΜΜΙΙΙ περίοδο παρατηρείται μεταβολή τόσο στα χαρακτηριστικά του γενικότερου οικιστικού συστήματος όσο και σε αυτά που αφορούν στα ιερά κορυφής. Στην ανατολική και κεντρική Κρήτη παρατηρείται μείωση του αριθμού των οικισμών σε σχέση με την παλαιοανακτορική περίοδο και συγκέντρωσή τους. Έτσι δημιουργούνται μεγαλύτεροι πυρήνες δράσης. Στη δυτική – κεντρική Κρήτη όπου και το ιερό του Βρύσινα, η οικιστική ανάπτυξη είναι διαφορετική, καθώς παρατηρείται αύξηση στον αριθμό των διάσπαρτων οικισμών. Ταυτόχρονα την ίδια περίοδο σε όλη την Κρήτη μειώνεται και ο αριθμός των ιερών κορυφής στο 1/3 του αρχικού συνόλου. Το γεγονός αυτό συνδέεται πιθανόν με τη δημιουργία ενός κεντρικού – συγκεντρωτικού διοικητικού συστήματος οργάνωσης. Γενικότερα, σύμφωνα με την βιβλιογραφία, η διαφοροποίηση του αριθμού των ιερών κορυφής κατά τη νεοανακτορική περίοδο ερμηνεύεται ως επακόλουθο της οικιστικής μεταβολής που σημειώνεται και σχετίζεται με την διεύρυνση του αστικοποιημένου συστήματος.

Συγκεκριμένα στο νομό Ρεθύμνης, εκτός από τον Βρύσινα υπάρχουν ακόμα δύο ιερά κορυφής. Οι *Ατσιπάδες* που βρίσκονται στον ορεινό όγκο της Κουρούπας και το *Σπήλι Βορίζι* πάνω από το σύγχρονο χωριό Σπήλι. Ωστόσο και τα δύο αυτά ιερά έχουν κεραμική που χρονολογείται μόνο στην παλαιοανακτορική περίοδο ενώ στη

νεοανακτορική η χρήση τους έχει διακοπεί. Στον Βρύσινα όμως συμβαίνει το αντίθετο, δηλαδή ο κύριος όγκος της κεραμικής χρονολογείται στη νεοανακτορική περίοδο χωρίς εντούτοις να υπάρχει απουσία παλαιοανακτορικών ευρημάτων. Ίσως κατά την παλαιοανακτορική περίοδο να ήταν λιγότεροι οι επισκέπτες του ιερού του Βρύσινα ή ακόμα και να υπήρξε κάποια μετακίνηση του κέντρου βάρους των γύρω οικισμών από τους οποίους εξαρτάται το ιερό, η οποία θα μείωσε και τη συρροή του κόσμου (Τζαχίλη, 2006:32).

Το γεγονός ότι η κύρια περίοδος λειτουργίας του ιερού είναι η ΜΜΙΙΙ και χωρίς διακοπή από την ΜΜΙ-ΜΜΙΙ περίοδο, εντάσσει το ιερό του Βρύσινα στα ανακτορικά ιερά σε αντίθεση με τα άλλα δύο του νομού που εντάσσονται στα αγροτικά (Peatfield, 1992:63).

Οι πιο κοντινοί οικισμοί από γεωμορφολογικής άποψης που θα μπορούσαν να συνδέονται με το ιερό του Βρύσινα, είναι αυτοί του ίδιου του βουνού και των μικρών οροπεδίων του. Ωστόσο αυτό δεν έχει επιβεβαιωθεί. Ένα δεύτερο σημείο προέλευσης θα μπορούσε να είναι τα χωριά στα βόρεια υψίπεδα δηλαδή κοντά στο σημερινό Ρουσσοσπίτι και Χρωμοναστήρι ή κοντά στη θάλασσα περίπου στο ύψος του σημερινού Σταυρωμένου. Από την έως τώρα μελέτη δεν έχει ακόμα καταστεί δυνατό να εντοπιστούν οι οικισμοί από όπου θα μπορούσαν να προέρχονται οι άνθρωποι (και συνακόλουθα τα ευρήματα) που συμμετείχαν στα τελετουργικά δρώμενα του ιερού. Ωστόσο η πετρογραφική ανάλυση της κεραμικής έχει υποδείξει πηγές προέλευσης του πηλού σε μία απόσταση περίπου 20 χλμ. περιμετρικά του, γεγονός που ίσως υποδηλώνει και την πιθανή λειτουργία εργαστηρίων. Ενδεχομένως και την προέλευση των λάτρεων.

Η δυτική Κρήτη κατά την παλαιοανακτορική και νεοανακτορική περίοδο ήταν αρκετά πυκνά κατοικημένη. Μερικές παλαιοανακτορικές θέσεις που εντοπίζονται εντός του νομού Ρεθύμνης είναι το Μοναστηράκι, οι Πέρα Γαλήνοι, το Χαμαλεύρι, το Αποδούλου, οι Ατσιπάδες, το Σπήλι Βορίζι και τα Νοπήγεια (το μόνο εκτός των ορίων του νομού) (Moody, 2004:253). Εντούτοις σχεδόν όλες οι παραπάνω θέσεις εγκαταλείπονται στη νεοανακτορική περίοδο. Παρόλο που στο

Χαμαλεύρι έχουν εντοπιστεί κάποια νεοανακτορικά λείψανα, λόγω της αποσπασματικής εικόνας τους ίσως υποδηλώνουν παρακμή του οικισμού. Μόνο το ιερό του Βρύσινα και τα Νοπήγεια (εικ.1,2) (Ανδρεαδάκη-Βλαζάκη Μ., 1994-6:31-5) (στο μέτρο που υπάρχουν ενδείξεις λατρείας) συνεχίζουν την χρήση τους χωρίς διακοπή και στη νεοανακτορική περίοδο. Αξιοσημείωτο μάλιστα είναι το ότι και οι δύο αυτές θέσεις εγκαταλείπονται- παρακμάζουν την ίδια περίοδο, στην ΥΜΙΑ.

Η σύνδεση του Βρύσινα με τα Νοπήγεια είναι πολύ επισφαλής καθώς οι δύο θέσεις βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση η μία από την άλλη. Εξάλλου από την έως τώρα έρευνα είναι γνωστό ότι οι οικισμοί που συνδέονται με ιερά κορυφής βρίσκονται κοντά, στην ίδια γεωγραφική επικράτεια – περιφέρεια ώστε να είναι δυνατή η οπτική επαφή ανάμεσά τους.

ΝΕΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΑ ΚΩΝΙΚΑ ΚΥΠΕΛΛΑ ΑΠΟ ΤΟ ΙΕΡΟ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΟΥ ΒΡΥΣΙΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 1972-73.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Για τη σύνθεση αυτής της εργασίας καταγράφηκαν τόσο τα κωνικά κύπελλα που σώζονται καθ' ύψος δηλαδή δίνουν ακέραιο προφίλ και ανέρχονται στον αριθμό των 137 όσο και τα θραύσματα εκείνα που προέρχονται από τέτοιου είδους κύπελλα. Όσον αφορά στα θραύσματα καταγράφηκαν από το σύνολο της κεραμικής περίπου 8250 όστρακα τα οποία αποτελούν τμήματα βάσεων και χειλέων και χωρίστηκαν σύμφωνα με την κεραμική τους ύλη (γραφ.1-5). Στα κύπελλα που δίνουν ακέραιο προφίλ δόθηκαν κάποιοι συμβατικοί αριθμοί προκειμένου να διευκολυνθεί η καταγραφή τους καθώς έγιναν περιγραφές για το καθένα χωριστά, σχεδιάστηκαν και φωτογραφήθηκαν. Η συντριπτική πλειονότητα των κυπέλλων ανήκει στον τύπο με χαμηλά τοιχώματα και με διάμετρο χείλους διπλάσια ή και μεγαλύτερη, του ύψους τους. Τα τοιχώματα είναι κατά κύριο λόγο κωνικά, ήπια κωνικά αλλά και διευρυνόμενα.

Βάσει λοιπόν του ύψους τους αλλά και της διαμέτρου χείλους χωρίστηκαν σε τρεις κατηγορίες που υποδηλώνουν το μέγεθός τους. Οι κατηγορίες αυτές συμβατικά ονομάστηκαν Μικρά – Μεσαία - Μεγάλα (γράφ.6).

Συγκεκριμένα:

Στα <u>Μικρά</u> ανήκει ποσοστό της τάξης 15% (γραφ.6) του συνόλου των κυπέλλων που αποκαθίστανται (21 κύπελλα). Αυτά έχουν ύψος από 2,4εκ. έως 2,9εκ. και η διάμετρος χείλους είναι πάνω από το διπλάσιο του ύψους τους. Πρόκειται δηλαδή για πολύ ρηχά και ανοιχτά κύπελλα στα οποία προτιμώνται περισσότερο τα διευρυνόμενα κωνικά τοιχώματα. Η διάμετρος χείλους κυμαίνεται κατά κύριο λόγο από 7-7,9εκ. και 8-

8,9εκ. σε ποσοστό 38% αντίστοιχα (γραφ.7) και η διάμετρος βάσης από 2,7εκ. έως το πολύ 5,3εκ. Τα τοιχώματα έχουν πάχος από 0,4εκ. έως 0,7εκ. με συνηθέστερο σε ποσοστό της τάξης 42% τα 0,6εκ. (γραφ.8) Επίσης παρατηρείται προτίμηση στο ευθύ χείλος (43%) χωρίς ωστόσο να απουσιάζουν και άλλες μορφές χειλέων (γραφ.9).

Στα Μεσαία ανήκει η συντριπτική πλειοψηφία του συνόλου των κυπέλλων που αποκαθίστανται σε ποσοστό της τάξης 73% (100 κύπελλα) (γραφ.6). Το ύψος τους κυμαίνεται από 3εκ. έως 3,9εκ. με συνηθέστερη διάσταση τα 3-3,5εκ. (54% στο σύνολο, ενώ 19% έχουν 3,6-3,9εκ.) (γραφ.6). Η διάμετρος βάσης είναι από 2,7εκ. έως το πολύ 5εκ. και η διάμετρος χείλους στα περισσότερα είναι διπλάσια ή και μεγαλύτερη, του ύψους τους (88%) ενώ σε 12 κύπελλα δεν είναι διπλάσια του ύψους τους. Άρα και σε αυτό το ύψος κυρίαρχη θέση κατέχουν τα πολύ ανοιχτά κύπελλα. Στα τελευταία η διάμετρος χείλους κυμαίνεται από 6-12εκ. με συνηθέστερη διάσταση σε ποσοστό 51% τα 8-8,9εκ. (γραφ.10) ενώ για τα πιο κλειστά η διάμετρος είναι από 4-7,9εκ. με συνηθέστερη τα 7-7,9εκ. (42%) (γραφ.11). Τα τοιχώματά τους είναι κωνικά, ήπια κωνικά αλλά και διευρυνόμενα, με συνηθέστερο πάχος τα 0,5εκ., 0,6εκ. και 0,7εκ. (γραφ.12,13). Επιπλέον η μορφή χείλους που προτιμάται τόσο στα πολύ ανοιχτά κύπελλα όσο και στα πιο κλειστά είναι το ευθύ (γραφ.14,15).

Στα Μεγάλα ανήκει το 12% του συνόλου (16 κύπελλα) (γραφ.6) τα οποία έχουν ύψος από 4εκ. έως 4,7εκ. και διάμετρο βάσης από 2,6εκ. έως 4,7εκ. Από αυτά 9 κύπελλα δεν έχουν διπλάσια ή και μεγαλύτερη, διάμετρο χείλους από το ύψος τους ενώ τα υπόλοιπα 7 έχουν. Δηλαδή εδώ δεν προτιμώνται όπως στις δύο προηγούμενες κατηγορίες τα πολύ ανοιχτά κύπελλα. Συνηθέστερη διάσταση διαμέτρου χείλους για τα πιο κλειστά είναι τα 7-7,9εκ. (γραφ.16) ενώ για τα πιο ανοιχτά είναι τα 10,1-12εκ.(γραφ.17). Η μορφή χείλους που προτιμάται είναι το ευθύ (γραφ.18,19) ενώ τα τοιχώματα είναι ποικιλόμορφα όπως κωνικά, ημισφαιρικά, σχεδόν κάθετα, ένα έχει κωδωνόσχημα, κ.α. Το πάχος που

προτιμάται για τα πιο ανοιχτά είναι από 0,4εκ. έως 0,6εκ.(γραφ.20) ενώ για τα πιο κλειστά είναι από 0,5εκ. έως 1,0εκ.(γραφ.21).

Οι κεραμικές ύλες που έχουν χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή των κωνικών κυπέλλων είναι πέντε. Σε αυτό το σημείο πρέπει να σημειωθεί ότι συνήθως σε οικισμούς υπάρχει μια κεραμική ύλη ή έστω και μια δεύτερη η οποία όμως θεωρείται εισαγμένη και συναντάται σε χαμηλά ποσοστά. Το στοιχείο αυτό ίσως είναι δηλωτικό ότι τα κωνικά κύπελλα και γενικότερα όλη η κεραμική προέρχονταν από διαφορετικές περιφέρειες.

Σύμφωνα λοιπόν με την μελέτη της συναδέλφου Γ. Κορδατζάκη[2] οι κεραμικές ύλες από τις οποίες είναι κατασκευασμένα τα αγγεία του Βρύσινα είναι οι ακόλουθες:

1. Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού (λεπτόκοκκη, μέτρια κοκκομετρία).
2. Λεπτόκοκκη, πολύ λεπτόκοκκη.
3. Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα (λεπτόκοκκη, μέτρια κοκκομετρία).
4. Ερυθρόχρωμη μέτριας κοκκομετρίας.
5. Με όστρεα, λεπτόκοκκη[3].

Σε ποσοστό της τάξεως του 38% του συνόλου των κυπέλλων που δίνουν ακέραιο προφίλ συναντάται η λεπτόκοκκη, πολύ λεπτόκοκκη κεραμική ύλη, ενώ σε ποσοστό 25% τα μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα λεπτόκοκκης/μέτριας κοκκομετρίας. Ακολουθεί η ερυθρόχρωμη μέτριας κοκκομετρίας σε ποσοστό 18% και τα μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού λεπτόκοκκης/ μέτριας κοκκομετρίας και τα όστρεα, λεπτόκοκκη σε ποσοστά 15% και 4% αντίστοιχα (γράφ.22). Ανάλογα είναι τα ποσοστά και στις κατηγορίες

---

[2] Βλ. Κορδατζάκη Γ., "*Κεραμική από το Ιερό Κορυφής του Βρύσινα. Ένα σύνθετο τεχνοσύστημα παραγωγής και χρήσης την 2η χιλιετία π.Χ*". Διδακτορική Διατριβή, Ρέθυμνο, 2007.

[3] Η 5η κεραμική ύλη συναντάται σε χαμηλό ποσοστό της τάξης κάτω από 4% και λόγω του ότι μοιάζει μακροσκοπικά τουλάχιστον με την 1η , δεν ήταν εφικτό από την γράφουσα να διαχωριστεί κατά την καταγραφή των θραυσμάτων από το σύνολο του υλικού. Ωστόσο στον κατάλογο των κωνικών κυπέλλων υπάρχει αυτός ο διαχωρισμός καθώς ο πηλός τους εξετάστηκε από την Γ. Κορδατζάκη.

μεγεθών μεμονωμένα, με επικρατούσες κεραμικές ύλες την λεπτόκοκκη, πολύ λεπτόκοκκη και τα μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα λεπτόκοκκης/μέτριας κοκκομετρίας. (γράφ.23-27). Όσον αφορά στα θραύσματα που προέρχονται από τέτοιου είδους κύπελλα η εικόνα είναι αντίστοιχη. Δηλαδή και πάλι κυριαρχεί η λεπτόκοκκη, πολύ λεπτόκοκκη κεραμική ύλη σε ποσοστό της τάξεως του 34% ενώ ακολουθούν με ποσοστό 27% τα μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα λεπτόκοκκης/ μέτριας κοκκομετρίας. Τέλος η ερυθρόχρωμη μέτριας κοκκομετρίας και τα μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού λεπτόκοκκης/ μέτριας κοκκομετρίας συναντώνται σε ποσοστά 20% και 19% αντίστοιχα (γράφ.28).

Η επεξεργασία της επιφάνειας των κυπέλλων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπήρχαν διακυμάνσεις ως προς τον χρόνο που αφιέρωνε κάποιος τεχνίτης για την κατασκευή τους. Δηλαδή όταν οι επιφάνειες είναι περισσότερο λείες και φροντισμένες, (συνήθως αυτό συναντάται στην λεπτόκοκκη και πολύ λεπτόκοκκη κεραμική ύλη), τότε ο χρόνος που έχει δαπανηθεί για την κατασκευή του συγκεκριμένου αγγείου είναι μεγαλύτερος, άρα ίσως είναι και υψηλότερη η αξία του κεραμικού προϊόντος. Επίσης αρκετά κύπελλα έχουν μηχανικό επίχρισμα, το οποίο μπορεί να είναι και τυχαίο καθώς γίνεται την ώρα κατασκευής του αγγείου πάνω στον τροχό. Ο κεραμέας βουτάει τα χέρια του σε νερωμένο πηλό προκειμένου να εξομαλύνει όσο μπορεί τις επιφάνειες χωρίς ιδιαίτερη φροντίδα. Εκτός από το μηχανικό πολλά έχουν και κανονικό επίχρισμα το οποίο όμως έχει γίνει ηθελημένα καθώς ο τεχνίτης έχει ετοιμάσει ξεχωριστό μείγμα στο οποίο είτε εμβαπτίζει τα αγγεία του είτε τα περνάει από πάνω με κάποιο εργαλείο αφού έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή του. Ίσως η επιλογή του επιχρίσματος να σχετιζόταν με τη χρήση για την οποία προοριζόταν το αγγείο. Επίχρισμα μηχανικό ή όχι συναντάται κυρίως σε κύπελλα που είναι κατασκευασμένα από λεπτόκοκκη, πολύ λεπτόκοκκη κεραμική ύλη και έχουν πιο φροντισμένες και λειασμένες επιφάνειες.

Τα κύπελλα που είναι κατασκευασμένα από μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού λεπτόκοκκης ή μέτριας κοκκομετρίας δεν φέρουν

κανενός είδους επίχρισμα. Αυτό δείχνει ότι αφιέρωναν λίγο χρόνο για την κατασκευή τους και δεν υπήρχε ιδιαίτερη φροντίδα για τις επιφάνειές τους. Οι τεχνίτες μάλλον ήθελαν να τελειώνουν γρήγορα με αυτά τα κύπελλα και πέρα από μια σχετική ομαλοποίηση των επιφανειών δεν έκαναν καμία δευτερογενή επεξεργασία (Κορδατζάκη, 2007:291).

Στη συντριπτική πλειοψηφία των κυπέλλων το ανέβασμα των τοιχωμάτων είναι γρήγορο και ως επί το πλείστον τα τοιχώματα είναι λεπτά και μεσαία ενώ ένα ποσοστό της τάξεως του 13% ήταν κατασκευασμένο με πολύ λεπτά τοιχώματα. Παρατηρείται λοιπόν η τάση να προτιμάται η πολύ λεπτόκοκκη κεραμική ύλη για την κατασκευή κωνικών κυπέλλων με πολύ λεπτά τοιχώματα. Η παρουσία επιχρίσματος μηχανικού ή όχι, ίσως αντανακλά τη διαφορετική χρήση (δηλαδή αν προορίζεται για υγρό ή στερεό περιεχόμενο) καθώς και μια προσπάθεια στεγανοποίησης του αγγείου.

Στο σύνολο των αγγείων πόσης το 10% είναι ημισφαιρικά κύπελλα, το 4% κύπελλα με ευθέα τοιχώματα και τροπιδωτά και 44% κωνικά κύπελλα (Κορδατζάκη, 2007:306). Ο υψηλός βαθμός τυποποίησής τους καθώς και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά τους ενισχύει τη θέση υπέρ της χρονολόγησής τους κατά τη δεύτερη κυρίως φάση λειτουργίας του ιερού- ΜΜΙΙΙ, ΜΜΙΙΙ/ ΥΜΙΑ περίοδο. Λίγα μόνο κωνικά αβαφή και με τροπίδωση στο σώμα θα μπορούσαν να χρονολογηθούν στην πρώτη φάση. Ωστόσο οι τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή τους στις δύο φάσεις λειτουργίας του ιερού είναι σχεδόν οι ίδιες (Κορδατζάκη, 2007:303).

Τα κωνικά κύπελλα είναι το μόνο σκεύος όπου ένας τόσο μεγάλος αριθμός κατασκευαστών συμμετέχει εξίσου δυναμικά στην προμήθεια του ιερού. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι για τα άλλα αγγεία χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά μία μόνο τεχνική κατασκευής. Είναι πολύ πιθανό να υπήρχε ένα δίκτυο ανοιχτής παραγωγής και διακίνησης κωνικών κυπέλλων το οποίο καθοριζόταν από τις ανάγκες και τις προτιμήσεις των καταναλωτών. Ίσως κάθε τεχνική κατασκευής να απευθυνόταν σε συγκεκριμένο κοινό χρηστών. Όσο μεγαλύτερη θα ήταν η ζήτηση και επομένως η μαζική παραγωγή τόσο λιγότερο χρόνο θα

αφιέρωναν οι τεχνίτες για την κατασκευή τους (Κορδατζάκη, 2007:309-10).

Τα κύπελλα αυτά είναι αγγεία που καλύπτουν τις ανάγκες μεγάλων πληθυσμιακών ομάδων και πιθανότατα αποτελούν σκεύη ατομικής χρήσης με τα οποία οι άνθρωποι συμμετέχουν στα δρώμενα του ιερού. Ήταν αναπόσπαστο κομμάτι των συλλογικών γιορτών-γευμάτων και τα χρησιμοποιούσαν τόσο για υγρά όσο και για στερεό περιεχόμενο καθώς δεν έχουν βρεθεί άλλα σκεύη για κατανάλωση τροφής σε μεγάλα ποσοστά. Το γεγονός ότι η ποσότητα που χωρούσαν ήταν πολύ μικρή ίσως δηλώνει τις διαφορετικές διατροφικές συνήθειες εκείνης της περιόδου ή απλά τον συμβολικό τους χαρακτήρα (Τζαχίλη, 2003:327).

Στη δεύτερη λοιπόν φάση λειτουργίας του ιερού τα κωνικά κύπελλα είναι το κατεξοχήν μέσο ατομικής έκφρασης. Ο τόσο μεγάλος αριθμός τους ίσως υποδηλώνει δημογραφική αύξηση στην περιοχή αλλά και μαζική συμμετοχή στα δρώμενα του ιερού.

ΠΙΘΑΝΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΚΩΝΙΚΩΝ ΚΥΠΕΛΛΩΝ

Τα κωνικά κύπελλα είναι από τα πιο ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά της μινωικής κοινωνίας καθώς είναι τα πιο συνήθη αντικείμενα. Συναντώνται σε όλα τα αρχαιολογικά περιβάλλοντα και θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως αντικείμενα που συνδυάζουν τόσο την εκκοσμικευμένη χρήση όσο και την λατρευτική. Ωστόσο οι ακριβείς χρήσεις τους παραμένουν μυστήριο παρόλο που στην ΥΜΙ περίοδο για όλους τους Μινωίτες ήταν απαραίτητα αντικείμενα. Η αρχαιολογική τους μελέτη αποσκοπεί περισσότερο στην χρήση τους παρά στην κατασκευή τους κι αυτό γιατί η παραγωγή τους ήταν μονότονη, τυποποιημένη και μαζικού χαρακτήρα (Knappet, 1999:415).

Σύμφωνα με την Gillis (Gillis, 1990a:3) τα κύπελλα αυτά δεν έχουν κανένα συμβολικό χαρακτήρα (πνευματικό ή κοινωνικό). Τα

χρησιμοποιούσαν απλά για να πίνουν όπως και σήμερα χρησιμοποιούμε τα ποτήρια στην κουζίνα. Όμως τα αρχαιολογικά ευρήματα δεν συνάδουν με αυτή την άποψη. Οι ανευρεθείσες ποσότητές τους σε λατρευτικά περιβάλλοντα συνηγορούν υπέρ μιας τελετουργικής και συμβολικής χρήσης τους.

Έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς διάφορες απόψεις σχετικά με τις πιθανές χρήσεις των κυπέλλων αυτών. Μερικές από τις επικρατούσες κύριες χρήσεις είναι οι ακόλουθες:

α) <u>για πόση</u>: αφορούν σε κύπελλα που έχουν μεγάλη χωρητικότητα, φροντισμένο χείλος και λειασμένα και λεπτά τοιχώματα.

β) <u>για τροφή</u>: αφορούν σε κύπελλα μεγάλου κυρίως μεγέθους, με εμβαπτισμένο και προεξέχον χείλος και ιδιαίτερα φροντισμένα στην κατασκευή τους.

γ) <u>για προσφορές</u>: αφορούν σε κύπελλα που έχουν βρεθεί σε λατρευτικά περιβάλλοντα. Μέσα σε αυτά μπορεί να τοποθετούνταν είτε στερεά είτε υγρά προϊόντα, π.χ. καρποί, κρασί ή ακόμα και ειδώλια.

Όμως έχουν βρεθεί και κύπελλα που μαρτυρούν δευτερεύουσες χρήσεις, όπως:

α) <u>ως λύχνοι, πύραυνα και πυριατήρια</u>: αφορούν σε κύπελλα που φέρουν ίχνη καύσης τόσο στην εσωτερική όσο και στην εξωτερική επιφάνειά τους.

β) <u>ως ρυτά</u>: αφορούν σε κύπελλα που φέρουν στη βάση οπή μετά την όπτηση.

γ) <u>ως σκεύη διαφόρων χρήσεων</u>. Π.χ. στην Σαντορίνη έχουν ανευρεθεί κύπελλα που χρησίμευαν για την παρασκευή χρώματος. Φέρουν στο εσωτερικό τους ίχνη κόκκινης ώχρας. (Gillis, 1990a: 133-5)

Από τα παραπάνω μπορεί κανείς να συμπεράνει ότι η παραγωγή των κωνικών κυπέλλων είναι περισσότερο πολύπλοκη από ό,τι φαίνεται. Οι τεχνίτες σκόπιμα κατασκεύαζαν κύπελλα διαφορετικά, με μικρές ωστόσο διαφοροποιήσεις ανάμεσά τους, προκειμένου να εξυπηρετήσουν τις διαφορετικές απαιτήσεις χρήσης τους. Επομένως η κατασκευή ενός

κωνικού κυπέλλου ήταν εξαρτημένη από την χρήση για την οποία προοριζόταν καθώς και τις επιλογές και προθέσεις του ίδιου του κεραμέα.

Ο κατασκευαστής θέλοντας να ικανοποιήσει τις προσδοκίες των μελλοντικών χρηστών, δημιουργεί έναν αριθμό χαρακτηριστικών για να «ανακοινώσει» την πολυχρησιμότητα του αντικειμένου του. Έτσι κατασκευάζει ένα σχήμα το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για πολλές και διαφορετικές χρήσεις λόγω της απλότητάς του (Knappet, 1999: 417-9). Το σχέδιο είναι απλό και για αυτό το λόγο μπορεί να παραχθεί από πολλούς τεχνίτες και πολλά εργαστήρια. Ωστόσο από την κατασκευή δεν διακρίνεται η λειτουργία καθώς δεν φαίνονται συγκεκριμένες λειτουργικές απαιτήσεις.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ-ΧΡΗΣΗΣ-ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ΚΩΝΙΚΩΝ ΚΥΠΕΛΛΩΝ.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΑ

Η μελέτη ενός κεραμικού συνόλου μπορεί να δώσει πληροφορίες τόσο για τα οικονομικά και τα κοινωνικά στοιχεία, όσο και για τα θρησκευτικά της εκάστοτε κοινωνίας που μελετάται. Ιδιαίτερα η μελέτη ενός κοινού και καθημερινού τύπου κεραμικής, μπορεί να δείξει τον τρόπο με τον οποίο οι κοινωνίες αλλάζουν από τη μια περίοδο στην άλλη, να ρίξει φως σε τοπικές συνήθειες και διαθέσεις και σε άλλα πολλά θέματα (Gillis,1990a:1).

Έτσι λοιπόν και τα κωνικά κύπελλα σε συνδυασμό με το αρχαιολογικό περιβάλλον στο οποίο συναντώνται, μπορούν να δώσουν πιθανές ερμηνείες σε άγνωστες έως τώρα πτυχές της προϊστορικής αρχαιολογίας. Για πολλά χρόνια τέτοιου είδους κύπελλα αποθηκεύονταν ή ακόμη απορρίπτονταν και σπάνια καταλογογραφούνταν, καθώς οι περισσότεροι ερευνητές τα θεωρούσαν αντικείμενα «αδιάφορα, χωρίς ενδιαφέρον» (Gillis, 1990a:1). Μόνο κατά τα τελευταία περίπου 25-30 χρόνια καταγράφονται τουλάχιστον όλα τα ακέραια.

Κωνικά κύπελλα έχουν βρεθεί σε όλες τις ανεσκαμμένες μινωικές θέσεις από την ΠΜ περίοδο έως και την ΥΜΙΙΙΓ περίοδο.

Συγκεκριμένα στην ΠΜΙΙ-ΙΙΙ περίοδο συναντάται ένας τύπος χειροποίητου κυπέλλου με ψηλά και λεπτά τοιχώματα και μικρή διάμετρο τόσο βάσης όσο και χείλους αναλογικά με το ύψος του. Ο τύπος αυτός θα μπορούσε να ονομαστεί ως ο πρόγονος του κωνικού κυπέλλου που γνωρίζουμε σήμερα. (Knappet, 1999:417)

Στην ΜΜΙ περίοδο – στις αρχές των παλαιών ανακτόρων- συντελείται μια μεγάλη αλλαγή που θα δώσει μεγάλη ώθηση στην εξέλιξη της κεραμικής τεχνολογίας. Τότε ξεκινάει δειλά αλλά σταθερά η χρήση του κεραμικού τροχού και μέχρι την ΜΜΙΙ περίοδο θα γίνει η

δεσπόζουσα τεχνική. Με την χρήση του τροχού τα κύπελλα αυτά γίνονται πιο χαμηλά και ραδινά και αυτό είναι σημάδι της εξέλιξης της τεχνολογίας.

Στη ΜΜΙΙΙ περίοδο παρατηρείται η ανάπτυξη εντατικής παραγωγής και «κατανάλωσης» τέτοιων κυπέλλων η οποία και κορυφώνεται στην ΥΜΙΑ περίοδο οπότε παρατηρούνται πολύ μεγάλες συγκεντρώσεις κωνικών κυπέλλων σε διάφορα αρχαιολογικά περιβάλλοντα. Το φαινόμενο αυτό ίσως αντικατοπτρίζει μια οικιστική και πληθυσμιακή αύξηση ή απλά τις διαφορετικές ανάγκες της κοινωνίας. (Knappet, 1999:418)

Στις επόμενες περιόδους ξεκινά σταδιακά παρακμή στη χρήση τους μέχρι την ΥΜΙΙΙΓ και υπομινωική περίοδο που σχεδόν εξαφανίζονται. (Wiener, 1984:20)

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ

Τα κωνικά κύπελλα έχουν πάρει την ονομασία τους λόγω των τοιχωμάτων τους. Ωστόσο τα τελευταία συχνά δεν είναι καθόλου κωνικά αλλά καμπύλα, ευθέα, ημισφαιρικά, κωδωνόσχημα κ.α. Ο διαχωρισμός τους σε τύπους δεν είναι καθόλου εύκολος και οι διαφοροποιήσεις ανά περίοδο είναι πολύ μικρές.

Σύμφωνα με την Gillis (Gillis, 1990a: 127-9) οι τύποι στους οποίους μπορούν να διαχωριστούν τα κωνικά ανά περίοδο έχουν ως εξής: Στην ΠΜ-ΜΜΙ περίοδο τα κύπελλα αυτά τείνουν να είναι ψηλά και ραδινά, με μικρή διάμετρο βάσης και χείλους αναλογικά με το ύψος τους. Η βάση είναι επίπεδη, τα τοιχώματα ευθέα ή ελαφρώς καμπύλα και τα χείλη στην πλειοψηφία τους είναι ευθέα αν και έχουν βρεθεί και εσω νεύοντα και εξω νεύοντα.

Στην ΜΜΙΙ περίοδο μπορούν να διακριθούν δύο διαφορετικές ομάδες τύπων:

Η πρώτη ομάδα συμβατικά ονομάζεται Κομμός- Κνωσός.

Σε αυτή τα κύπελλα είναι πιο χαμηλά και με ευρύτερη διάμετρο χείλους ως γενικό χαρακτηριστικό τους. Επίσης εδώ ανήκουν και αρκετά κύπελλα που έχουν χαμηλή διακρινόμενη βάση, καμπύλα τοιχώματα και ευθέα χείλη. Εμφανίζεται για πρώτη φορά το εξω νεύον χείλος με περιχείλωμα, το επιπεδοποιημένο και το οριζόντιο χείλος.

Η δεύτερη ομάδα ονομάζεται Μάλια – Πύργος και σε αυτή τα κύπελλα είναι πιο ψηλά, με μεγάλη διάμετρο χείλους και μεγάλη χωρητικότητα. Οι βάσεις είναι επίπεδες, τα τοιχώματα ήπια διευρυνόμενα και σχεδόν όλα τα χείλη ευθέα. Και εδώ κάνει για πρώτη φορά την εμφάνισή του το επιπεδοποιημένο χείλος. (Gillis, 1990a: 127) Σύμφωνα όμως με τον Knappet (Knappet, 1999: 417) είναι πολύ πιθανό εκείνη την περίοδο τα κωνικά κύπελλα να μην είχαν πολλαπλές χρήσεις καθώς και στις δύο αυτές θέσεις αλλά και στην Κνωσό, έχει ανευρεθεί πληθώρα άλλων ειδών κυπέλλων. Επίσης ενώ είναι πολύ κοινά στις περισσότερες θέσεις, σπάνια βρίσκονται τέτοια κύπελλα σε μεγάλες συγκεντρώσεις στα ανάκτορα.

Στην ΜΜΙΙΙ περίοδο γενικά τα κύπελλα τείνουν να έχουν μεγαλύτερες και ισχυρότερες βάσεις. Για παράδειγμα στην Κνωσό και στην Ζάκρο η διάμετρος της βάσης είναι ίδια ή λίγο μικρότερη από το ύψος τους ενώ τα κύπελλα από τα Μάλια, αν και έχουν μικρότερο ύψος από αυτά της ΜΜΙΙ περιόδου, συνεχίζουν να ξεχωρίζουν καθώς είναι μεγαλύτερα από όλα τα υπόλοιπα. Τα 2/3 με 3/4 του συνόλου των βάσεων ανήκουν στην μορφή της χαμηλής διακρινόμενης. Οι μορφές τοιχωμάτων είναι σχεδόν όμοιες σε όλες τις θέσεις με αυτή των καμπύλων τοιχωμάτων να κυριαρχεί. Ακολουθούν τα ευθέα και τα ήπια καμπύλα τοιχώματα αντίστοιχα. Ως προς τις μορφές των χειλέων, το ευθύ χείλος κυριαρχεί παντού εκτός από τον Κομμό όπου στην πλειοψηφία τους τα κύπελλα έχουν εσω νεύον χείλος αλλά και εξω νεύον επιπεδοποιημένο. Γενικότερα στα κύπελλα αυτής της περιόδου βρίσκουμε όλους τους τύπους χειλέων. (Gillis, 1990a: 128). Σε αυτή την περίοδο ξεκινά το φαινόμενο της τεράστιας διάδοσης και των μεγάλων συγκεντρώσεων τέτοιων κυπέλλων που ίσως να οφείλεται στην εξέλιξη των μέσων

παραγωγής η οποία οδήγησε σε εξειδίκευση τόσο των τύπων όσο και της επεξεργασίας των επιφανειών.

Στην ΥΜΙ περίοδο τα κωνικά κύπελλα ακολουθούν την ίδια τάση με αυτά της προηγούμενης περιόδου σε μικρότερες όμως διαστάσεις. Σχεδόν όλα έχουν μικρότερη διάμετρο βάσης. Ως προς τις βάσεις ο τύπος της χαμηλής διακρινόμενης είναι ο κυρίαρχος. Ως προς τα τοιχώματα τρεις είναι οι κύριες μορφές: τα ευθέα, τα καμπύλα και τα ήπια καμπύλα. Τα χείλη ποικίλλουν και έχουν βρεθεί σχεδόν όλες οι μορφές, χωρίς ωστόσο να κυριαρχεί κάποια. (Gillis, 1990a: 128). Στην περίοδο αυτή η παραγωγή κωνικών κυπέλλων μάλλον γίνεται σε πολλά και διαφορετικά εργαστήρια καθώς τα βρίσκουμε σε διαφορετικά αρχαιολογικά περιβάλλοντα. Συναντώνται σε πολύ μεγαλύτερες συγκεντρώσεις σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο τόσο σε ανάκτορα όσο και σε άλλες θέσεις. (Knappet, 1999:418)

Στην ΥΜΙΙ περίοδο οι διαστάσεις είναι παρόμοιες με την προηγούμενη περίοδο. Εδώ διακρίνονται τρεις τύποι: α) αυτά με χαμηλή διακρινόμενη βάση, ευθέα ή καμπύλα τοιχώματα και ευθύ χείλος, β) αυτά με χαμηλή διακρινόμενη βάση, καμπύλα τοιχώματα και εσω νεύον χείλος και γ) αυτά με επίπεδη βάση, ευθέα τοιχώματα και ευθύ χείλος.

Στην ΥΜΙΙΙ όπου και η παρακμή στην χρήση των κωνικών κυπέλλων, τείνουν να είναι χαμηλά με μικρή διάμετρο βάσης και λίγο ευρύτερα- μεγαλύτερη διάμετρο χείλους - από αυτά της ΥΜΙΙ περιόδου. (Gillis, 1990a: 129)

Το βέβαιο είναι ότι για τους ανθρώπους της νεοανακτορικής περιόδου τα κωνικά κύπελλα ήταν απαραίτητα στη ζωή τους. Οι κεραμείς προσπαθούσαν να κατασκευάζουν ένα απλό σε σχήμα κύπελλο, με μικρές διαφοροποιήσεις, το οποίο θα χρησιμοποιούταν για πάρα πολλές λειτουργίες. (Knappet, 1999:419)

ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΝΕΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΚΩΝΙΚΩΝ ΚΥΠΕΛΛΩΝ ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ ΚΡΗΤΗΣ.

ΕΚΤΟΣ ΚΡΗΤΗΣ

Τα κωνικά κύπελλα είναι ένα μινωικό φαινόμενο το οποίο συναντάται σε μεγάλες συγκεντρώσεις σε όλες τις νεοανακτορικές θέσεις της Κρήτης αλλά και στις αποικίες των μινωιτών εκείνης της περιόδου (Κυκλάδες, Δωδεκάνησα, Μικρασιατικά παράλια, Κύθηρα και ηπειρωτική Ελλάδα). Πολλοί μελετητές μάλιστα αυτό ακριβώς το φαινόμενο το θεωρούν ενισχυτικό στοιχείο για τη μινωική θαλασσοκρατία. (Wiener, 1984:18) Ένας από τους πιο πιθανούς και κυριότερους λόγους της μεγάλης αυτής διασποράς είναι η πολυχρησιμότητα του κυπέλλου αυτού τόσο σε οικιακές όσο και σε τελετουργικές δραστηριότητες. Βρίσκονται παντού, σε σπίτια, σε ανάκτορα, σε τάφους, σε σπήλαια, σε ιερά κορυφής. Φαίνεται λοιπόν ότι οι τεράστιες ποσότητες κωνικών κυπέλλων στις Κυκλάδες, στα Δωδεκάνησα αλλά και σε όλη την Κρήτη είναι στοιχείο δηλωτικό της αναγκαιότητας αυτού του αγγείου για κάθε αναπτυγμένη μινωική κοινωνία της περιόδου. Ωστόσο η εξάπλωσή τους σε μινωικές θέσεις εκτός Κρήτης πραγματοποιήθηκε στις αρχές της ΥΜΙ περιόδου δηλαδή πολύ αργότερα από την καθιέρωσή τους ως ο πιο κοινός τύπος κεραμικού αντικειμένου στην Κρήτη. (Gillis, 1990b:99)

Στον «Αγ. Γεώργιο στο Βουνό» στα Κύθηρα, όπου και η θέση του μινωικού ιερού κορυφής, (ΜΜΙΙΙ-ΥΜΙ περίοδος) το πιο σύνηθες σχήμα αγγείου όχι μόνο ανάμεσα στα ανοιχτά αλλά γενικότερα για το σύνολο της κεραμικής είναι το άωτο κωνικό κύπελλο, καθώς αντιπροσωπεύει το 85% του συνόλου των κυπέλλων χωρίς διακόσμηση (εικ.3) (Τουρναβίτου, 2000:297).

Στο Ακρωτήρι, στη Θήρα, τα κωνικά κύπελλα επίσης είναι πολυάριθμα και κατασκευασμένα σε εγχώριο πηλό (εικ.4). Όλα

χρονολογούνται στην ΥΚΙ περίοδο, αντίστοιχη της ΥΜΙΑ περιόδου στην Κρήτη. Ο πιο κοινός τύπος κυπέλλου είναι αυτός που έχει διακρινόμενη βάση, ημισφαιρικά ή ήπια ημισφαιρικά τοιχώματα και ευθύ χείλος. (Gillis, 1990b:108-9) Και στο Ακρωτήρι ο βαθμός τυποποίησης τέτοιων κυπέλλων είναι πολύ μεγάλος καθώς σχεδόν όλα έχουν τις ίδιες διαστάσεις με πολύ μικρές διαφοροποιήσεις μεταξύ τους. Συνήθως αυτά που είναι πιο χαμηλά στο ύψος έχουν πιο παχιά τοιχώματα και αυτά που είναι πιο ψηλά έχουν πιο λεπτά αντίστοιχα. Η αναλογία ψηλών : χαμηλών είναι 2:1 (Gillis, 1990c:66). Σύμφωνα με την μελέτη της Gillis (Gillis, 1990c:69) που αφορά στα κωνικά κύπελλα του Ακρωτηρίου οι μορφές βάσεων που συναντώνται και τα ποσοστά συχνότητάς τους είναι: η διακρινόμενη βάση σε ποσοστό 69%, η απλή/επίπεδη βάση σε ποσοστό 19% και η ψηλή διακρινόμενη σε ποσοστό 12% αντίστοιχα. Για τις μορφές τοιχωμάτων τα ποσοστά έχουν ως εξής. Τα ευθέα/κάθετα τοιχώματα συναντώνται σε ποσοστό της τάξης του 26%, τα καμπύλα/ημισφαιρικά τοιχώματα σε ποσοστό 24% και τα ήπια καμπύλα/ημισφαιρικά σε ποσοστό 28% αντίστοιχα. Τέλος για τις μορφές των χειλέων οι αναλογίες είναι για το ευθύ χείλος 73% και για το επίπεδο (με ή χωρίς περιχείλωμα) 10,5%. Φυσικά συναντώνται και διάφοροι άλλοι συνδυασμοί αλλά αυτοί είναι οι συνηθέστεροι.

Επίσης και σε άλλες θέσεις οι ανευρεθείσες ποσότητες τέτοιων κυπέλλων είναι τεράστιες όπως στην Φυλακωπή της Μήλου, στους Τριάντα της Ρόδου αλλά και στην Αγ. Ειρήνη στην Κέα όπου στο σπίτι Α έχουν βρεθεί πάνω από 10000 αγγεία από τα οποία τα 8000 είναι κωνικά κύπελλα. Δηλαδή αντιστοιχούσαν περίπου 16 κύπελλα για κάθε άτομο. (Schofield, 1979:132)

Παρόλα αυτά αν και η διασπορά τους είναι πολύ μεγάλη στη νησιωτική Ελλάδα, δεν συμβαίνει το ίδιο και με την ηπειρωτική όπου εκεί τα κωνικά κύπελλα συναντώνται σε μικρές ποσότητες. Η μόνη σημαντική παρουσία τους είναι στις Μυκήνες. Παραμένει λοιπόν ένα μυστήριο ο λόγος που βρίσκονται τόσα πολλά σε μινωικές και μινωίζουσες θέσεις ενώ σπανίζουν αλλού.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙΣ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΝΕΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΝΤΟΣ ΚΡΗΤΗΣ.

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της τεράστιας διάδοσης των κωνικών κυπέλλων εντός της Κρήτης στη νεοανακτορική περίοδο, θα εξεταστούν συνοπτικά τα κωνικά κύπελλα που προέρχονται από τέσσερις μεγάλες θέσεις αυτής της περιόδου. Ο Κομμός, ο οποίος βρίσκεται στη κεντρική-νότια Κρήτη, ο Πετράς Σητείας και το Παλαίκαστρο, στην ανατολική Κρήτη και οι Αρχάνες στην κεντρική Κρήτη.

Κομμός

Στον Κομμό της ΜΜΙΙΙ περιόδου παρατηρούνται μεγάλες αλλαγές στην κεραμική. Κάνουν την εμφάνισή τους νέα σχήματα ανάμεσα στα οποία και δύο νέοι τύποι κωνικών κυπέλλων που συνεχίζουν να είναι το ίδιο δημοφιλείς με τις προηγούμενες περιόδους. Έτσι το λεπτό κύπελλο των ΜΜΙΙΑ-Β περιόδων εξαφανίζεται και στη θέση του έρχονται δύο τύποι μεγαλύτερων κυπέλλων με χονδρά τοιχώματα, τα οποία διαφοροποιούνται μόνο ως προς την μορφή του χείλους και το ύψος. α)το ένα έχει ευθύ ή εσω νεύον χείλος ενώ β) το άλλο έχει επιπεδοποιημένο, εξω νεύον χείλος και είναι λίγο χαμηλότερο (εικ.5-7). Ο πρώτος τύπος εμφανίζεται σε ποσοστό 46% του συνόλου των ΜΜΙΙΙ κυπέλλων ενώ ο δεύτερος τύπος εμφανίζεται σε ποσοστό της τάξης του 20% του συνόλου των κυπέλλων και εξαφανίζεται στην επόμενη φάση, δηλαδή στην μετάβαση από την ΜΜΙΙΙ στην ΥΜΙΑ περίοδο. Επίσης η κεραμική ύλη είναι λίγο διαφορετική σε σχέση με αυτή της προηγούμενης περιόδου καθώς έχει περισσότερα εγκλείσματα και είναι λίγο πιο μαλακή. (Betancourt, 1990:24,38-40)

Η μετάβαση από την ΜΜΙΙΙ στην ΥΜΙΑ περίοδο ξεχωρίζει από την ΜΜΙΙΙ περίοδο καθώς παρατηρούνται κάποια καινούρια στοιχεία. Ένα από αυτά είναι και πάλι τα νέα κωνικά κύπελλα. Σημειώνεται αλλαγή

στο σχέδιό τους, η οποία είναι σημαντική καθώς φανερώνει την εξέλιξη. Και οι δύο τύποι της ΜΜΙΙΙ περιόδου – με τα χονδρά τοιχώματα και το επιπεδοποιημένο/εξω νεύον χείλος ή το ευθύ/εσω νεύον χείλος – εξαφανίζονται. Αντικαθίστανται από ένα χαμηλότερο και μικρότερο σε μέγεθος κύπελλο με κάθετο προφίλ και επιπεδοποιημένο χείλος που αντιπροσωπεύει σχεδόν το 100% του συνόλου των κυπέλλων (εικ.8,9). (Betancourt, 1990:42-5)

Η αλλαγή αυτή ίσως είναι δηλωτική της διαφορετικής χρήσης του κυπέλλου ή απλά αντικατοπτρίζει τη διαφορετική μορφολογία της περιόδου.

<u>Πετράς Σητείας</u>

Όπως στον Κομμό έτσι και σε αυτή τη θέση αποκαλύφθηκαν πολύ μεγάλες συγκεντρώσεις νεοανακτορικών κωνικών κυπέλλων σε όλες τις ανεσκαμμένες περιοχές τόσο του «ανακτόρου» όσο και των σπιτιών. (Rupp D.W., Tsipopoulou M., 1999:729-30)

Τα μορφολογικά χαρακτηριστικά αυτών των κυπέλλων έχουν ως εξής:

α) στην πλειοψηφία τους είναι κατασκευασμένα από μεσαίας σύστασης κεραμική ύλη χωρίς ωστόσο να απουσιάζει η λεπτότεχνη. β) το χρώμα του πηλού κυμαίνεται ανάμεσα σε πορτοκαλί και κιτρινωπό, γ) σχεδόν όλα φέρουν μηχανικό επίχρισμα, δ) είναι αδιακόσμητα και ε) δεν φέρουν ορατά ίχνη από την περιστροφική κίνηση του τροχού στην εσωτερική επιφάνεια και σε κάποια και στην εξωτερική. Οι μορφές τοιχωμάτων είναι κυρίως τέσσερις: κωνικά, καμπύλα, διευρυνόμενα και ημισφαιρικά. Κυρίαρχη μορφή βάσης είναι αυτή της επίπεδης-μη διακρινόμενης, ενώ συναντάται ακόμα η χαμηλή και ήπια διακρινόμενη. Στα χείλη δύο είναι οι κυρίαρχες μορφές: το ευθύ αποστρογγυλεμένο και το ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη (Rupp D.W., Tsipopoulou M., 1999:732-3). Ωστόσο τέσσερις είναι οι χαρακτηριστικοί συνδυασμοί που συναντώνται περισσότερο.

1. Κωνικά τοιχώματα, επίπεδη-μη διακρινόμενη βάση και ευθύ χείλος με αποστρογγυλεμένη ράχη (εικ.10).
2. Κωνικά τοιχώματα, χαμηλή διακρινόμενη βάση και ευθύ αποστρογγυλεμένο χείλος (εικ.11).
3. Καμπύλα τοιχώματα, επίπεδη-μη διακρινόμενη βάση και ευθύ αποστρογγυλεμένο χείλος (εικ.12).
4. Διευρυνόμενα τοιχώματα, επίπεδη-μη διακρινόμενη βάση και ευθύ αποστρογγυλεμένο χείλος (εικ.13).

Ως προς το μέγεθος υπάρχουν κάποια κύπελλα που είναι μικρότερα από το τυπικό σχήμα της ΥΜΙΑ περιόδου και κάποια άλλα που είναι μεγαλύτερα. Ωστόσο όλα μοιάζουν πολύ μεταξύ τους, αν και υπάρχουν οι προαναφερθείσες μικρές διαφοροποιήσεις. Όλα είναι τροχήλατα, κατασκευασμένα από εγχώριο πηλό και εμφανίζουν υψηλό βαθμό τυποποίησης τόσο ως προς το μέγεθος όσο και ως προς το σχήμα. Αυτό φανερώνεται από τον περιορισμένο αριθμό τύπων, την έλλειψη διακόσμησης αλλά και επιχρίσματος. Δεν ενδιέφερε τους τεχνίτες της εποχής να φροντίσουν ιδιαίτερα τις επιφάνειες των κυπέλλων αυτών. Στόχος τους ήταν η γρήγορη παραγωγή προκειμένου να εξυπηρετήσουν τις απαιτήσεις των χρηστών.

Αρχάνες

Ο τύπος του κωνικού κυπέλλου -όπως αυτός είναι γνωστός, εμφανίζεται για πρώτη φορά στις Αρχάνες στην ΜΜΙΙ περίοδο. Τα τοιχώματά του είναι χονδροειδή, η βάση του χαμηλή διακρινόμενη, φέρει ευδιάκριτα ίχνη τροχού και μένει πάντοτε άβαφο. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι συναντάται τόσο σε ταφικά όσο και σε οικιακά σύνολα. Στην επόμενη περίοδο, ΜΜΙΙΙ, ο τύπος αυτός βρίσκεται κατά δεκάδες. Πρόκειται για απλό τύπο αγγείου, η ποιότητά του είναι κακή και μάλλον προοριζόταν για την εξυπηρέτηση καθημερινών οικιακών αναγκών των ασθενέστερων οικονομικά ομάδων. Στην ΥΜΙΑ περίοδο και πάλι το πιο διαδεδομένο σχήμα είναι το χονδροειδές κωνικό κύπελλο, με ισχυρά

διευρυνόμενα τοιχώματα (εικ. 14). Τα αγγεία αυτά χρησιμοποιήθηκαν ποικιλοτρόπως στον οικιακό εξοπλισμό, στην ταφική κτέριση, στις λατρευτικές τελετές ακόμη και σε βιοτεχνικές εγκαταστάσεις. Μερικά βρέθηκαν σε χώρους που λειτουργούσαν ως εργαστήρια και έσωζαν ίχνη κόκκινων, γαλάζιων και κίτρινων χρωστικών υλών όπως στο Ακρωτήρι. Σε ένα μάλιστα βρέθηκε στο εσωτερικό του ίχνος από φύλλο χρυσού (Sakellarakis, Sapouna, 1997:431)

Όσον αφορά στα κύπελλα από τις Αρχάνες που έχουν μελετηθεί από την Gillis (Gillis, 1990a: 65-6), όλα προέρχονται από το κτίριο 4 που ανήκει στην ΥΜΙ περίοδο και το οποίο συνδέεται με οικιακές και όχι ταφικές δραστηριότητες. Βέβαια αποτελεί τμήμα του νεκροταφείου. Και εδώ η τυποποίηση είναι μεγάλη με μικρές διαφοροποιήσεις ως προς τις διαστάσεις και τους τύπους. Χαρακτηριστική είναι η παντελής απουσία επίπεδης βάσης. 14 στα 15 κύπελλα έχουν χαμηλή διακρινόμενη βάση ενώ ένα έχει υψηλή διακρινόμενη. Η μορφή των καμπύλων/ ημισφαιρικών τοιχωμάτων συναντάται σε ποσοστό της τάξης 33% ενώ τα ευθέα και τα ήπια καμπύλα/ ημισφαιρικά σε ποσοστό 27% αντίστοιχα. Τα χείλη είναι όλα ευθέα εκτός από ένα που είναι τριγωνικής διατομής και ένα επίπεδο.

Λόγω του πάχους και της τραχύτητάς τους, η Gillis (Gillis, 1990a: 66) υποστηρίζει ότι η πόση από αυτά τα κύπελλα δεν θα ήταν και τόσο ευχάριστη. Ωστόσο το γεγονός ότι τα περισσότερα από αυτά βρέθηκαν σε ανάστροφη θέση ίσως υποδηλώνει κάποια τελετουργική – θρησκευτική πράξη σε συνδυασμό με τα συλλογικά γεύματα.

<u>Παλαίκαστρο</u>

Βάσει των ανασκαφικών ερευνών που πραγματοποιήθηκαν κατά τα έτη 1986 – 1996 στη μινωική θέση του Παλαικάστρου, οι ποσότητες των ανευρεθέντων νεοανακτορικών κυπέλλων είναι πολύ μεγάλες όπως άλλωστε και σε άλλες νεοανακτορικές θέσεις. Αυτό όμως που προβληματίζει τους ανασκαφείς περισσότερο είναι ότι οι μεγάλες

συγκεντρώσεις κωνικών κυπέλλων δεν συνοδεύονται και με αντίστοιχες προχυτικών αγγείων. Αυτό τους οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ίσως τα κύπελλα αυτά χρησιμοποιούνταν για βρώση και όχι για πόση (Knappet, Cunningham, 2003:115).

Συγκεκριμένα στην ΜΜΙΙΙΒ περίοδο ο πιο κοινός τύπος κωνικού κυπέλλου είναι αυτός που το ύψος του είναι λίγο μεγαλύτερο από την διάμετρο του χείλους, τα τοιχώματα είναι κωνικά ή σιγμοειδής διατομής και η επιφάνεια του δεν είναι ιδιαίτερα φροντισμένη (εικ.15-16). Επιπλέον από την ίδια περίοδο προέρχονται σύμφωνα με τον ανασκαφέα τα «κυάθια (bowl) με επιπεδοποιημένο χείλος» –όπως τα ονομάζει-, τα οποία μορφολογικά τουλάχιστον μοιάζουν πάρα πολύ με τα κωνικά κύπελλα και θα μπορούσαν να μην διαχωρίζονται από αυτά[4]. Σε αυτά η διάμετρος χείλους είναι αρκετά μεγαλύτερη από το ύψος τους και το χείλος τους είναι χαρακτηριστικά επίπεδο (εικ.17-18) (Knappet, Cunningham, 2003:116). Αυτό όμως συμβαίνει και σε πολλά κωνικά κύπελλα. Μάλιστα αυτά τα «κυάθια» (bowl) εμφανίζονται σε μεγαλύτερες συγκεντρώσεις από τα κωνικά κύπελλα στην ΜΜΙΙΙΒ περίοδο όπου και η κύρια περίοδος χρήσης τους. Στην ΥΜΙΑ περίοδο τα «κυάθια (μπολ) με επιπεδοποιημένο χείλος» εξαφανίζονται ενώ περίπου το 70% του συνόλου των αγγείων είναι κωνικά κύπελλα. Αυτά είναι λίγο μικρότερα από αυτά της προηγούμενης περιόδου, καθώς ο μέσος όρος του ύψους τους είναι 4 εκ. ενώ στην προηγούμενη περίοδο ήταν 5-5,5 εκ. Τα τοιχώματα είναι μόνο κωνικά και η χωρητικότητα είναι μικρότερη (εικ.19-20). Ο τύπος αυτός της ΥΜΙΑ περιόδου στο Παλαίκαστρο είναι κυρίαρχος σε όλο το νησί (Knappet, Cunningham, 2003:162, 169).

[4] Στο υλικό που προέρχεται από τον Βρύσινα υπάρχουν αντίστοιχα σχήματα σε μικρότερες διαστάσεις και δεν διαχωρίστηκαν από τα κωνικά κύπελλα.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΚΩΝΙΚΩΝ ΚΥΠΕΛΛΩΝ ΤΟΥ ΒΡΥΣΙΝΑ ΜΕ ΑΥΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΡΟΑΝΑΦΕΡΘΕΙΣΕΣ ΝΕΟΑΝΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

Στον *Βρύσινα* όλα τα κωνικά κύπελλα[5] χρονολογικά ανήκουν στην δεύτερη και κυρίως φάση λειτουργίας του ιερού δηλαδή στην ΜΜΙΙΙ, ΜΜΙΙΙ/ΥΜΙΑ περίοδο. Στην συντριπτική πλειονότητά τους (ποσοστό 73%, μεσαίου μεγέθους) τα κύπελλα είναι ρηχά και ανοιχτά, με την διάμετρο χείλους να είναι πάνω από το διπλάσιο του ύψους τους και τα τοιχώματα κυρίως κωνικά και ήπια κωνικά, με μεσαίο πάχος κυρίως 0,5εκ. και 0,6εκ. σε ποσοστό 30% και 35% αντίστοιχα (γράφ.29)). Η μορφή χείλους που εμφανίζεται σε ποσοστό 54% είναι το ευθύ και ακολουθούν το εσω νεύον/ήπια εσω νεύον με ποσοστό 23%, το εξω νεύον/ήπια εξω νεύον με 20% και το επίπεδο με 3% (γράφ.30). Το ύψος τους κυμαίνεται από 2,5 εκ. έως 4,7εκ. με τα 3-3,5εκ. να κατέχουν πάνω από το 50% του συνόλου (γράφ.31). Αντίστοιχα στον *Κομμό* της ΜΜΙΙΙ περιόδου το ύψος κυμαίνεται από 3,7εκ. έως το πολύ 7,5εκ. (Betancourt, 1990:106,110,115,120,123,167,172-3), ενώ στην μεταβατική περίοδο ΜΜΙΙΙ/ΥΜΙΑ το ύψος είναι από 3,5εκ.-6,3εκ. (Betancourt, 1990:128,185-6). Στον *Πετρά* το ύψος κυμαίνεται από 4,1εκ.-4,3εκ. (Rupp D.W., Tsipopoulou M., 1999:Pl.CLIX), στις *Αρχάνες* από 3,7εκ. έως 4,5 εκ. (Gillis, 1990a: 65) και στο *Παλαίκαστρο* ο μέσος όρος ύψους για την ΜΜΙΙΙΒ περίοδο είναι 5-5,5εκ. ενώ για την ΥΜΙΑ περίοδο είναι τα 4εκ. (Knappet, Cunningham, 2003:162) Η διάμετρος χείλους στο σύνολο των κωνικών κυπέλλων του *Βρύσινα* κυμαίνεται σε ποσοστό 44% από 8εκ. έως 8,9εκ.(γράφ.32). Στον *Κομμό* από 7,2 εκ. έως το πολύ 13 εκ. για τα πιο ανοιχτά (Betancourt, 1990:128,185-6), στον *Πετρά* από 7,9 εκ. έως 8,3 εκ. (Rupp D.W., Tsipopoulou M., 1999:Pl.CLIX), στις *Αρχάνες* από 7,6 εκ. έως 8,2 εκ. (Gillis, 1990a: 65) και στο *Παλαίκαστρο* από 7,7εκ. έως 9,5 εκ. με συνηθέστερη διάσταση από 8 εκ. έως 9 εκ. (Knappet, Cunningham, 2003:175-6,184-6)).

[5] Από την κεραμική Κ. Δαβάρα.

Γενικότερα στον Βρύσινα παρατηρείται η τάση -όπως άλλωστε συμβαίνει και σε όλες τις νεοανακτορικές θέσεις -να μην υπάρχουν μεγάλες διαφοροποιήσεις ανάμεσα στους τύπους των κωνικών κυπέλλων. Αυτό είναι το λεγόμενο φαινόμενο της «τυποποίησης» που εμφανίζεται σε μεγάλη κλίμακα σε όλες τις μινωικές και μινωίζουσες θέσεις της περιόδου. Έτσι οι αναλογίες ανάμεσα στα μορφολογικά χαρακτηριστικά, στην χρονολόγηση και στις ανευρεθείσες ποσότητες των κωνικών κυπέλλων από τον Βρύσινα και αυτών από τις άλλες νεοανακτορικές θέσεις είναι πολύ μεγάλες. Συγκεκριμένα σε όλες τις θέσεις κυριαρχεί το ρηχό, ανοιχτό και μικρού μεγέθους κύπελλο που χρονολογικά ανήκει στην μεταβατική περίοδο ΜΜΙΙΙ/ΥΜΙΑ ή στην κυρίως ΥΜΙΑ[6], καθώς τα κύπελλα της κυρίως ΜΜΙΙΙ περιόδου έχουν μεγαλύτερες διαστάσεις. Οι τεράστιες ανευρεθείσες ποσότητες καθώς και ο υψηλός βαθμός τυποποίησης των κωνικών κυπέλλων είναι αντίστοιχα σε όλες τις θέσεις.

[6] Τα κωνικά κύπελλα από τον Βρύσινα μπορούν να ενταχθούν χρονολογικά στην μεταβατική περίοδο ΜΜΙΙΙ/ΥΜΙΑ και όχι στην κυρίως ΜΜΙΙΙ περίοδο.

ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΟ ΙΕΡΩΝ ΚΟΡΥΦΗΣ

Οι λατρευτικές πράξεις – τελετουργικά που λάμβαναν χώρα στα ιερά κορυφής ήταν κεντρικό σημείο της κοινοτικής λατρείας σε μια περιφέρεια. Αγγεία που δηλώνουν πόση, καθώς και μαγειρικά σκεύη είναι στοιχεία που υποδηλώνουν την ύπαρξη κάποιας μεγάλης γιορτής η οποία περιελάμβανε και συλλογικά γεύματα, τα οποία αποτελούν και την πιθανότερη ερμηνεία για τις τόσο μεγάλες συγκεντρώσεις κωνικών κυπέλλων στα ιερά κορυφής. Τα δρώμενα στα ιερά κορυφής έχουν θρησκευτικό χαρακτήρα ο οποίος μπορεί να συναχθεί μέσω των αναθημάτων (ειδωλίων) που βρίσκονται σε μεγάλες συγκεντρώσεις.

Σημαντικό είναι και το μέγεθος της συμμετοχής στις δραστηριότητες που γίνονταν εκεί όπως μαρτυρεί το μεγάλο πλήθος ευρημάτων, τόσο των ειδωλίων όσο και των αγγείων πόσης.

Λόγω του ότι τα τελετουργικά αποτελούν μηχανισμούς ικανούς να επηρεάζουν ολόκληρα σύνολα, πολλοί τα συνδέουν με την ανάπτυξη των ανακτόρων. Ωστόσο ιερά και ανάκτορα είναι δύο ξεχωριστά φαινόμενα, που όμως εμφανίζονται και αναπτύσσονται ταυτόχρονα. Μάλιστα ο A. Peatfield (Peatfield, 2000:10) κάνει διαχωρισμό των τελετουργικών των ιερών κορυφής σε α) επίσημα, τα οποία είναι δηλωτικά της κοινωνικο-πολιτικής θρησκευτικής ιδεολογίας και αποσκοπούν στην ενδυνάμωση της κοινωνικής θέσης και εξουσίας και σε β) απλά-κοινά, τα οποία χρησίμευαν ως μέσο διεκπεραίωσης διαφόρων κοινών σκοπιμοτήτων, όπως η επιβίωση και η συνέχεια (Peatfield, 2000:12-3).

Η σύνδεση ανάμεσα σε ιερά και ανάκτορα δίνει στοιχεία τόσο για την έκφραση της πολιτικής κυριαρχίας σε περιφερειακή κλίμακα όσο και για την έκφραση της κυρίαρχης ιδεολογίας μέσω ισότιμων τοπικών συγκεντρώσεων (Haggis, 1999:76). Η μινωική λατρεία απέβλεπε σε πάνδημους σκοπούς όπως η γονιμότητα και η προστασία, οι οποίοι είναι θεμελιώδη και πολύ σημαντικοί στην καθημερινή ζωή των κοινών μινωιτών.

Οι λόγοι τέλεσης τέτοιων πράξεων δεν είναι καθόλου εύκολο να διαγνωστούν. Ίσως γίνονταν για λόγους υγείας, για προστασία από

ασθένειες τόσο των ίδιων όσο και των ζώων τους. Αυτό τουλάχιστον φανερώνει το πλήθος των ειδωλίων τόσο των ανθρωπόμορφων όσο και των ζωόμορφων. Εξάλλου οι κοινωνίες εκείνης της εποχής στηρίζονταν στην κτηνοτροφία και τη γεωργία για την επιβίωσή τους και ήταν καίριας σημασίας να διαφυλαχθούν και να προστατευτούν τα αγαθά τους με οποιονδήποτε δυνατό τρόπο.

Η επιλογή του χώρου, δηλαδή η κορυφή ενός βουνού για την τέλεση των τελετουργιών τους, ήταν συμβολική και ίσως συνδεόταν με την πεποίθηση ότι οι θεοί του ουρανού κατοικούσαν ή απλά εμφανίζονταν εκεί (Rutkowski, 1986:91). Η θεότητα ή οι θεότητες που λατρεύονταν είχαν να κάνουν με τη φύση, την ανθρώπινη γέννηση και το θάνατο.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΚΥΠΕΛΛΩΝ ΣΤΗΝ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΑ

Ίσως η υπεραφθονία τέτοιων κυπέλλων σε όλες τις νεοανακτορικές θέσεις δηλώνει την υιοθέτηση, από ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού, ενός ξεχωριστού μινωικού τελετουργικού ή εθίμου κατά τη διάρκεια του οποίου χρειάζονταν λίγα μεγαλύτερα ημισφαιρικά κύπελλα και πάρα πολλά κωνικά. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε το γεγονός ότι σε κάποιες θέσεις έχουν βρεθεί μεγάλες συγκεντρώσεις σε περιβάλλοντα που σχετίζονται με τελετουργικές δραστηριότητες. Για παράδειγμα σε ένα δωμάτιο στη θέση Ρουσσές Βιάνου, μέσα σε στρώμα στάχτης έχουν βρεθεί 40 ανεστραμμένα κωνικά κύπελλα όπου σύμφωνα με το Ν. Πλάτωνα χρησιμοποιούνταν σε κάποιο τελετουργικό που περιελάμβανε τόσο προσφορές όσο και καύσεις (N.Platon,1957:90). Ακόμη στο Βαθύπετρο ο Σ. Μαρινάτος βρήκε πολλά τέτοια κύπελλα σφραγισμένα με γύψο και όπως ο ίδιος προτείνει ήταν υπολείμματα ενός συχνά επαναλαμβανόμενου τελετουργικού (Marinatos S., 1951: 260-1). Στους Κάτω Γυψάδες επίσης αντανακλάται η ίδια πρακτική καθώς σε ένα σπίτι έχουν βρεθεί διακόσια κωνικά κύπελλα ανεστραμμένα και τοποθετημένα

σε σειρά, τα οποία περιείχαν καμένα φυτικά υπολείμματα (Hogarth, 1899-1900: 76).

Επιπλέον είναι πιθανόν τόσο οι μεγάλες συγκεντρώσεις κωνικών κυπέλλων όσο και η μεγάλη διασπορά τους από την ΜΜΙΙΙΑ περίοδο και εξής να συνδέονται εκτός από την αύξηση του πληθυσμού και με τη γεωγραφική επέκταση του εμπορίου και ως επακόλουθο τον εκμινωισμό πολλών θέσεων λόγω του πλούτου τους ή της καίριας γεωγραφικής τους θέσης.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι γιορτές, οι κοινωνικές συγκεντρώσεις και τελετές που γίνονταν σε πόλεις, σε ανακτορικά κέντρα και σε ιερά κορυφής, διαδραμάτιζαν σημαντικό ρόλο στην κοινωνία, την πολιτική οικονομία, την εξουσία, τον ανταγωνισμό, τις διαπραγματεύσεις και τους κοινωνικούς ρόλους.

Τα κωνικά κύπελλα είναι κομμάτι αυτής της κοινωνικής διαδικασίας. Χωρίς αυτά δεν θα μπορούσαν να τελεστούν αυτές οι συλλογικές γιορτές. Σε όλα τα μινωικά ιερά κορυφής αλλά και σε όλους τους χώρους που σχετίζονται με συναθροίσεις και μαζικές εστιάσεις το αγγείο που βρίσκεται σε μεγαλύτερες ποσότητες είναι το κωνικό κύπελλο. Όλοι χρησιμοποιούσαν το ίδιο αγγείο. Οι μινωίτες επέλεξαν το συγκεκριμένο είδος κυπέλλου και όχι κάποιο άλλο γιατί ήταν πολύ εύκολο και γρήγορο στην κατασκευή του. Μπορούσε να παραχθεί μαζικά από όλους τους τεχνίτες. Η μεγάλη τυποποίηση στο σχήμα του βοηθούσε στη μαζική παραγωγή του.

Πέρα από το χρηστικό χαρακτήρα του είναι πολύ πιθανό να είχε και συμβολικό χαρακτήρα. Σε κάθε περίπτωση η παρουσία κωνικών κυπέλλων σε θρησκευτικά και τελετουργικά περιβάλλοντα ενισχύει την εντύπωση ότι η τελετουργική πόση ήταν ενσωματωμένη στους κοινωνικούς θεσμούς της εκάστοτε κοινωνίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Ανδρεαδάκη- Βλαζάκη Μ.,

1994-1996, «Προϊστορικός οικισμός στα Νοπήγεια Κισάμου», Κρητική Εστία 5, σελ. 11-45.

Γιαννουλίδου Κ.,

1979, «*Μια πιθανή ερμηνεία των Μινωικών "Ιερών Κορυφής*"», Κρητολογία 9: 37-41.

Δαβάρας Κ.,

1973 «*Βρύσινας Ρεθύμνης*», Αρχαιολογικό Δελτίο 28, Χρονικά Β2:583-4.

1974, «*Ανασκαφή ΜΜ Ιερού Κορυφής Βρύσινα Ρεθύμνου*», Αρχαιολογικά Ανάλεκτα εξ Αθηνών 7:210-213.

Καρέτσου Α.,

1974 «Ιερόν Κορυφής Γιούχτα», Πρακτικά της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας 129:228-239.

1975 «Το Ιερόν Κορυφής του Γιούχτα», Πρακτικά της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας 130:330-342.

1976 «Το Ιερόν Κορυφής του Γιούχτα», Πρακτικά της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας 131:408-418.

1978 «Το Ιερόν Κορυφής Γιούχτα», Πρακτικά της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας 133:232-258.

Κορδατζάκη Γ.,

2007, "*Κεραμική από το Ιερό Κορυφής του Βρύσινα. Ένα σύνθετο τεχνοσύστημα παραγωγής και χρήσης την 2η χιλιετία π.Χ*". Διδακτορική Διατριβή, Ρέθυμνο.

Παπαδοπούλου Ε., Τζαχίλη Ι.,

2010, «Ανασκαφή στο Ιερό Κορυφής του Βρύσινα Νομού Ρεθύμνης», Αρχαιολογικό Έργο Κρήτης 1, Πρακτικά 1ης Συνάντησης, Ρέθυμνο, 28-30 Νοεμβρίου 2008, Εκδόσεις Φιλοσοφικής Σχολής Παν/μιου Κρήτης, Ρέθυμνο, σελ. 452-456.

Πλάτων Ν.

1951 «*Το Ιερόν Μάζα (Καλού Χωρίου Πεδιάδος) και τα Μινωικά Ιερά Κορυφής*», Κρητικά Χρονικά:96-160.

Πωλογιώργη Μ.,

1987, «*Αρχαιότητες στην περιοχή του χωριού Αποδούλου Αμαρίου Ρεθύμνου*», Studi Micenei ed Egeo-Anatolici XXVI:125-160,.

Σακελλαράκης Γ.,

1994, «*Το Μινωικό Ιερό Κορυφής των Κυθήρων*», στο ΛΟΙΒΗ, εις μνήμην Ανδρέα Γ. Καλοκαιρινού, Εταιρία Κρητικών Ιστορικών Μελετών, 195-203, Ηράκλειο, 1994.

Στρατιδάκης Χ.,

1994, «*Αρχαιολογικές θέσεις στο νομό Ρεθύμνης από τα Νεολιθικά ως τα Ρωμαϊκά χρόνια*». Κρητολογικά Γράμματα 9/10: 103-120.

1995, «*Αρχαιολογικές θέσεις στο νομό Ρεθύμνης από τα Νεολιθικά ως τα Ρωμαϊκά χρόνια*». Κρητολογικά Γράμματα 11: 305-332.

Τζαχίλη Ι.,

2006, «*Μεσομινωική κεραμεική από του Βρύσινα. Πρώτες εκτιμήσεις*», Πεπραγμένα του Θ΄ Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου, Α1, 25-34, Ηράκλειο 2006.

Τζιγκουνάκη Α.,

1995, «*Παλαιοανακτορική εγκατάσταση Αποδούλου: Η χρονολόγηση και η σχέση της με γειτονικά κέντρα*», Πεπραγμένα του Ζ΄ Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου, Α2, 895-915, Ρέθυμνο 1995.

Τουρναβίτου Ι.,

2000, «*Μινωικό Ιερό Κορυφής στα Κύθηρα: Η Κεραμεική*», Πεπραγμένα του Η΄ Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου, Α3, 297-316, Ηράκλειο 2000.

2006, «*Ρυτά στα Μινωικά Ιερά Κορυφής: Η περίπτωση των Κυθήρων*», Πεπραγμένα του Θ΄ Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου, Α1, 391-404, Ηράκλειο 2006.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Andreadaki- Vlasaki M.,

1997, "*Craftsmanship at MM Khamalevri in Rethymnon*", in Laffineur R., Betancourt Ph.P. (eds.), 1997, *TEXNH I: Craftsmen, Craftswomen and Craftsmanship in the Aegean Bronze Age*. Proceedings of the 6th International Aegean Conference, Philadelphia, Temple University, 18-21 April 1996, Aegaeum 16. University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory: 37-44.

Betancourt Ph.P.,

1985, "*The Middle Minoan Pottery at Kommos*", Hydra 1: 3-10.

Betancourt Ph.P.,

1990, "*Kommos II: The Final Neolithic through Middle Minoan III Pottery*". Princeton University Press: Princeton, New Jersey.

Betancourt Ph.P., Karageorghis V., Laffineur R., Niemeier W.-D. (eds.),

1999, *MELETEMATA, Studies in Aegean Archaeology presented to Malcolm H. Wiener as he enters his 65th year*. Aegaeum 20. University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory.

Bevan A., Kiriatzi E., Knappet C., Kappa E and Papachristou S.,

2002, "Excavation of Neopalatial deposits at Tholos (Kastri), Kythera", Annual of the British School at Athens, No 97: 55-96, Pl. 1-2.

Carinci F.M.,

1997, "*Pottery Workshops at Phaestos And Haghia Triada in the Protopalatial Period*", in Laffineur R., Betancourt Ph.P. (eds.), 1997, *TEXNH II: Craftsmen, Craftswomen and Craftsmanship in the Aegean Bronze Age*. Proceedings of the 6th International Aegean Conference, Philadelphia, Temple University, 18-21 April 1996, Aegaeum 16. University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory: 317-322.

Caskey J. L.,

1971, "Investigations in Keos: Part I: Excavations and Explorations, 1966-1970", Hesperia 40, issue 4.

Chaniotis A. (ed.),

1999, "*From Minoan Farmers to Roman Traders: Sidelights on the Economy of Ancient Crete*", Stuttgart: F. Steiner.

Cherry J.F.,

1986, "*Polities and Palaces: Some problems in Minoan State Formation*", in Renfrew C., Cherry J. (eds.), 1986, "*Peer Polity Interaction and Socio-political Change. New Directions in Archaeology*. Cambridge University Press:19-45.

Chryssoulaki S.

2001 "*The Traostalos Peak Sanctuary: Aspects of Spatial Organisation*". In Laffineur R., Hägg R. (eds.), *POTNIA. Deities and Religion in the Aegean Bronze Age*. Proceedings of the 8th International Aegean Conference, Göteborg, Göteborg University, 12-15 April 2000, Aegaeum 22. University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory:57-66.

Coldstream J.N., Huxley G.L.,

1984, "*The Minoans of Kythera*", in Hägg R., Marinatos N. (eds.), *The Minoan Thalassocracy. Myth and Reality*. Proceedings of the Third International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 31 May- 5 June 1982, Stockholm:107-112.

D' Agata A.L.,

2003 "*Late Minoan IIIC-Subminoan Pottery Sequence at Thronos/Kephala and its Connections with the Greek Mainland*". In Deger-Jalkotzy S. and Zavadil M. (eds.), *LMIIIC Chronology and Synchronisms.* Proceedings of the International Workshop held at the Austrian Academy of Sciences at Vienna, May 7th and 8th, 2001. Verlag der Osterreichischen Akademie der Wissenschaften. Wien:23-35.

Dietler M.,

1990, "*Driven by Drink: The Role of Drinking in the Political Economy and the Case of Early Iron Age France*". Journal of Anthropological Archaeology 9: 352-406.

Dietrich B.C.,

1969, "*Peak Cults and their Place in Minoan Religion*", Historia 18: 257-275.

1971, "*Minoan Peak Cult: A Reply*", Historia 20:513-523

1983, "*Minoan Religion in the context of the Aegean*". In Kryszkowska O., Nixon L. (eds.), *Minoan Society*. Proceedings of the Cambridge Colloquium 1981. Bristol Classical Press: 55-60.

Fiandra E.,

1995, "*Phaistos between MMII and LMI*", Πεπραγμένα του Ζ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου, Α1, 329-339, Ρέθυμνο 1995.

Foster K.P., Laffineur R. (eds.)

2003, *METRON. Measuring the Aegean Bronze Age*. Proceedings of the 9th International Aegean Conference, New Haven, Yale University, 18-21 April 2002, Aegaeum 24. University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory.

Gessel G.

1985 *Town, Palace and House Cult in Minoan Crete*, Studies in Mediterranean Archaeology 67.

1987 "*The Minoan Palace and Public Cult*", in Hägg R., Marinatos N. (eds.), The Function of the Minoan Palaces. Proceedings of the 4th International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 10-16 June, 1984. Svenska Institutet I Athen. Paul Åströms Förlag. Stockholm:123-128.

Gillis C.S,

1988, "*Conical Cups and Abstract Problems*", Hydra 5: 32-35.

1990c, " *Statistical Analyses and conical cups. A preliminary report from Akrotiri, Thera*". Opuscula Atheniensia XVIII,5: 63-93, Stockholm, 1990

1990b, "*Akrotiri and Its Neighbours to the South: Conical Cups Again*", in Hardy D.A. (ed.), *Thera and The Aegean World III, vol.I.* Proceedings of the Third International Congress, Santorini, Greece, 3-9 September 1989. The Thera Foundation. London:98-117.

1990a, "*Minoan Conical Cups: Form, Function and Significance*". Studies in Mediterranean Archaeology 89. Paul Åströms Förlag. Göteborg.

Hägg R., Marinatos N. (eds.),

1981 *Sanctuaries and Cults in the Aegean Bronze Age*. Proceedings of the First International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 12-13 May 1980: Svenska Institutet i Athen. Stockholm.

1984, *The Minoan Thalassocracy. Myth and Reality*. Proceedings of the Third International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 31 May- 5 June 1982, Stockholm.

1987 *The Function of the Minoan Palaces*. Proceedings of the 4th International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 10-16 June, 1984. Svenska Institutet I Athen. Paul Åströms Förlag. Stockholm.

Haggis D.C.,

1999, "*Staple Finance, Peak Sanctuaries, and Economic Complexity in Late Prepalatial Crete*", in Chaniotis A. (ed.), "*From Minoan Farmers to Roman Traders: Sidelights on the Economy of Ancient Crete*", Stuttgart:53-85.

2007, "*Stylistic Diversity and Diacritical Feasting at Protopalatial Petras: A Preliminary Analysis of the Lakkos Deposit*". American Journal of Archaeology 111: 715-75.

Haggis D.C. et al.,

2007, "*Excavations at Azoria, 2003-2004, Part 2. The Final Neolithic, Late Prepalatial and Early Iron Age Occupation*". Hesperia Suppl. 76: 665-716, Princeton: The American School of Classical Studies at Athens.

Hamilakis Y.,

1996 "*Wine, Oil and the Dialectics of Power in Bronze Age Crete: a review of the evidence*", Oxford Journal of Archaeology 15:1-32.

1999, "*Food technologies/ technologies of the body: the social context of wine and oil production and consumption in Bronze Age Crete*". World Archaeology 31 (1): 38-54.

Hardy D.A. (ed.),

1990, *Thera and The Aegean World III, vol.I.* Proceedings of the Third International Congress, Santorini, Greece, 3-9 September 1989. The Thera Foundation. London.

Hitchcock L.A.,

1999, "*A Near Eastern Perspective on Ethnicity in Minoan Crete: The Further Tale of Conical Cups...*", in Betancourt Ph.P., Karageorghis V., Laffineur R., Niemeier W.-D. (eds.), *MELETEMATA II, Studies in Aegean Archaeology presented to Malcolm H. Wiener as he enters his 65th year*. Aegaeum 20. University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory: 371-380.

Hogarth D.G.,

1899-1900, "The Dictaian Cave", BSA 6.

Hood S.,

2000, "*Religion in Bronze Age Crete*", Πεπραγμένα του Η΄ Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου, Α1, 607-622, Ηράκλειο 2000.

Hood S., Warren P.,

1966, "*Ancient Sites in the Province of Ayios Vasilios, Crete*", Annual of the British School at Athens 61:163-191.

Hood S., Warren P., Cadogan G.,
1964, "*Travels in Crete 1962*", Annual of the British School at Athens 59:50-99.

Jones D.W.,
1999, "*Peak Sanctuaries and Sacred Caves in Minoan Crete. Comparison of Artifacts*. Studies in Mediterranean Archaeology and literature 156. Sweden.

Kanta A.,
1991 "*Cult, Continuity and the Evidence of Pottery ath the Sanctuary of Syme Viannou, Crete*". In Musti D., Sacconi A., Rocchetti L., Rocchi M., Scafa E., Sportiello L., Giannotta M.E. (eds.), *La Transizione dal Miceneo All' Alto Arcaismo. Dal Palazzo alla Citta*. Atti del Convegno Internazionale Roma 14-19 Marzo 1988. Instituto per gli Studi Micenei ed Egeo-Anatolici. Roma: 479-505.

1994 "*The Post-Palatial Period in the Area of Amari. Trade and Communication Between the North and South Coasts of Crete*". In Rocchetti L. (ed.), *SYBRITA. La Valle di Amari fra Bronzo e Ferro. Ricerche Greco-Italiane in Creta Occidentale-II*. Instituto per gli Studi Micenei ed Egeo-Anatolici, Roma:67-74.

1999, "*Monastiraki and Phaistos, Elements of Protopalatial History*", in Betancourt Ph.P., Karageorghis V., Laffineur R., Niemeier W.-D. (eds.), *MELETEMATA II, Studies in Aegean Archaeology presented to Malcolm H. Wiener as he enters his 65th year*. Aegaeum 20. University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory: 387-393.

2003, "*The Citadel of Kastrokephala and the Date of the Minoan Refuge Citadels*". In Deger-Jalkotzy S. and Zavadil M. (eds.), *LMIIIC Chronology and Synchronisms*. Proceedings of the International Workshop held at the Austrian Academy of Sciences at Vienna, May 7th and 8th, 2001. Verlag der Osterreichischen Akademie der Wissenschaften. Wien:167-182.

Kanta A., Karetsou A.,

2003, "*The Acropolis of Kastrokephala and its Pottery*". In Deger-Jalkotzy S. and Zavadil M. (eds.), *LMIIIC Chronology and Synchronisms.* Proceedings of the International Workshop held at the Austrian Academy of Sciences at Vienna, May 7th and 8th, 2001. Verlag der Osterreichischen Akademie der Wissenschaften. Wien:145-165.

Karetsou A.,

1981 "The Peak Sanctuary of Mt. Juktas", in Hägg R., Marinatos N. (eds.), *Sanctuaries and Cults in the Aegean Bronze Age*. Proceedings of the First International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 12-13 May 1980: Svenska Institutet i Athen. Stockholm:137-153.

Kiriatzi E.,

2003, "*Sherds, Fabrics and Clay Sources: Reconstructing the Ceramic Landscapes of Prehistoric Kythera*", in Foster K.P., Laffineur R. (eds.) *METRON. Measuring the Aegean Bronze Age*. Proceedings of the 9th International Aegean Conference, New Haven, Yale University, 18-21 April 2002, Aegaeum 24. University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory: 123-130.

Knappet C.,

1999, "*Can't Live Without Them- Producing and Consuming Minoan Conical Cups*", in Betancourt Ph.P., Karageorghis V., Laffineur R., Niemeier W.-D. (eds.), MELETEMATA *II, Studies in Aegean Archaeology presented to Malcolm H. Wiener as he enters his 65th year*. Aegaeum 20. University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory: 415-419.

Knappet C, Colar A. with contributions by Hugh Sackett, Peter Warren and V.E.G. Kenna,

2007, "*Unpublished Middle Minoan and Late Minoan I material from the 1962-3 Excavations at Palaikastro, East Crete (PK VIII)*", Annual of the British School at Athens, No 102: 153-217, Pl. 9-17.

Knappet C, Cunningham T.F.,

2003, "*Three Neopalatial deposits from Palaikastro, East Crete*" Annual of the British School at Athens, No 98: 107-187, Pl. 1-4.

Krattenmaker K.,

1995, "*Palace, Peak and Sceptre: The Iconography of Legitimacy*", in Rehak P. (ed.) *The Role of the Ruler in the Prehistoric Aegean*, Proceedings of a Panel Discussion presented at the Annual Meeting of the Archaeological Institute of America New Orleans, Louisiana, 28 December 1992, with Additions, Annales d' archéologie égéenne de l' Université de Liège et UT-PASP. Aegaeum 11: 49-62.

Kryszkowska O., Nixon L. (eds.),

1983 *Minoan Society*. Proceedings of the Cambridge Colloquium 1981. Bristol Classical Press.

Kyriakidis E.,
2005, "*Ritual in the Bronze Age Aegean. The Minoan Peak Sanctuaries*". London.

Laffineur R. (ed.),
1988 Annales d' archéologie égéenne de l' Université de Liège. Aegaeum 2, University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. .

Laffineur R., Niemeier W-D (eds.),
1995, *Politeia: Society and State in the Aegean Bronze Age*, Proceedings of the 5th International Aegean Conference, University of Heidelberg, Archäologisches Institut 10-13 April 1994. Aegaeum 12. Liege, Belgium: University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory.

Laffineur R., Betancourt Ph.P. (eds.),
1997, *TEXNH I, II: Craftsmen, Craftswomen and Craftsmanship in the Aegean Bronze Age*. Proceedings of the 6th International Aegean Conference, Philadelphia, Temple University, 18-21 April 1996, Aegaeum 16. University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory.

Laffineur R., Hägg R. (eds.),
2001, *POTNIA. Deities and Religion in the Aegean Bronze Age*. Proceedings of the 8th International Aegean Conference, Göteborg, Göteborg University, 12-15 April 2000, Aegaeum 22. University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory.

Marinatos S.,
1951, "Excavation of the Villa at Vathypetro", Praktika, 260-1.

1971, "Excavations at Thera, IV", Athens.

Marinatos N.
1993, "*Minoan Religion: Ritual, Image and Symbol*". University of South Carolina Press. Columbia.

Moody J.,
2004, "*Western Crete in the Bronze Age: A Survey of the Evidence*", In Day L.P., Mook M.S., Muhly J.D. (eds.), Crete Beyond the Palaces: Proceedings of the Crete 2000 Conference. INSTAP Academic Press. Philadelphia: 247-264.

Moody J., Peatfield A., Markoulaki S.,
2000, "*Report from the Aghios Vasilios Valley Survey*", Πεπραγμένα του Η' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου, Α2, 359-371, Ηράκλειο 2000.

Morris C.E., Peatfield A.A.D.,
1995, "*Poterry from the Peak Sanctuary of Atsipadhes Korakias, Ay. Vasiliou, Rethymnon*", Πεπραγμένα του Ζ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου, Α2, 643-647, Ρέθυμνο 1995.

Muhly J.D., Sikla E. (eds.),
2000, "*Crete 2000, A Centennial Celebration of American Archaeological Work on Crete (1900-2000): One Hundred Years of American Archaeological Work on Crete*, 2000, 180-191. Athens: American School of Classical Studies at Athens.

Nowicki K.,

1991 "Some Remarks on the Distribution of Peak Sanctuaries in Middle Minoan Crete", Archeologia War 42:143-145.

1994, "*Some Remarks on the Pre- and Protopalatial Peak Sanctuaries in Crete*", Aegean Archaeology 1, Art and Archaeology, Warsaw:31-48.

2001, "*Minoan Peak Sanctuaries: Reassessing their Origins*", in Laffineur R., Hägg R. (eds.), *POTNIA. Deities and Religion in the Aegean Bronze Age*. Proceedings of the 8th International Aegean Conference, Göteborg, Göteborg University, 12-15 April 2000, Aegaeum 22. University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory:31-37.

Peatfield A.A.D.

1983, "*The Topography of Minoan Peak Sanctuaries*". Annual of the British School at Athens 78: 273-9.

1987, "*Palace and Peak: The Political and Religious Relationship between Palaces and Peak Sanctuaries*", in Hägg R., Marinatos N. (eds.), *The Function of the Minoan Palaces*. Proceedings of the fourth International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 10-16 June 1984: Svenska Institutet i Athen. Göteborg, Sweden, 89-93.

1990, "*Minoan Peak Sanctuaries: History and Society*", Opuscula Atheniensia XVIII,8: 117-131, Stockholm, 1990

1992, "*Rural Ritual in Bronze Age Crete: The Peak Sanctuary at Atsipadhes*", Cambridge Archaeological Journal 2 (1): 59-87.

1994, "*After the Big Bang-What? Or Minoan Symbols and Shrines beyond Palatial Collapse*", in Alcock S.E. and Osborne R. (eds.), *Placing the Gods. Sanctuaries and Sacred Space in Ancient Greece*: 19-36, Oxford, 1994.

2000, "*Minoan Religion for Ordinary People*", Πεπραγμένα του Η΄ Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου, Α3, 9-17, Ηράκλειο 2000.

2001, "*Divinity and Performance on Minoan Peak Sanctuaries*", in Laffineur R., Hägg R. (eds.), *POTNIA. Deities and Religion in the Aegean Bronze Age*. Proceedings of the 8th International Aegean Conference, Göteborg, Göteborg University, 12-15 April 2000, Aegaeum 22. University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory:51-55.

Platon N.

1957, "1957 Excavations Ergon", 89-91

Prokopiou N.,

1991 "*Sybrita Amariou: First Indications for a New LMIIIC Site*". In Musti D., Sacconi A., Rocchetti L., Rocchi M., Scafa E., Sportiello L., Giannotta M.E. (eds.), *La Transizione dal Miceneo All' Alto Arcaismo. Dal Palazzo alla Citta.* Atti del Convegno Internazionale Roma 14-19 Marzo 1988. Instituto per gli Studi Micenei ed Egeo-Anatolici. Roma: 373-401.

1997, "*LMIII Pottery from the Greek-Italian Excavations at Sybritos Amariou*". In Hallager E. and Hallager B.P. (eds.), Late Minoan III Pottery Chronology and Terminology. Acts of a Meeting held at the Danish Institute at Athens, August 12-14, 1994. Athens: Danish Institute at Athens: 371-400.

Rehak P. (ed.)

1995 *The Role of the Ruler in the Prehistoric Aegean*, Proceedings of a Panel Discussion presented at the Annual Meeting of the Archaeological Institute of America New Orleans, Louisiana, 28 December 1992, with Additions, Annales d' archéologie égéenne de l' Université de Liège et UT-PASP. Aegaeum 11. University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory.

Renfrew C.,

1981, "*Questions of Minoan and Mycenaean Cult*", in Hägg R., Marinatos N. (eds.), *Sanctuaries and Cults in the Aegean Bronze Age*. Proceedings of the First International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 12-13 May 1980: Svenska Institutet i Athen. Stockholm:27-33.

Renfrew C., Cherry J. (eds.),

1986, "*Peer Polity Interaction and Socio-political Change. New Directions in Archaeology*. Cambridge University Press.

Rupp D.W., Tsipopoulou M.,

1999 "*Conical cup concentrations at Neopalatial Petras: A Case for a Ritualized Reception Ceremony with Token Hospitality*", in Betancourt Ph.P., Karageorghis V., Laffineur R., Niemeier W.-D. (eds.), *MELETEMATA III, Studies in Aegean Archaeology presented to Malcolm H. Wiener as he enters his 65th year*. Aegaeum 20. University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory: 729-739.

Rutkowski B.,

1971, "*Minoan Cults and History*", Historia 20:1-19

1986, "*The Cult Places of the Aegean*", Yale University Press, New Haven and London: 73-98, 1986.

1988, "*Minoan Peak Sanctuaries: The Topography and Architecture*", in Laffineur R. (ed.), Annales d' archéologie égéenne de l' Université de Liège. Aegaeum 2: 71-99.

Rutkowski B. (ed.)
1991 *Petsofas. A Cretan Peak Sanctuary*. Studies and Monographs in Mediterranean Archaeology and Civilization I vol. 1. Warsaw.

Sakellarakis Y.,
1996, "*Minoan Religious Influence in the Aegean: The case of Kythera*", Annual of the British School at Athens 91: 81-99.

Sakellarakis Y., Sapouna- Sakellaraki E.,
1997, " Archanes: Minoan Crete in a new light", Athens: Ammos Publications/Eleni Nakou Foundation.

Schoep I.,
1994, "*Ritual, Politics and Script on Minoan Crete*", Aegean Archaeology 1, Art and Archaeology, Warsaw:7-25.

Schofield E.,
1979, "Kea and its Aegean connections in the Late Bronze Age", Bulletin of the Institute of Classical Studies of the University of London 26: 132.

1999, "*Conical Cups in Context*", in Betancourt Ph.P., Karageorghis V., Laffineur R., Niemeier W.-D. (eds.), *MELETEMATA III, Studies in Aegean Archaeology presented to Malcolm H. Wiener as he enters his 65th year*. Aegaeum 20. University de Liege.

Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory: 757-760.

Soetens S., Sarris A., Topouzi S.,
2006, "*Peak Sanctuaries in the Minoan Cultural Landscape*", Πεπραγμένα του Θ΄ Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου, Α2, 313-327, Ηράκλειο 2006.

Tzachili I.,
2003, "*Quantitative Analysis of the Pottery from the Peak Sanctuary at Vrysinas, Rethymnon*", in Foster K.P., Laffineur R. (eds.) *METRON. Measuring the Aegean Bronze Age*. Proceedings of the 9th International Aegean Conference, New Haven, Yale University, 18-21 April 2002, Aegaeum 24. University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory:327-331.

Watrous L.V., Hadzi-Vallianou D.,
2004, "*Palatial Rule and Collapse. Middle Minoan IB-Late Minoan IIIB*". In Watrous L.V., Hadzi-Vallianou D., Blitzer H. (eds.), *The Plain of Phaistos. Cycles of Social Complexity in the Mesara Region of Crete*. Monumenta Archaeologica 23. Cotsen Institute of Archaeology at UCLA:277-304

Watrous L.V.,
1995, "*Some Observations on Minoan Peak Sanctuaries*", in Laffineur R., Niemeier W-D (eds.), *Politeia: Society and State in the Aegean Bronze Age*, Proceedings of the 5th International Aegean Conference, University of Heidelberg, Archäologisches Institut 10-13 April 1994. Aegaeum 12. Liege, Belgium: University de Liege. Histoire de l' Art et Archeologie de la Grece

Antique. University of Texas at Austin. Program in Aegean Scripts and Prehistory: 393-403.

Wiener M.H.,

1984, "*Crete and the Cyclades in LMI: The Tale of the Conical Cups*", in Hägg R., Marinatos N. (eds.), *The Minoan Thalassocracy. Myth and Reality*. Proceedings of the Third International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 31 May- 5 June 1982, Stockholm:17-26.

1990, "*The Isles of Crete? The Minoan Thalassocracy Revisited*", in Hardy D.A. (ed.), *Thera and The Aegean World III, vol.I.* Proceedings of the Third International Congress, Santorini, Greece, 3-9 September 1989. The Thera Foundation. London: 128-161.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΩΝ ΤΩΝ ΚΩΝΙΚΩΝ ΚΥΠΕΛΛΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΙΕΡΟ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΟΥ ΒΡΥΣΙΝΑ

ΜΙΚΡΑ (ύψος 2,4-2,9εκ.) (Πιν.Ι,ΙΙ/ Πιν.1-3)

1. **37113–Π24835**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το ήμισυ. Ύψος:2,9εκ., πάχος:0,7εκ., διάμετρος βάσης:5,3εκ., διάμετρος χείλους:10εκ.. Χείλος εξωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Στο εσωτερικό πάνω από τη βάση φέρει περιμετρική κοίλανση. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.Ι/Πιν.1)

2. **55050**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το ¼ περίπου. Σωζόμενο ύψος:2,7εκ., πάχος:0,4εκ., διάμετρος βάσης:3,6εκ., διάμετρος χείλους:8,7εκ.. Χείλος εξωνεύον και σπασμένο, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Επιφάνειες χρώματος πολύ ανοιχτού καστανού 10YR 7/4 (very pale brown). Πολύ λεπτόκοκκη. (Πιν.Ι/Πιν.1)

3. **55049**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο σχεδόν κατά το ¼. Ύψος:2,7εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:4,5εκ., διάμετρος χείλους:8,8εκ.. Χείλος εξωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Κάτω από το χείλος στην εξωτερική επιφάνεια φέρει μια ελαφριά καμπύλωση και στο εσωτερικό φέρει κοίλανση και από κάτω μια νεύρωση. Επιφάνειες χρώματος πολύ ανοιχτού καστανού 10YR 7/4 (very pale brown). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.Ι/Πιν.1)

4. **55054**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το 1/3. Ύψος:2,5εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,9εκ., διάμετρος χείλους:8,3εκ.. Χείλος ήπια εξωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη, ήπια διακρινόμενη. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR

7/4 (pink). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.Ι/Πιν.1)

5. **55046**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το 1/3. Ύψος:2,8εκ., πάχος σώματος:0,6εκ., πάχος χείλους:0,4εκ., διάμετρος βάσης:4,4εκ., διάμετρος χείλους:8,3εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη (σε ένα σημείο), σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Επιφάνειες χρώματος καστανοκίτρινου 10YR 7/6 (yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, λεπτόκοκκη. (Πιν.Ι/Πιν.1)

6. **55023**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο σχεδόν κατά το ήμισυ. Ύψος:2,5εκ., πάχος σώματος:0,6εκ., πάχος χείλους: 0,5εκ., διάμετρος βάσης:4,1εκ., διάμετρος χείλους:8,1εκ.. Χείλος εξωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Στο εσωτερικό φέρει ίχνη τροχού. Επιφάνειες χρώματος καστανό 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.Ι/Πιν.1)

7. **55055**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Ύψος:2,8εκ., πάχος σώματος:0,4εκ., πάχος χείλους: 0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,7εκ., διάμετρος χείλους:9,1εκ.. Χείλος εσωνεύον με ελαφρύ φούσκωμα στην εξωτερική επιφάνεια, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Εσωτερικά φέρει δύο παράλληλα οριζόντια εξάρματα πηλού και στο εσωτερικό της βάσης φέρει μια κοίλανση. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.Ι/Πιν.1)

8. **55020**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το 1/3. Ύψος:2,7εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:3,8εκ., διάμετρος χείλους:8,3εκ.. Χείλος ήπια εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Φέρει ίχνη από την περιστροφική κίνηση του τροχού και στο εσωτερικό της βάσης φέρει μια κοίλανση από το δάχτυλο

του τεχνίτη. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.Ι/Πιν.1)

9. **37548**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου (ακέραιο προφίλ). Ύψος: 2.7εκ., διάμετρος χείλους: 8εκ.. Χείλος ορθογώνιας διατομής με επίπεδη ράχη, σώμα ήπια διευρυνόμενο, βάση επίπεδη. Επιφάνειες χρώματος γκρι σκούρου (7.5YR 4/1), τομή χρώματος καστανού (5YR 6/6). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.Ι/Πιν.1)

10. **55062.** Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/5. Ύψος:2,5εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:3,0 εκ., διάμετρος χείλους:6,7εκ.. Χείλος εξωνεύον (σώζει μικρό τμήμα), σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.Ι/Πιν.1)

11. **55076**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Ύψος: 2,6εκ., πάχος: 0,7εκ., πάχος χείλους: 0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,4εκ., διάμετρος χείλους:7,1εκ.. Χείλος εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Εσωτερικά διακρίνονται ίχνη τροχού με μια κεντρική νεύρωση. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5 YR 7/6- 6/6 έως πολύ ανοιχτό καστανό 10YR 7/3 (very pale brown). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, λεπτόκοκκη. (Πιν.ΙΙ/Πιν.2)

12. **2813–Π24588**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:2,9εκ., πάχος:0,7εκ., διάμετρος βάσης:3,8εκ., διάμετρος χείλους:7,2εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Στο εσωτερικό φέρει κοιλάνσεις από τον τροχό καθώς και 2 αβαθείς κοιλότητες από τις οποίες κάτι έχει αποκολληθεί. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.ΙΙ/Πιν.2)

13. **55031**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ήμισυ. Σωζόμενο ύψος:2,5-2,6εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:4,4εκ., διάμετρος χείλους: 7,8εκ.. Σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/4 (pink). Πολύ λεπτόκοκκη. (Πιν.ΙΙ/Πιν.2)

14. **55058**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο σχεδόν ακέραιο, εκτός από το χείλος. Ύψος:2,2-2,4εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:4,1εκ., διάμετρος χείλους:6,7εκ.. Το χείλος είναι περιμετρικά σπασμένο και σώζει ένα πολύ μικρό τμήμα, το οποίο είναι ευθύ, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση ακέραιη, επίπεδη ενιαία με το σώμα. Εσωτερικά στη βάση φέρει κοίλανση που έγινε κατά τη διάρκεια της κατασκευής του αγγείου. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό. Ίχνη από το νήμα αποκόλλησης στη βάση. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/4 (pink). Λεπτόκοκκη. (Πιν.ΙΙ/Πιν.2)

15. **37120-Π24841**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Ύψος:2,7εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:3,9εκ., διάμετρος χείλους:7,5εκ.. Χείλος εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου έως καστανού 7,5YR 7/4 (pink) έως 7/6 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.ΙΙ/Πιν.2)

16. **55063**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:2,4εκ., πάχος σώματος: 0,7εκ., πάχος χείλους:0,6εκ., διάμετρος βάσης:3,9εκ., διάμετρος χείλους:7,3εκ.. Διατηρεί ένα μικρό τμήμα του χείλους που είναι ευθύ, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Επιφάνειες χρώματος πορτοκαλί 5YR 7/8 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, λεπτόκοκκη. (Πιν.ΙΙ/Πιν.2)

17. **55016**. Δύο συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου. Διατηρούμενο περίπου κατά το ήμισυ. Ύψος:2,8εκ.,

πάχος:0,6εκ., πάχος χείλους: 0,6εκ., διάμετρος βάσης:2,7εκ., διάμετρος χείλους:7,7εκ.. Χείλος ήπια εξωνεύον, σώμα διευρυνόμενο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Επιφάνειες χρώματος πορτοκαλί 5YR 7/8 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.ΙΙ/Πιν.2)

18. **55001**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το 1/3. Σωζόμενο ύψος:2,8εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:3,5εκ., διάμετρος χείλους:7,5εκ.. Χείλος ευθύ, σώμα διευρυνόμενο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και στις δύο επιφάνειες. Ίχνη από το νήμα αποκόλλησης. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/4 (pink). Πολύ λεπτόκοκκη. (Πιν.ΙΙ/Πιν.2)

19. **55013**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:2,4-2,5εκ., πάχος:0,7εκ., πάχος χείλους: 0,6εκ., διάμετρος βάσης:3,3εκ., διάμετρος χείλους:6,5εκ.. Χείλος ευθύ, αποστρογγυλεμένο, σώμα διευρυνόμενο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Φέρει ίχνη από την περιστροφική κίνηση του τροχού, ιδιαίτερα στην εσωτερική επιφάνεια. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 6/6 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.ΙΙ/Πιν.3)

20. **55057**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το 1/3. Ύψος:2,5εκ., πάχος σώματος:0,4εκ., πάχος χείλους:0,3εκ., διάμετρος βάσης:3,7εκ., διάμετρος χείλους:7,8εκ.. Χείλος ευθύ με καμπύλωση στην εξωτερική επιφάνεια, σώμα έντονα διευρυνόμενο ημισφαιρικό, βάση διακρινόμενη. Εσωτερικά κάτω από το χείλος φέρει κοίλανση. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Όστρεα, λεπτόκοκκη. (Πιν.ΙΙ/Πιν.3)

21. **3215-Π24660.** Θραύσμα κωνικού κυπέλλου (ακέραιο προφίλ). Ύψος: 2.9εκ., διάμετρος χείλους: 8εκ., διάμετρος βάσης: 3.5εκ. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη, σώμα διευρυνόμενο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό στην εσωτερική επιφάνεια. Επιφάνειες χρώματος καστανού (7.5YR 7/6), τομή

χρώματος πορτοκαλί (2.5YR 6/8). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.3)

***ΜΕΣΑΙΑ*-<u>ανοιχτά</u>** (ύψος 3-3,5εκ.) (Πιν.ΙΙΙ-Χ/Πιν.4-14)

1. **55008-Π17906**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ήμισυ. Ύψος:3,1εκ., πάχος σώματος:0,7εκ., πάχος χείλους:0,7εκ., διάμετρος βάσης:3,7εκ., διάμετρος χείλους:11,9εκ.. Χείλος εξωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό (πολύ ανοιχτό), βάση διακρινόμενη, ταινιωτή. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 6/6 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, λεπτόκοκκη. (Πιν.ΙΙΙ/Πιν.4)

2. **3121-Π24645**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου διατηρούμενο κατά τα 2/3. Ύψος: 3.2εκ., διάμετρος χείλους: 8.5εκ., διάμετρος βάσης: 2.9εκ. Χείλος εσωνεύον με αποστρογγυλεμένη απόληξη-ανισοϋψές, σώμα διευρυνόμενο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και στις δύο επιφάνειες. Ίχνη από το νήμα αποκόλλησης στη βάση. Επιφάνειες χρώματος καστανού (7.5YR 6/6), πυρήνας τομής χρώματος γκρι (5Y 5/1). Όστρεα, λεπτόκοκκη. (Πιν.ΙΙΙ/Πιν.4)

3. **50143-Π17712**. Ακέραιο κωνικό κύπελλο αποτελούμενο από δύο συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα. Πολύ μικρό συμπλήρωμα. Ύψος: 3.5εκ., διάμετρος χείλους: 8εκ., διάμετρος βάσης: 2.7εκ. Χείλος ευθύ με οξύληγκτη απόληξη, σώμα ήπια διευρυνόμενο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Λειασμένη επιφάνεια. Μηχανικό επίχρισμα. Μόλις διατηρούμενο επίχρισμα χρώματος ερυθρού σκούρου στην εξωτερική επιφάνεια (2.5YR 4/6). Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και στις δύο επιφάνειες. Αποτύπωμα δαχτύλου στην εξωτερική επιφάνεια. Επιφάνειες και τομή χρώματος καστανού (7.5YR 6/6). Όστρεα, λεπτόκοκκη. (Πιν.ΙΙΙ/Πιν.4)

4. **55015**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ήμισυ. Ύψος:3,3εκ., πάχος σώματος:0,6εκ., πάχος χείλους: 0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,7εκ., διάμετρος χείλους:8,7εκ.. Χείλος εσωνεύον,

σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη. Ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό. Στο εσωτερικό της βάσης φέρει μια κοίλανση από το δάχτυλο του τεχνίτη. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 6/6 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.ΙΙΙ/Πιν.4)

5. **37114–Π24836**. Δύο συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα βάσης και χείλους κωνικού κυπέλλου. Βάση διατηρούμενη ολόκληρη ενώ καθ' ύψος σώζεται μόνο κατά το 1/3. Ύψος:3,3εκ., πάχος:0,4εκ., διάμετρος βάσης:3,2εκ., διάμετρος χείλους:8,6εκ.. Χείλος εσωνεύον με μια ελαφριά καμπύλωση, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Στο εξωτερικό της βάσης φέρει ίχνος σπειροειδούς ανάπτυξης, που πιθανόν έγινε την ώρα που ο τεχνίτης αποκολλούσε με το νήμα το αγγείο από τον τροχό. Επιφάνειες χρώματος πολύ ανοιχτού καστανού 10YR 7/4 (very pale brown). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.ΙΙΙ/Πιν.4)

6. **55081**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Ύψος: 3,4εκ., πάχος: 0,6εκ., πάχος κοντά στη βάση: 0,9εκ., διάμετρος βάσης:3,5εκ., διάμετρος χείλους:9,5εκ.. Χείλος ήπια εσωνεύον, ευθύ, σώμα διευρυνόμενο κωνικό και βάση διακρινόμενη. Φέρει ίχνη τροχού και στις δύο επιφάνειες και πιο έντονα στην εσωτερική. Στο εσωτερικό της βάσης φέρει κοίλανση από το δάχτυλο του τεχνίτη. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/4 (pink). Λεπτόκοκκη. (Πιν.ΙΙΙ/Πιν.4)

7. **1812–Π17938**. Πέντε συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:3,1εκ., πάχος:0,8εκ., διάμετρος βάσης:4,1εκ., διάμετρος χείλους:8,7εκ.. Χείλος εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη. Στο εσωτερικό φέρει κοιλάνσεις από το δάχτυλο του τεχνίτη. Ίχνη επιχρίσματος. Επιφάνειες χρώματος πολύ ανοιχτού καστανού 10YR 7/3 (very pale brown). Πολύ λεπτόκοκκη. (Πιν.ΙΙΙ/Πιν.5)

8. **55059**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:3,5εκ., πάχος σώματος:0,7εκ., πάχος χείλους: 0,5εκ., διάμετρος βάσης:4,5εκ., διάμετρος χείλους:9,1εκ.. Χείλος ήπια εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση ήπια διακρινόμενη. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/4 (pink). Λεπτόκοκκη. (Πιν.ΙΙΙ/Πιν.5)

9. **3131-Π24651**. Θραύσμα χείλους, σώματος και βάσης κωνικού κυπέλλου. Διάμετρος χείλους: 8εκ., διάμετρος βάσης: 4εκ, ύψος: 3εκ. Χείλος ήπια εσωνεύον οξύληγκτο, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και στις δύο επιφάνειες. Επιφάνειες και τομή χρώματος γκρι-λαδί (2.5Y 6/3). Λεπτόκοκκη. (Πιν.ΙΙΙ/Πιν.5)

10. **55065-2324**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Ύψος:3,3εκ., πάχος σώματος:0,7εκ., πάχος χείλους: 0,5εκ., διάμετρος βάσης:5,0εκ., διάμετρος χείλους:8,4εκ.. Χείλος ήπια εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση ήπια διακρινόμενη. Στην εξωτερική επιφάνεια κάτω από το χείλος φέρει μια καμπύλωση ενώ στην εσωτερική στο αντίστοιχο σημείο – ύψος φέρει μια κοίλανση και με μια παράλληλη προς αυτήν εγχάραξη λίγο πιο κάτω από το χείλος. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.ΙΙΙ/Πιν.5)

11. **50010**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου (ακέραιο προφίλ). Διατηρείται περίπου κατά το 1/8. Ύψος: 3.4εκ., διάμετρος χείλους: 8εκ, διάμετρος βάσης: ~4εκ. Χείλος ευθύ οξύληγκτο, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη μόλις διακριτή από το σώμα. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και στις δύο επιφάνειες. Μηχανικό επίχρισμα. Επιφάνειες και τομή χρώματος ερυθρού-πορτοκαλί (2.5YR 5/8). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.IV/Πιν.5)

12. **55002**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:3,0εκ., πάχος σώματος:0,5εκ., πάχος χείλους:0,3εκ., διάμετρος βάσης:3,3εκ., διάμετρος χείλους:8,8εκ.. Χείλος εξωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Εσωτερικά φέρει ίχνη από την κυκλική κίνηση του τροχού καθώς και δύο παράλληλες οριζόντιες κοιλάνσεις από τα δάχτυλα του τεχνίτη, η μία στη βάση και η άλλη στο σώμα και χωρίζονται από μια οριζόντια νεύρωση ανάμεσά τους. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.IV/Πιν.5)

13. **50153**. Ακέραιο κωνικό κύπελλο. Ύψος:3,3-3,5εκ., πάχος:0,7εκ., διάμετρος βάσης:4,5εκ., διάμετρος χείλους: 8,0εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη, ανισοϋψές, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση ήπια διακρινόμενη. Επιφάνειες χρώματος πορτοκαλί 2,5YR 6/8. Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, λεπτόκοκκη. (Πιν.IV/Πιν.5)

14. **1911–Π17945**. Ακέραιο σχεδόν κωνικό κύπελλο. Ύψος:3,4εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:4,0εκ. διάμετρος χείλους:8,4εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη ανισοϋψές, σώμα ήπια διευρυμένο, βάση διακρινόμενη. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό στην εσωτερική επιφάνεια. Η βάση στο εξωτερικό της φέρει ένα έκκεντρο έξαρμα από το νήμα αποκόλλησης. Μηχανικό επίχρισμα. Επιφάνειες χρώματος ερυθρού-πορτοκαλί 2,5YR 4/8. Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.IV/Πιν.6)

15. **55034+55038**. Δύο συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το 1/3. Ύψος:3,1-3,5εκ. , πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:2,8εκ., διάμετρος χείλους:7,9εκ. έως 8,1εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό βάση διακρινόμενη. Στην εξωτερική επιφάνεια, πάνω από τη βάση φέρει μια οριζόντια νεύρωση. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 6/6 (reddish yellow). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.IV/Πιν.6)

16. **55078**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου. Η βάση σώζεται περίπου κατά το ½ ενώ από το χείλος σώζεται ένα πολύ μικρό τμήμα. Ύψος: 3,4εκ., πάχος: 0,6εκ., πάχος χείλους: 0,4εκ., διάμετρος βάσης: 3,4εκ., διάμετρος χείλους:7,7εκ.. Χείλος ευθύ-αποστρογγυλεμένο, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη ελαφρά εξέχουσα. Διακρίνονται αδρά ίχνη τροχού. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 6/6 (reddish yellow). Όστρεα, λεπτόκοκκη. (Πιν.IV/Πιν.6)

17. **55039**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου διατηρούμενο κατά το ήμισυ. Ύψος:3,0εκ., πάχος σώματος:0,6εκ., πάχος χείλους: 0,4εκ., διάμετρος βάσης:2,8εκ., διάμετρος χείλους:7,2εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη ταινιωτή, εξέχουσα και ακέραιη. Στο εσωτερικό της βάσης φέρει μια αβαθύ κοιλότητα στο κέντρο από το δάχτυλο του τεχνίτη. Στο εξωτερικό πάνω από τη βάση φέρει μια νεύρωση που περιθέει όλη την περιφέρεια του αγγείου. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 6/6 (reddish yellow). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.IV/Πιν.6)

18. **37102–Π24825**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το ήμισυ. Το χείλος σώζεται σε ένα μόνο σημείο. Ύψος:3,2εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:3,7εκ., διάμετρος χείλους:9,5εκ.. Χείλος ήπια εξωνεύον, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη. Ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό. Ίχνη από το νήμα αποκόλλησης στη βάση. Επιφάνειες χρώματος σομόν 5YR 7/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.IV/Πιν.6)

19. **55074**. Τρία συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα χείλους και βάσης κωνικού κυπέλλου (τα δύο θραύσματα ανήκουν στο χείλος). Ύψος: 3,0εκ., πάχος: 0,6εκ., πάχος χείλους: 0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,5εκ., διάμετρος χείλους:8,1εκ.. Χείλος ευθύ-αποστρογγυλεμένο, σώμα διευρυνόμενο και βάση διακρινόμενη. Εσωτερικά διακρίνονται έντονα ίχνη τροχού με δύο παράλληλες αυλακώσεις και κεντρική

νεύρωση. Μηχανικό επίχρισμα και στις δύο επιφάνειες. Επιφάνειες χρώματος καστανού 5YR 6/6 (reddish yellow). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.IV/Πιν.6)

20. **2715–Π24566**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ήμισυ. Ύψος:3,0 εκ., πάχος:0,7εκ., διάμετρος βάσης:4,0 εκ., διάμετρος χείλους:8,2εκ.. Χείλος ήπια εξωνεύον, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη. Στο εσωτερικό φέρει ίχνη από την περιστροφική κίνηση του τροχού. Επιφάνειες χρώματος πορτοκαλί 5YR 7/8(reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, λεπτόκοκκη. (Πιν.IV/Πιν.6)

21. **55068**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:3,4εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:4,0 εκ., διάμετρος χείλους:8,8εκ.. Χείλος ήπια εσωνεύον, αποστρογγυλεμένο, σώμα διευρυνόμενο με ίχνη τροχού, βάση ήπια διακρινόμενη και ελαφρά εξέχουσα.. Εσωτερικά φέρει δύο παράλληλες αυλακώσεις με κεντρική νεύρωση ενώ εξωτερικά στη ρίζα της βάσης με το σώμα φέρει περιμετρική αυλάκωση. Μηχανικό επίχρισμα και στις δύο επιφάνειες. Επιφάνειες χρώματος καστανού 5YR 6/6 (reddish yellow). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.V/Πιν.7)

22. **2414–Π24491**. Τρία συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο σχεδόν ακέραιο. Καθ' ύψος σώζεται περίπου κατά το ήμισυ, ενώ από τη βάση λείπει ένα μικρό τμήμα από το κέντρο. Ύψος:3,5εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,5εκ., διάμετρος χείλους:8,5εκ.. Χείλος εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη, ελαφρά εξέχουσα. Φέρει ίχνη από την κίνηση του τροχού τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά. Μηχανικό επίχρισμα και στις δύο επιφάνειες. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 5/4 (brown). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.V/Πιν.7)

23. **55044**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου διατηρούμενο κατά το ήμισυ. Ύψος:3,2εκ., πάχος σώματος:0,7εκ., πάχος χείλους:0,5εκ., διάμετρος βάσης:4,1εκ., διάμετρος χείλους:8,2εκ.. Χείλος ευθύ, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη. Στο εσωτερικό του αγγείου και πάνω από τη βάση φέρει μια νεύρωση. Εξωτερικά κάτω από το χείλος φέρει καμπύλωση. Επιφάνειες χρώματος πολύ ανοιχτού καστανού 10YR 7/4 (very pale brown). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.V/Πιν.7)

24. **2117–Π17986**. Δύο συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα βάσης και χείλους κωνικού κυπέλλου. Βάση διατηρούμενη ολόκληρη ενώ καθ' ύψος σώζεται κατά το ¼. Ύψος:3,5εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,1εκ., διάμετρος χείλους:8,2εκ.. Χείλος ήπια εξωνεύον, αποστρογγυλεμένο, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη. Εσωτερικά και εξωτερικά φέρει έντονα ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και στο κέντρο της βάσης εσωτερικά φέρει έντονη κοίλανση από το δάχτυλο του τεχνίτη. Μηχανικό επίχρισμα και στις δύο επιφάνειες. Επιφάνειες χρώματος καστανού 5YR 6/6 (reddish yellow). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.V/Πιν.7)

25. **55067-Π17819**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/5. Ύψος:3,5εκ., πάχος:0,7εκ., πάχος νεύρωσης: 0,7εκ., πάχος χείλους:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,5εκ., διάμετρος χείλους:7,7εκ.. Χείλος ήπια εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη. Εξωτερικά στο σώμα φέρει δύο παράλληλες αυλακώσεις με μια κεντρική νεύρωση ανάμεσα και μια κάτω από το χείλος. Και εσωτερικά διακρίνονται ίχνη τροχού. Από τη βάση εξωτερικά έχει αποκολληθεί μικρό τμήμα πηλού. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5 YR 7/4 (pink). Λεπτόκοκκη. (Πιν.V/Πιν.7)

26. **55021**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:3,3εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,8εκ., διάμετρος χείλους:8,0εκ.. Χείλος εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο, βάση ήπια

διακρινόμενη. Εξωτερικά κάτω από το χείλος δημιουργείται φούσκωμα ενώ στο αντίστοιχο ύψος εσωτερικά φέρει αυλάκωση. Ίχνη από την κίνηση του τροχού. Στην εξωτερική επιφάνεια έχει υποστεί διάβρωση μάλλον λόγω κακής όπτησης. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.V/Πιν.7)

27. **55009–Π24826**. Δύο συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου. Διατηρούμενο περίπου κατά το ήμισυ. Ύψος:3,2εκ., πάχος:0,6εκ., πάχος χείλους: 0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,1εκ., διάμετρος χείλους:7,2εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη απόληξη, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη. Εσωτερικά φέρει ίχνη από την περιστροφική κίνηση του τροχού, παράλληλες οριζόντιες κοιλάνσεις και νευρώσεις ανάμεσά τους. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 7/4 (pink). Λεπτόκοκκη. (Πιν.V/Πιν.7)

28. **55029-Π24802**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο σχεδόν κατά το ήμισυ. Ύψος:3,0εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης: 4,2εκ., διάμετρος χείλους:7,7εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη. Το σχήμα αυτό είναι ιδιαίτερο και ασυνήθιστο και είναι αρκετά ανοιχτό αγγείο. Στο εσωτερικό, στο σημείο που εξωτερικά φέρει καμπύλωση, φέρει μια περιμετρική κοίλανση. Επιφάνειες χρώματος καστανό-γκρι 10YR 6/3 έως 5/3 (pale brown). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, λεπτόκοκκη. (Πιν.V/Πιν.8)

29. **2816–Π24591**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Ύψος: 3,4εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:3,9εκ., διάμετρος χείλους:7,6εκ.. Χείλος ευθύ, σώμα διευρυνόμενο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Στο εσωτερικό κάτω από το χείλος φέρει κοίλανση από το δάχτυλο του τεχνίτη. Από κάτω και παράλληλα κάνει μια νεύρωση (όχι έντονη) και πιο κάτω άλλη μια κοίλανση, παράλληλα, περιμετρικά και πάνω από τη βάση. Εξωτερικά φέρει καμπύλωση κάτω από το χείλος λόγω της εσωτερικής κοίλανσης.

Επιφάνειες χρώματος πολύ ανοιχτού καστανού 10YR 8/3 (very pale brown). Πολύ λεπτόκοκκη. (Πιν.V/Πιν.8)

30. **1538–Π17904**. Δύο συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα χείλους και βάσης κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενου περίπου κατά το 1/3. Ύψος:3,0,εκ. πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,5εκ., διάμετρος χείλους: 7,5εκ.. Χείλος επιπεδοποιημένο, σώμα διευρυνόμενο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Φέρει έντονα ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Μάλιστα, στην εσωτερική επιφάνεια κάτω από το χείλος, φέρει μια περιμετρική κοίλανση από το δάχτυλο του τεχνίτη. Στη μέση του ύψους του, κάτω από την κοίλανση δημιουργείται μια νεύρωση πάχους: 0008 και από κάτω φέρει μια αβαθύ κοίλανση, πάλι από το δάχτυλο του τεχνίτη. Επιφάνειες χρώματος πορτοκαλί 5YR 7/8 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.V/Πιν.8)

31. **55042**. Τρία συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:3,0εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:4,6εκ., διάμετρος χείλους:6,6εκ.. Χείλος ήπια εσωνεύον με αποστρογγυλεμένη απόληξη, σώμα ήπια διευρυνόμενο σχεδόν κάθετο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Φέρει ίχνη τροχού στην εσωτερική επιφάνεια. Φέρει πορτοκαλόχρωμα ίχνη λόγω όπτησης. Επιφάνειες (μέσα και άνω τμήμα αγγείου) χρώματος πολύ ανοιχτού καστανού-γκρίζου 10YR 7/3 (very pale brown), στην τομή και στο κατώτερο τμήμα του αγγείου πορτοκαλίζει 7,5YR 6/8 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VI/Πιν.8)

32. **55032**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το 1/3. Ύψος:3,2εκ., πάχος:0,8εκ., πάχος χείλους:0,5εκ., διάμετρος βάσης:4,5εκ., διάμετρος χείλους:8,3εκ.. Το χείλος σώζεται σε ένα μόνο σημείο και είναι ευθύ. Σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη. Κάτω από το χείλος στην εξωτερική επιφάνεια φέρει μια καμπύλωση. Στο

εσωτερικό της βάσης φέρει μια αβαθύ κοιλότητα από το δάχτυλο του τεχνίτη. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VI/Πιν.8)

33. **55041**. Τρία συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα και ένα συμπληρωμένο με γύψο στη βάση τμήμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά τα 2/3. Ύψος:3,5εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης: 4,0εκ., διάμετρος χείλους:8,3εκ.. Χείλος ήπια εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο, βάση ήπια διακρινόμενη. Ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό. Ίχνη από το νήμα αποκόλλησης κάτω από τη βάση. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7.5YR 7/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.VI/Πιν.8)

34. **50008**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου (ακέραιο προφίλ). Ύψος: 3.3εκ., διάμετρος χείλους: 9εκ. έως 10εκ., διάμετρος βάσης: 3.7εκ. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη, σώμα ήπια διευρυνόμενο ημισφαιρικό, βάση διακρινόμενη. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και στις δύο επιφάνειες. Ίχνη από το νήμα αποκόλλησης στη βάση. Μηχανικό επίχρισμα. Επιφάνειες και τομή χρώματος πορτοκαλί-ερυθρού (2.5YR 5/8). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VI/Πιν.8)

35. **3326–Π24683**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Ύψος:3,4εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:2,9εκ., διάμετρος χείλους:9,2εκ.. Χείλος εξωνεύον με περιχείλωμα, σώμα διευρυνόμενο ημισφαιρικό, βάση διακρινόμενη, ταινιωτή. Και στις δύο επιφάνειες φέρει ίχνη από την περιστροφική κίνηση του τροχού. Επιφάνειες χρώματος λευκού-γκρίζου 5YR 8/1 (white). Πολύ λεπτόκοκκη. (Πιν.VI/Πιν.8)

36. **Π24563**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ήμισυ. Ύψος:3,0 εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:4,0εκ.,

διάμετρος χείλους:8,2εκ.. Χείλος εσωνεύον με καμπύλωση εξωτερικά, σώμα διευρυνόμενο ημισφαιρικό, βάση διακρινόμενη. Εσωτερικά κάτω από το χείλος φέρει περιμετρική κοίλανση από το δάχτυλο του τεχνίτη. Φέρει ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό καθώς και από το νήμα αποκόλλησης. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 7/4 (pink). Λεπτόκοκκη. (Πιν.VI/Πιν.9)

37. **2218–Π24464**. Δύο συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου διατηρούμενο περίπου κατά το ήμισυ. Ύψος:3,0εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,5εκ., διάμετρος χείλους:7,9εκ.. Χείλος ήπια εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Εσωτερικά φέρει ίχνη από την κυκλική κίνηση του τροχού. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VII/Πιν.9)

38. **37101–Π24824**. Τρία συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου. Διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:3,1εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,5εκ., διάμετρος χείλους:8,1εκ.. Χείλος εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Φέρει ίχνη τροχού και στις δύο επιφάνειες. Επιφάνειες χρώματος καστανού 5YR 6/6 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VII/Πιν.9)

39. **1322–Π17831**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ήμισυ και παραπάνω. Ύψος:3,0εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,3εκ., διάμετρος χείλους:7,6εκ.. Χείλος εξωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση ακέραιη, επίπεδη ενιαία με το σώμα. Στο εσωτερικό της βάσης φέρει ένα έκκεντρο έξαρμα, από την περιστροφική κίνηση του τροχού. Ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό στη βάση. Επιφάνειες χρώματος καστανέρυθρου 5YR 5/6 (yellowish red). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VII/Πιν.9)

40. **2418–Π24495**. Κωνικό κύπελλο, διατηρούμενο ακέραιο. Ύψος:3,1εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,2εκ., διάμετρος χείλους:7,1εκ.. Χείλος εξωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Ίχνη τροχού στην εσωτερική επιφάνεια. Εξωτερικά στη βάση φέρει έκκεντρο έξαρμα, από το νήμα αποκόλλησης και δίπλα σ' αυτό μια κυκλική κοιλότητα (βαθιά) αλλά όχι διαμπερής. Επιφάνειες χρώματος καστανέρυθρου 5YR 6/8 (reddish yellow). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VII/Πιν.9)

41. **55036+55037**. Δύο συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:2,9-3,2εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,7εκ., διάμετρος χείλους:6,8εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη. Κάτω από το χείλος, στην εξωτερική επιφάνεια, φέρει καμπύλωση ενώ στο αντίστοιχο ύψος εσωτερικά, φέρει οριζόντια κοίλανση. Επιφάνειες χρώματος καστανό-πορτοκαλί 5YR 6/8 (reddish yellow). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VII/Πιν.9)

42. **55040-Π24834**. Πέντε συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου διατηρούμενο περίπου κατά τα 2/3. Ύψος:3,0 εκ., πάχος σώματος:0,6εκ., πάχος χείλους: 0,4εκ., διάμετρος βάσης:3,7εκ., διάμετρος χείλους:7,8εκ.. Χείλος ευθύ αποστρογγυλεμένο, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα και ακέραιη. Στο εξωτερικό της βάσης φέρει έκκεντρο έξαρμα από την περιστροφική κίνηση του τροχού και το νήμα αποκόλλησης. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό. Μηχανικό επίχρισμα και στις δύο επιφάνειες. Επιφάνειες χρώματος καστανέρυθρου 5YR 5/6 (yellowish red). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VII/Πιν.10)

43. **50142-Π17713**. Ακέραιο σχεδόν κωνικό κύπελλο. Ύψος: 3.4εκ., διάμετρος χείλους: 8.5εκ., διάμετρος βάσης: 4εκ. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη, πιεσμένο. Σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό στην

εσωτερική επιφάνεια. Ίχνη από το νήμα αποκόλλησης στη βάση. Μηχανικό επίχρισμα. Επιφάνειες και τομή χρώματος πορτοκαλί-ερυθρού (2.5YR 5/8). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VII/Πιν.10)

44. **37127–Π24848**. Ακέραιο κωνικό κύπελλο. Ύψος:3,5εκ., πάχος:0,5, διάμετρος βάσης:3,6εκ., διάμετρος χείλους:9,0 έως 10,0εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και στις δύο επιφάνειες. Μηχανικό επίχρισμα. Επιφάνειες χρώματος πορτοκαλί-ερυθρού 2,5YR 5/8. Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας (εννοείται με αργιλικά συμπυκνώματα). (Πιν.VII/Πιν.10)

45. **55051**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το 1/3 περίπου. Σε ένα σημείο σώζει τη βάση ενώ σε άλλο σώζει το χείλος. Ύψος:3,2εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:4,4εκ., διάμετρος χείλους:8,2εκ.. Χείλος ήπια εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Φέρει ίχνη τροχού στην εσωτερική επιφάνεια και λίγο πιο κάτω από το χείλος εσωτερικά, φέρει μια εγχάρακτη οριζόντια γραμμή. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/4 (pink). Πολύ λεπτόκοκκη. (Πιν.VII/Πιν.10)

46. **55028**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:3,1εκ., πάχος σώματος:0,7εκ., πάχος χείλους: 0,4εκ., διάμετρος βάσης:3,9εκ., διάμετρος χείλους:8,4εκ.. Χείλος εξωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Εσωτερικά φέρει ίχνη τροχού με 2 παράλληλες κοιλάνσεις και νευρώσεις από το δάχτυλο του τεχνίτη. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.VII/Πιν.10)

47.**(55022)/1712-Π17924**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο σχεδόν κατά το ήμισυ. Ύψος:3,3εκ., πάχος σώματος:0,6εκ., πάχος χείλους: 0,3εκ., διάμετρος βάσης:3,9εκ.,

διάμετρος χείλους:9,8εκ.. Χείλος εξωνεύον με ισχυρό περιχείλωμα, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη, εξέχουσα. Ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό. Ίχνη από το νήμα αποκόλλησης. Ίχνη επιχρίσματος και στις δύο επιφάνειες. Επιφάνειες χρώματος πολύ ανοιχτό καστανό 10YR 8/3 (very pale brown). Πολύ λεπτόκοκκη. (Πιν.VIII/Πιν.11)

48. **55017**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο σχεδόν κατά το 1/3. Ύψος:3,4εκ., πάχος:0,4εκ., πάχος χείλους: 0,4εκ., διάμετρος βάσης:4,0εκ., διάμετρος χείλους:8,2εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη απόληξη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Στην εξωτερική επιφάνεια του χείλους φέρει μια εγχάρακτη οριζόντια γραμμή που πιθανόν περιέθεε όλη την περιφέρειά του. Κάτω από αυτή τη γραμμή φέρει μια καμπύλωση ενώ στο εσωτερικό της βάσης φέρει μια κοίλανση. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 6/6 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VIII/Πιν.11)

49. **50144-Π17720**. Ακέραιο σχεδόν κωνικό κύπελλο αποτελούμενο από τρία συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα. Συμπληρωμένο. Ύψος: 3.3εκ., διάμετρος χείλους: 8εκ., διάμετρος βάσης: 3.8εκ. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη απόληξη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Ίχνη από αργό ανέβασμα στον τροχό στην εσωτερική επιφάνεια. Ίχνη από το νήμα αποκόλλησης στη βάση. Μηχανικό επίχρισμα χρώματος σκούρου ερυθρού (10R 4/6). Αποτύπωμα δαχτύλου στην εσωτερική επιφάνεια. Επιφάνειες και τομή χρώματος πορτοκαλί-ερυθρού (2.5YR 5/8). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VIII/Πιν.11)

50. **55026**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο σχεδόν κατά το ήμισυ. Ύψος:3,4εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:4,4εκ., διάμετρος χείλους:7,9εκ.. Χείλος ήπια εξωνεύον με εξωτερική καμπύλωση, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Στο εσωτερικό

της βάσης φέρει περιμετρική κοίλανση από την περιστροφική κίνηση του τροχού. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/4 (pink). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VIII/Πιν.11)

51. **55048**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το ¼. Ύψος:3,5εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:4,9εκ., διάμετρος χείλους:7,6εκ.. Χείλος ευθύ με οξύληγκτη ράχη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Στην εξωτερική επιφάνεια κάτω από το χείλος φέρει μια ελαφριά καμπύλωση. Επιφάνειες χρώματος πολύ ανοιχτού καστανού 10YR 7/4 (very pale brown). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VIII/Πιν.11)

52. **55053**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το 1/3. Ύψος:3,2εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:4,3εκ., διάμετρος χείλους:8,2εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη, σώμα ήπια διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Στην εσωτερική επιφάνεια φέρει δύο παράλληλες οριζόντιες κοιλάνσεις, οι οποίες στο κέντρο χωρίζονται από μια παράλληλη νεύρωση. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VIII/Πιν.11)

53. **55006**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Ύψος:3,1εκ., πάχος σώματος:0,8εκ., πάχος χείλους: 0,5εκ., διάμετρος βάσης:5,0εκ., διάμετρος χείλους:8,0εκ.. Χείλος ευθύ, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Κάτω από το χείλος στην εξωτερική επιφάνεια φέρει μια καμπύλωση. Επιφάνειες χρώματος πορτοκαλέρυθρου 5YR 5/8 (yellowish red). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, λεπτόκοκκη. (Πιν.VIII/Πιν.11)

54. **55025**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο σχεδόν κατά το ήμισυ. Ύψος:3,5εκ., πάχος σώματος:0,7εκ., πάχος χείλους:0,5εκ.,

διάμετρος βάσης:4,3εκ., διάμετρος χείλους:8εκ.. Χείλος ευθύ, βάση επίπεδη, μη διακρινόμενη. Στο εσωτερικό έχει υποστεί διάβρωση λόγω κακής όπτησης. Επιφάνειες χρώματος καστανό-πορτοκαλί 5YR 6/8 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VIII/Πιν.12)

55. **55080**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ½. Ύψος:3,0εκ., πάχος χείλους: 0,6εκ., πάχος σώματος: 0,9εκ., διάμετρος βάσης: 4,5εκ., διάμετρος χείλους:7,2εκ.. Χείλος ήπια εσωνεύον, αποστρογγυλεμένο, σώμα κωνικό, σχεδόν κάθετο που ανοίγει κοντά στο χείλος. Βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Στο σημείο που ανοίγει το σχήμα εσωτερικά φέρει περιμετρική νεύρωση ενώ εξωτερικά μικρή αυλάκωση. Επίσης εσωτερικά κάτω από τη νεύρωση δημιουργείται κοίλανση. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/4 (pink). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.VIII/Πιν.12)

56. **3770–Π24799**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:3,0-3,3εκ., πάχος:0,5εκ, διάμετρος βάσης:3,5εκ., διάμετρος χείλους:8,0εκ.. Χείλος ευθύ ανισοϋψές, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Στο εσωτερικό φέρει ίχνη από την περιστροφική κίνηση του τροχού. Επιφάνειες χρώματος πολύ ανοιχτού καστανού- υπόλευκο 10YR 7/3 (very pale brown). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.IX/Πιν.12)

57.**1813–Π17939**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ήμισυ. Η βάση σώζεται ακέραια. Ύψος:3,2-3,5εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,6εκ., διάμετρος χείλους:8,0εκ.. Χείλος ευθύ με οξύληγκτη ράχη, ανισοϋψές, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη. Ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό. Ίχνη σπειροειδούς ανάπτυξης από το νήμα αποκόλλησης κάτω από τη βάση. Στο εσωτερικό της βάσης φέρει κεντρικό έξαρμα. Επιφάνειες χρώματος καστανό-

πορτοκαλί 5YR 6/8 (reddish yellow). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.IX/Πιν.12)

58. **55014**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο καθ' ύψος (σε ένα σημείο) κατά το 1/3. Ύψος:3,3-3,4εκ., πάχος χείλους:0,4εκ., πάχος σώματος:0,7εκ., διάμετρος βάσης:2,8εκ., διάμετρος χείλους7,2εκ.. Χείλος ευθύ με οξύληγκτη ράχη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Στο εσωτερικό πάνω από τη βάση φέρει κοίλανση. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.IX/Πιν.12)

59. **3130–Π24650**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:3,4εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:2,9εκ., διάμετρος χείλους:6,8εκ.. Χείλος ήπια εσωνεύον με φούσκωμα στην εξωτερική επιφάνεια και στη ρίζα του φέρει περιμετρική εγχάραξη. Σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη Κάτω από το χείλος εσωτερικά φέρει μια κοίλανση από το δάχτυλο του τεχνίτη. Ακόμα φέρει και ίχνη από την περιστροφική κίνηση του τροχού. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.IX/Πιν.12)

60. **2527–Π24521**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Ύψος:3,5εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:2,9εκ., διάμετρος χείλους:7,1εκ.. Χείλος ευθύ με οξύληγκτη ράχη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη, ελαφρά εξέχουσα. Στην εξωτερική επιφάνεια φέρει έντονα ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και μια νεύρωση. Η βάση εσωτερικά φέρει αβαθύ κοίλανση από το δάχτυλο του τεχνίτη. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7.5YR 6/6 (reddish yellow). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.IX/Πιν.13)

61. **55066**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος: 3,5εκ., πάχος: 0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,3εκ., διάμετρος χείλους:7,2εκ.. Χείλος ευθύ-αποστρογγυλεμένο, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Διακρίνονται ίχνη τροχού

εσωτερικά και εξωτερικά, ενώ στο εξωτερικό της βάσης είναι ορατές κυκλικές εγχαράξεις από την περιστροφική κίνηση του τροχού. Επιφάνειες χρώματος καστανού, 5YR 6/6 (reddish yellow). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.IX/Πιν.13)

62. **55033**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ήμισυ. Ύψος:3,5εκ., πάχος σώματος:0,8εκ., πάχος χείλους:0,4εκ., διάμετρος βάσης:3,2εκ., διάμετρος χείλους:7,1εκ.. Χείλος ευθύ, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη. Φέρει ίχνη από την περιστροφική κίνηση του τροχού στην εξωτερική επιφάνεια και μια καμπύλωση κάτω από το χείλος. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.IX/Πιν.13)

63. **55018**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το 1/3. Ύψος:3,0εκ., πάχος:0,5εκ., πάχος χείλους:0,4εκ., διάμετρος βάσης:3,1εκ., διάμετρος χείλους:6,1εκ.. Χείλος ήπια εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Εξωτερικά κάτω από το χείλος φέρει καμπύλωση και εσωτερικά στο αντίστοιχο ύψος φέρει κοίλανση από το δάχτυλο του τεχνίτη. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 7/4 (pink). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.IX/Πιν.13)

64. **55035**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:3,2εκ., πάχος σώματος:0,6εκ., πάχος χείλους: 0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,5εκ., διάμετρος χείλους:7,5εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη απόληξη, σώμα διευρυνόμενο, βάση ήπια διακρινόμενη. Κάτω από το χείλος στην εξωτερική επιφάνεια φέρει καμπύλωση. Στο εσωτερικό της βάσης φέρει κοίλανση. Επιφάνειες χρώματος καστανό-πορτοκαλί 5YR 6/8 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.IX/Πιν.13)

65. **55047**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου διατηρούμενο κατά το ήμισυ. Ύψος:3,4εκ., πάχος σώματος:0,5εκ., πάχος χείλους: 0,4εκ., διάμετρος βάσης:3,4εκ., διάμετρος χείλους:7,1εκ.. Χείλος εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη και σχεδόν ακέραια. Το χείλος εξωτερικά φέρει καμπύλωση. Φέρει έντονα ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και στις δύο επιφάνειες. Ίχνη από το νήμα αποκόλλησης κάτω από τη βάση. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.IX/Πιν.13)

66. **55030.** Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το 1/3. Ύψος:3,1εκ., πάχος σώματος:0,6εκ., πάχος χείλους: 0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,8εκ., διάμετρος χείλους:7,3εκ.. Χείλος ευθύ, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση ήπια διακρινόμενη. Στο εσωτερικό φέρει ίχνη τροχού. Επιφάνειες χρώματος καστανό-πορτοκαλί 5YR 6/8 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.X/Πιν.14)

67. **55027**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:3,2εκ., πάχος σώματος:0,7εκ., πάχος χείλους:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,9εκ., διάμετρος χείλους:7,3εκ.. Χείλος ήπια εξωνεύον με αποστρογγυλεμένη απόληξη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Επιφάνειες χρώματος πολύ ανοιχτού καστανού 10YR 7/4 (very pale brown). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.X/Πιν.14)

68. **2815–Π24590**. Δύο συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου. Ακέραιο προφίλ. Θραύσμα χείλους και ακέραια βάση. Ύψος:3,3εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,0εκ., διάμετρος χείλους: 8,0 έως 9,0εκ.. Χείλος αποστρογγυλεμένο εσωνεύον, σώμα κωνικό, βάση επίπεδη χαμηλά διακρινόμενη. Στο εσωτερικό της βάσης φέρει αβαθύ κοιλότητα από το δάχτυλο του τεχνίτη. Ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και στις δύο επιφάνειες. Ίχνη από το νήμα

αποκόλλησης στη βάση. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 6/6. Όστρεα, λεπτόκοκκη. (Πιν.14)

69. **50025** Θραύσμα κωνικού κυπέλλου (ακέραιο προφίλ). Διατηρείται κατά το 1/3. Ύψος: 3.4εκ., διάμετρος χείλους: 8εκ., διάμετρος βάσης: 3.5εκ., Χείλος ευθύ με οξύληγκτη ράχη, σώμα διευρυνόμενο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό στην εσωτερική επιφάνεια. Επιφάνειες και τομή χρώματος καστανού (7.5YR 7/6). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.14)

***ΜΕΣΑΙΑ*- <u>πιο κλειστά</u>** (ύψος 3-3,5εκ.)(Πιν.XI/Πιν.15)

1. **55077-Π24800**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/5. Ύψος: 3,4-3,6εκ., πάχος: 0,7εκ., πάχος χείλους: 0,5εκ., διάμετρος βάσης:2,9εκ., διάμετρος χείλους:6,6εκ.. Χείλος ευθύ, ανισοϋψές, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Εσωτερικά διακρίνονται ίχνη τροχού. Φέρει δύο παράλληλες αυλακώσεις με μια κεντρική νεύρωση. Κοντά στη βάση εσωτερικά έχει αποκολληθεί μικρό τμήμα πηλού. Πηλός χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/4 (pink). Λεπτόκοκκη. (Πιν.XI/Πιν.15)

2. **55079/Π24831**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/5. Ύψος: 3,2-3,5εκ., πάχος: 0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,3εκ., διάμετρος χείλους:6,3εκ.. Χείλος εσωνεύον που στην εξωτερική επιφάνεια φέρει ένα φούσκωμα. Σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Εσωτερικά φέρει δύο παράλληλες αυλακώσεις (η μία κάτω από το χείλος και η άλλη κοντά στη βάση) που οφείλονται στην περιστροφική κίνηση του τροχού. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/4 (pink). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XI/Πιν.15)

3. **55070**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος: 3,4εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:2,4εκ., διάμετρος χείλους:5,5εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Φέρει ίχνη τροχού. Επιφάνειες χρώματος πορτοκαλί 5YR 7/8 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, λεπτόκοκκη. (Πιν.XI/Πιν.15)

4. **55069.** Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/6. Ύψος:3,3εκ., πάχος:0,6εκ., πάχος χείλους:0,5εκ., διάμετρος βάσης:2,9εκ., διάμετρος χείλους:5,8εκ.. Χείλος ισχυρά εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση ήπια διακρινόμενη. Εσωτερικά κάτω από το χείλος φέρει περιμετρική αυλάκωση και αντίστοιχο φούσκωμα

εξωτερικά. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/4 (pink). Πολύ λεπτόκοκκη. (Πιν.XI/Πιν.15)

5. **55045**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το ¼. Ύψος:3,3εκ., πάχος σώματος:0,5εκ., πάχος χείλους:0,4εκ., διάμετρος βάσης:3,8εκ., διάμετρος χείλους:4,8εκ.. Χείλος ευθύ με φούσκωμα εξωτερικά στη ράχη, σώμα ήπια διευρυνόμενο σχεδόν κάθετο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Επιφάνειες χρώματος υπόλευκου 10YR 8/2 (white). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, λεπτόκοκκη. (Πιν.XI/Πιν.15)

***ΜΕΣΑΙΑ*-<u>ανοιχτά</u>** (ύψος 3,6-3,9εκ.) (Πιν.XII-XIII/Πιν.16-18)

1. **2545–Π24529**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Ύψος:3,8εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:3,4εκ., διάμετρος χείλους:9,0εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη απόληξη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Στην εξωτερική επιφάνεια φέρει δύο περιμετρικές αυλακώσεις που πιθανόν περιέθεαν όλη την περιφέρεια του αγγείου. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 6/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.XII/Πιν.16)

2. **2525–Π24519**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Ύψος:3,7εκ., πάχος:0,8εκ., διάμετρος βάσης:3,1εκ., διάμετρος χείλους:8,7εκ.. Χείλος σχεδόν επίπεδο, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση ήπια διακρινόμενη. Στο εσωτερικό της βάσης φέρει μια κοίλανση από το δάχτυλο του τεχνίτη. Και στις δύο επιφάνειες φέρει ίχνη από την περιστροφική κίνηση του τροχού. Επιφάνειες χρώματος καστανό-πορτοκαλί 5YR 6/8 (reddish yellow). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XII/Πιν.16)

3. **1913–Π17947**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το ήμισυ. Ύψος:3,9εκ., πάχος:0,4εκ., πάχος βάσης:0,5εκ., διάμετρος βάσης:4,3εκ., διάμετρος χείλους:8,5εκ.. Χείλος ευθύ-αποστρογγυλεμένο, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη. Εσωτερικά κάτω από το χείλος φέρει μια κοίλανση από το δάχτυλο του τεχνίτη. Φέρει ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό καθώς και σπειροειδή ίχνη από το νήμα αποκόλλησης κάτω από τη βάση. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/4 (pink). Λεπτόκοκκη. (Πιν.XII/Πιν.16)

4. **3783–Π24810**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το ½, ενώ η βάση σώζεται ακέραιη. Ύψος:3,7εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:3,9εκ., διάμετρος χείλους:7,8εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη, σώμα διευρυνόμενο, βάση ήπια διακρινόμενη. Ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και στις δύο επιφάνειες. Ίχνη

από το νήμα αποκόλλησης. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.XII/Πιν.16)

5. **2634–Π24551**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το ήμισυ. Ύψος:3,7εκ., πάχος:0,8εκ., διάμετρος βάσης:3,2εκ., διάμετρος χείλους:8,0εκ.. Χείλος ευθύ, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση ήπια διακρινόμενη σχεδόν ενιαία με το σώμα. Εξωτερικά κάτω από το χείλος φέρει μια εγχάρακτη περιθέουσα γραμμή και κάνει επιπλέον μια ελαφριά καμπύλωση. Στο εσωτερικό της βάσης φέρει μια κοίλανση από τα δάχτυλα του τεχνίτη κατά την διάρκεια κατασκευής του αγγείου. Ίχνη από το νήμα αποκόλλησης κάτω από τη βάση. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7.5YR 8/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.XII/Πιν.16)

6. **55000**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου διατηρούμενο περίπου κατά το ήμισυ. Ύψος:3,6-3,7εκ., πάχος:0,6εκ., πάχος χείλους:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,5εκ., διάμετρος χείλους:8,1εκ.. Χείλος ήπια εξωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/6 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XII/Πιν.16)

7. **55024**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ήμισυ. Ύψος:3,6εκ., πάχος σώματος:0,8εκ., πάχος χείλους:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,4εκ., διάμετρος χείλους:7,4εκ.. Χείλος ευθύ οξύληκτο, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη. Επιφάνειες χρώματος καστανό 7,5YR 7/6 έως 6/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.XII/Πιν.16)

8. **55007**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:3,7εκ., πάχος σώματος:0,5εκ., πάχος χείλους: 0,3εκ., διάμετρος βάσης:4,5εκ., διάμετρος χείλους:8,3εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη και ελαφρά εξέχουσα. Η βάση εξωτερικά φέρει μια νεύρωση και εσωτερικά

μια κοίλανση. Ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό. Ίχνη από το νήμα αποκόλλησης κάτω από τη βάση. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/4 (pink). Πολύ λεπτόκοκκη. (Πιν.XII/Πιν.16)

9. **55003**. Έξι συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά τα 2/3. Ύψος:3,8εκ., πάχος:0,6εκ., πάχος χείλους:0,6εκ. διάμετρος βάσης:4,0εκ., διάμετρος χείλους:7,8εκ.. Χείλος ευθύ, σώμα διευρυνόμενο, βάση διακρινόμενη και ακέραιη. Κάτω από το χείλος στην εξωτερική επιφάνεια φέρει καμπύλωση, ενώ στην εσωτερική επιφάνεια στο αντίστοιχο ύψος φέρει κοίλανση με μια παράλληλη προς αυτήν νεύρωση από κάτω. Φέρει έντονα ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό, ιδιαίτερα στο εξωτερικό της βάσης. Ίχνη ερυθρού(σκούρο ερυθρό 10R 4/6) επιχρίσματος τόσο εξωτερικά όσο και εσωτερικά. Ίχνη από το νήμα αποκόλλησης κάτω από τη βάση. Πηλός χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.XIII/Πιν.17)

10. **3790–Π24816**. Έξι συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου. Συμπληρωμένο. Ακέραιο προφίλ. Ύψος:3,8εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:4,9εκ., διάμετρος χείλους: 8,8εκ.. Χείλος ευθύ με οξύληγκτη ράχη, σώμα διευρυνόμενο ημισφαιρικό, βάση διακρινόμενη, ελλειψοειδούς όψης. Στο εσωτερικό της βάσης φέρει μια αβαθύ κοιλότητα από το δάχτυλο του τεχνίτη καθώς και ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και στις δύο επιφάνειες. Ίχνη από το νήμα αποκόλλησης κάτω από τη βάση. Μηχανικό επίχρισμα. Επιφάνειες χρώματος ερυθρού-πορτοκαλί 2,5YR 4/8. Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XIII/Πιν.17)

11. **37436**. Θραύσμα χείλους και σώματος κωνικού κυπέλλου. Μέγ. ύψος: 2.1 εκ., διάμετρος χείλους: 10εκ. Χείλος εξωνεύον, με επίπεδη ράχη διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Σώμα ημισφαιρικό. Επιφάνειες και τομή χρώματος λευκωπού (10YR 8/4). Ίχνη από αργό ανέβασμα στον τροχό, στην εσωτερική επιφάνεια. Λεπτόκοκκη. (Πιν.XIII/Πιν.17)

12. **37408**. Θραύσμα χείλους κωνικού κυπέλλου με χείλος ευθύ με φούσκωμα, οξύληγκτο. Διάμετρος χείλους: 8-9εκ., μεγ. ύψος: 2.6εκ. Σώμα κωνικό. Επιφάνειες και τομή χρώματος υπόλευκου (10YR 8/2). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, λεπτόκοκκη. (Πιν.XIII/Πιν.17)

13. **1516–Π17891**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3, ενώ στη βάση σώζεται κατά το ήμισυ. Ύψος:3,8εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:3,2εκ., διάμετρος χείλους:7,9εκ.. Χείλος εξωνεύον με αποστρογγυλεμένη ράχη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Η βάση εσωτερικά φέρει μια κοίλανση από το δάχτυλο του τεχνίτη ενώ εξωτερικά φέρει έκκεντρο έξαρμα και σπειροειδείς εγχαράξεις από την περιστροφική κίνηση του τροχού. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό. Επιφάνειες χρώματος καστανό-πορτοκαλί 5YR 6/8 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XIII/Πιν.17)

14. **3134–Π24654**. Θραύσμα χείλους, σώματος και βάσης κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Ύψος:3,9εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος χείλους: 8,0 έως 10,0εκ., διάμετρος βάσης:3,0εκ.. Χείλος ευθύ- αποστρογγυλεμένο, σώμα ήπια διευρυμένο, βάση ήπια διακρινόμενη. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και στις δύο επιφάνειες. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/4. Λεπτόκοκκη. (Πιν.XIII/Πιν.17)

15. **50009**. Θραύσμα χείλους, σώματος και βάσης κωνικού κυπέλλου. Το σώμα διατηρείται κατά τα 2/3. Διάμετρος χείλους: 8εκ., διάμετρος βάσης: 4εκ., ύψος: 3.9εκ. Χείλος ήπια εσωνεύον οξύληγκτο ανισοϋψές. Σώμα ήπια διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη πρόχειρα διαμορφωμένη (περίσσεια πηλού από απότομο τράβηγμα από τον τροχό). Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό στην εσωτερική επιφάνεια.

Επιφάνειες και τομή χρώματος καστανού (7.5YR 6/6). Λεπτόκοκκη. (Πιν.XIII/Πιν.17)

16. **50012**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου (ακέραιο προφίλ). Διατηρείται κατά το 1/5. Ύψος: 3,9εκ., διάμετρος χείλους: 8εκ., διάμετρος βάσης: 4εκ. Χείλος ευθύ με οξύληγκτη ράχη, σώμα διευρυνόμενο ημισφαιρικό, βάση διακρινόμενη. Επιφάνειες χρώματος καστανού (10YR 7/4), τομή χρώματος πορτοκαλί (2.5YR 6/8). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XIII/Πιν.17)

17. **3782–Π24809**. Πέντε συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα χείλους, σώματος και διακριτής επίπεδης βάσης κωνικού κυπέλλου. Χείλος και σώμα διατηρούμενο κατά το ½, ενώ βάση διατηρούμενη λιγότερο από ½. Ύψος:3,8εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος χείλους: 8,0εκ., διάμετρος βάσης:4,0εκ.. Χείλος εσωνεύον και σώμα διευρυνόμενο ημισφαιρικό, βάση διακρινόμενη. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό στην εσωτερική επιφάνεια. Ίχνη από το νήμα αποκόλλησης κάτω από τη βάση. Επιφάνειες χρώματος καστανού (7,5YR 7/6). Λεπτόκοκκη. (Πιν.XIII/Πιν.18)

18. **3012-Π24624**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου (ακέραιο προφίλ). Διατηρούμενο κατά το ½, βάση σχεδόν ακέραια. Ύψος: 3.6εκ., διάμετρος χείλους: 8εκ., διάμετρος βάσης: 3.5εκ. Χείλος ευθύ οξύληγκτο, σώμα ήπια διευρυνόμενο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Επιφάνειες και τομή χρώματος ανοιχτού καστανού (10YR 7/4). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.18)

19. **3114–Π24638**. Δέκα συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα χείλους, σώματος και βάσης κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά τα 2/3. Ύψος:3,6εκ., πάχος:0,5εκ., πάχος βάσης:0,25εκ., διάμετρος βάσης:4,1εκ., διάμετρος χείλους: 10,0εκ.. Χείλος εξωνεύον με ελαφρύ περιχείλωμα, σώμα ημισφαιρικό, βάση επίπεδη, ελαφρά εξέχουσα. Ίχνη από αργό ανέβασμα στον τροχό στις δύο επιφάνειες και

στη βάση. Ίχνη ερυθρού επιχρίσματος. Ολόβαφο(;) Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/4. Πολύ λεπτόκοκκη. (Πιν.18)

***ΜΕΣΑΙΑ*-<u>πιο κλειστά</u>** (ύψος 3,6-3,9εκ.)(Πιν.XIV/Πιν.19)

1. **55064**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:3,7εκ., πάχος χείλους:0,5εκ., πάχος τοιχώματος:0,8εκ., διάμετρος βάσης:4,1εκ., διάμετρος χείλους:7,6εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη απόληξη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη, ελαφρά εξέχουσα. Εσωτερικά φέρει δύο παράλληλες οριζόντιες κοιλάνσεις, οι οποίες χωρίζονται από μια κεντρική ανάμεσά τους οριζόντια νεύρωση. Στην εξωτερική επιφάνεια πάνω από τη βάση φέρει μια οριζόντια έντονη νεύρωση. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 6/6 (reddish yellow). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XIV/Πιν.19)

2. **55019**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το 1/3. Ύψος:3,8εκ., πάχος σώματος:0,7εκ. πάχος χείλους:0,6εκ., διάμετρος βάσης:2,8εκ., διάμετρος χείλους:7,2εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό. Ίχνη από το νήμα αποκόλλησης κάτω από τη βάση. Στην εξωτερική επιφάνεια του σώματος φέρει μια κυκλική κοιλότητα (βαθιά) αλλά όχι διαμπερής. Επιφάνειες χρώματος σκούρου καστανού 7,5YR 5/4 (brown). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XIV/Πιν.19)

3. **55071**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο στο ύψος του χείλους περίπου κατά το ½ ενώ το υπόλοιπο κατά το 1/6. Ύψος: 3,9εκ., πάχος χείλους: 0,5εκ., πάχος νεύρωσης: 0,7εκ., διάμετρος βάσης:3,3εκ., διάμετρος χείλους:7,7εκ.. Χείλος εσωνεύον, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Διακρίνονται ίχνη τροχού και στις δύο επιφάνειες ενώ στο εσωτερικό φέρει δύο παράλληλες αυλακώσεις με κεντρική νεύρωση. Είναι πολύ πρόχειρα κατασκευασμένο. Επιφάνειες χρώματος σομόν 5YR 8/4 (pink) έως πολύ ανοιχτό καστανό 10YR 7/3 (very pale brown). Πολύ λεπτόκοκκη. (Πιν.XIV/Πιν.19)

4. **55072**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ½. Ύψος: 3,7εκ., διάμετρος βάσης: 3,5εκ., διάμετρος χείλους:7,1εκ., πάχος:0,5εκ., πάχος χείλους:0,6εκ.. Χείλος ήπια εσωνεύον, αποστρογγυλεμένο, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη, ελαφρά εξέχουσα. Εξωτερικά στο χείλος διακρίνεται ήπιο φούσκωμα. Διακρίνονται ίχνη τροχού και στις δύο επιφάνειες. Επιφάνειες χρώματος καστανού 5YR 6/6 (reddish yellow). Ερυθρόχρωμη, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XIV/Πιν.19)

5. **55075-Π24803**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Ύψος: 3,7εκ., πάχος: 0,8εκ., διάμετρος βάσης:2,7εκ., διάμετρος χείλους:7,1εκ.. Χείλος ευθύ με οξύληγκτη ράχη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη. Εξωτερικά στη ρίζα του χείλους φέρει περιμετρική εγχάραξη και κάτω από το χείλος στο σώμα δημιουργείται ένα φούσκωμα. Επιφάνειες χρώματος ανοιχτού σομόν 5YR 8/4 (pink). Λεπτόκοκκη. (Πιν.XIV/Πιν.19)

6. **55043**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το 1/3. Ύψος:3,7εκ., πάχος σώματος:0,5εκ., πάχος χείλους:0,4εκ., διάμετρος βάσης:4,0εκ., διάμετρος χείλους:6,0εκ.. Χείλος ευθύ με οξύληγκτη ράχη, σώμα ήπια διευρυνόμενο σχεδόν κάθετο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα (γένεση βάσης, σπασμένη). Φέρει ίχνη τροχού από το δάχτυλο του τεχνίτη, στην εσωτερική και εξωτερική επιφάνεια. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 6/6 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XIV/Πιν.19)

7. **55005**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου διατηρούμενο κατά το ¼. Σωζόμενο ύψος:3,3εκ., πάχος:0,7εκ., διάμετρος βάσης:5,0εκ., διάμετρος χείλους: 6,5εκ.. Χείλος ήπια εξωνεύον, σώμα κωνικό σχεδόν κάθετο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Επιφάνειες χρώματος πορτοκαλέρυθρου 5YR 5/8 (yellowish red). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XIV/Πιν.19)

ΜΕΓΑΛΑ-<u>ανοιχτά</u> (ύψος 4-4,7εκ.) (Πιν.XV/Πιν.20-21)

1. **50145/Π17714** Δύο συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου. Διατηρείται κατά τα 2/3. Συμπληρωμένο με γύψο. Διάμετρος χείλους: 11εκ., διάμετρος βάσης: 4.7εκ., ύψος: 4.7εκ. Χείλος εξωνεύον με περιχείλωμα (επίπεδη ράχη). Σώμα διευρυνόμενο ημισφαιρικό. Βάση επίπεδη, τοπικά διακριτή, πρόχειρα διαμορφωμένη, εξαιτίας ίχνους από γρήγορη αποκόλληση από τον τροχό. Ίχνη από σχετικό γρήγορο ανέβασμα στον τροχό (και στις δύο επιφάνειες). Επιφάνειες και τομή χρώματος ροδοκάστανου (7.5YR 8/4 έως 7/4). Λεπτόκοκκη. (Πιν.XV/Πιν.20)

2. **37567.** Πέντε συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου, τα τέσσερα εκ των οποίων είναι χείλη. Γένεση βάσης. Χείλος διατηρούμενο κατά το ήμισυ. Ύψος: 4εκ., διάμετρος χείλους: 10εκ. Χείλος εξωνεύον με επίπεδη ράχη. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και στις δύο επιφάνειες. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου (7.5YR 8/4), τομή χρώματος σομόν (5YR 7/6). Λεπτόκοκκη. (Πιν.XV/Πιν.20)

3. **37384**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ¼ (ακέραιο προφίλ). Ύψος:4,0εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος χείλους:8,5εκ., διάμετρος βάσης:4,0εκ.. Χείλος ευθύ με οξύληγκτη ράχη, σώμα διευρυνόμενο, βάση επίπεδη, μη διακρινόμενη. Επιφάνειες χρώματος καστανού 10YR 7/4, τομή χρώματος γκρι 10YR 7/1. Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XV/Πιν.20)

4. **3116–Π24640**. Τρία συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα χείλους και σώματος κωνικού κυπέλλου. Χείλος και σώμα διατηρούμενο κατά 2/3 και βάση διατηρούμενη ακέραια ενιαία με το σώμα. Ύψος:4,5εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:4,0εκ., διάμετρος χείλους: 10,0εκ.. Χείλος ευθύ με οξύληγκτη ράχη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό,

βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και στις δύο επιφάνειες. Ίχνη σπειροειδούς ανάπτυξης από το νήμα αποκόλλησης κάτω από τη βάση. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/4. Λεπτόκοκκη. (Πιν.XV/Πιν.20)

5. **2821–Π24595**. Τρία συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου (ακέραιο προφίλ). Διατηρούμενο κατά τα 2/3. Ύψος:4,0εκ., πάχος:0,4εκ., διάμετρος βάσης:2,6εκ., διάμετρος χείλους:8,0εκ.. Χείλος ευθύ-αποστρογγυλεμένο, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση χαμηλά διακρινόμενη. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό και στις δύο επιφάνειες. Είναι πιο μικρό από τα υπόλοιπα. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 6/6, πυρήνας τομής χρώματος γκρι 5Y 5/1. Όστρεα, λεπτόκοκκη. (Πιν.XV/Πιν.20)

6. **3213-Π24658.** Θραύσμα χείλους, σώματος και βάσης κωνικού κυπέλλου,. Σώμα διατηρούμενο κατά το ¼, βάση κατά το 1/3. Διάμετρος χείλους: 10εκ έως 12εκ, διάμετρος βάσης: 4εκ., ύψος: 4.1εκ. Χείλος εξωνεύον με επίπεδη ράχη, σώμα ημισφαιρικό. Βάση επίπεδη, ήπια διακριτή από το σώμα. Ίχνη από γρήγορο ανέβασμα στον τροχό στην εσωτερική επιφάνεια. Επιφάνειες και τομή χρώματος καστανού (7.5YR 6/6). Λεπτόκοκκη. (Πιν.21)

7. **50011**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου διατηρούμενο κατά το ½ με ακέραια βάση. Ακέραιο προφίλ. Ύψος: 4εκ., διάμετρος χείλους: 8εκ., διάμετρος βάσης: 3.4εκ. Χείλος ευθύ με οξύληγκτη ράχη, σώμα κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Επιφάνειες και τομή χρώματος πορτοκαλί (2.5YR 6/8). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.21)

***ΜΕΓΑΛΑ*-<u>**πιο κλειστά**</u>** (ύψος 4-4,7εκ.)(Πιν.XVI-XVII/Πιν.22)

1. **55052**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το 1/3. Ύψος:4,4εκ., πάχος σώματος:0,7εκ., πάχος χείλους: 0,5εκ. διάμετρος βάσης: 3,9εκ., διάμετρος χείλους:8,5εκ.. Χείλος ευθύ, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση ήπια διακρινόμενη σχεδόν ενιαία με το σώμα. Εσωτερικά φέρει ίχνη τροχού με παράλληλες οριζόντιες κοιλάνσεις και νευρώσεις. Στο εσωτερικό της βάσης φέρει κοίλανση με περιμετρική εγχάραξη. Επιφάνειες χρώματος καστανοκίτρινου 10YR 6/6 (brownish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XVI/Πιν.22)

2. **55010–Π24823**. Έξι συνανήκοντα και συγκολλούμενα θραύσματα κωνικού κυπέλλου. Διατηρούμενο σχεδόν κατά το ήμισυ. Ύψος:4,1εκ., πάχος:0,5εκ., πάχος χείλους: 0,4εκ., διάμετρος βάσης:3,6εκ., διάμετρος χείλους:7,8εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη ράχη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση διακρινόμενη, ταινιωτή, ακέραιη. Ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό. Κάτω από τη βάση φέρει κεντρικό έξαρμα από το νήμα αποκόλλησης. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5YR 7/6 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XVI/Πιν.22)

3. **3127–Π24649**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:4,3εκ., πάχος σώματος:1,0εκ., πάχος χείλους:0,7εκ., διάμετρος βάσης:3,3εκ., διάμετρος χείλους:8,5εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη απόληξη, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Εσωτερικά και εξωτερικά φέρει έντονα ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό. Επιφάνειες χρώματος καστανού 7,5 YR 5/6 (strong brown). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XVI/Πιν.22)

4. **37108–Π24830**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Ύψος:4,1εκ., πάχος:0,5εκ., διάμετρος βάσης:3,0εκ., διάμετρος χείλους:6,7εκ.. Χείλος ευθύ και εξωτερικά κάτω από τη ρίζα

του φέρει μια ελαφριά καμπύλωση λόγω εσωτερικής κοίλανσης. Σώμα διευρυνόμενο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Στο εσωτερικό της βάσης φέρει έκκεντρη περιμετρική κοίλανση στην αρχή του τοιχώματος. Επιφάνειες χρώματος πολύ ανοιχτού καστανού 10YR 7/4 (very pale brown). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XVI/Πιν.22)

5. **55011**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Σωζ. Ύψος ή ύψος:4,0εκ., πάχος:0,7εκ., διάμετρος βάσης:4,7εκ., διάμετρος χείλους: 7,7εκ.. Χείλος σπασμένο, σώμα ήπια κωνικό σχεδόν κάθετο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/6 (reddish yellow). Λεπτόκοκκη. (Πιν.XVI/Πιν.22)

6. **55012**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο κατά το 1/3. Ύψος:4,0εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:4,3εκ., διάμετρος χείλους:7,8εκ.. Χείλος επιπεδοποιημένο, σώμα διευρυνόμενο κωνικό, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Φέρει ίχνη από το γρήγορο ανέβασμα στον τροχό στην εσωτερική επιφάνεια και ίχνη υπόλευκου επιχρίσματος (ανοιχτό καστανό 10YR 8/3) στην εξωτερική επιφάνεια. Επιφάνειες χρώματος καστανού 5YR 6/6. Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, λεπτόκοκκη. (Πιν.XVI/Πιν.22)

7. **55060**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το 1/3. Ύψος:4,0εκ., πάχος:0,6εκ., διάμετρος βάσης:3,5εκ., διάμετρος χείλους:7,0εκ.. Χείλος ευθύ με οξύληγκτη ράχη, σώμα ήπια διευρυνόμενο σχεδόν κάθετο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Φέρει ίχνη από την περιστροφική κίνηση του τροχού τόσο στην εσωτερική όσο και στην εξωτερική επιφάνεια. Επιφάνειες χρώματος ροδοκάστανου 7,5YR 8/4 (pink). Πολύ λεπτόκοκκη. (Πιν.XVI/Πιν.22)

8. **55061**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Ύψος:4,3εκ., πάχος:0,7εκ., διάμετρος βάσης:4,5εκ., διάμετρος χείλους:6,6εκ.. Χείλος ευθύ με αποστρογγυλεμένη απόληξη, σώμα ήπια

διευρυνόμενο σχεδόν κάθετο, βάση επίπεδη ενιαία με το σώμα. Εσωτερικά στη βάση φέρει μια κοίλανση από το δάχτυλο του τεχνίτη ενώ εξωτερικά φέρει μια οριζόντια εγχάραξη. Επιφάνειες χρώματος πολύ ανοιχτού καστανού 10YR 7/4 (very pale brown). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα, μέτριας κοκκομετρίας. (Πιν.XVI/Πιν.22)

9. **55073**. Θραύσμα κωνικού κυπέλλου, διατηρούμενο περίπου κατά το ¼. Ύψος: 4,6εκ., πάχος στο φούσκωμα: 0,6εκ., πάχος χείλους:0,4εκ., διάμετρος βάσης:3,4εκ., διάμετρος χείλους:7,9εκ.. Χείλος ήπια εξωνεύον, σώμα με τροπίδωση, βάση ήπια διακρινόμενη που εξωτερικά στη ρίζα της φέρει μια εγχάραξη. Εξωτερικά στο σώμα σχηματίζει ελαφρύ φούσκωμα ενώ στο αντίστοιχο ύψος εσωτερικά φέρει περιμετρική αυλάκωση. Επιφάνειες χρώματος καστανού 5YR 6/6 (reddish yellow). Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού, μέτριας κοκκομετρίας (υψηλής περιεκτικότητας). (Πιν.XVII/Πιν.22)

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ

Πίνακας Ι:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 2,4-2,9εκ.(Μικρά).
Πίνακας ΙΙ:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 2,4-2,9εκ. (Μικρά).
Πίνακας ΙΙΙ:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).
Πίνακας IV:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).
Πίνακας V:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).
Πίνακας VI:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).
Πίνακας VII:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).
Πίνακας VIII:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).
Πίνακας IX:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).
Πίνακας X:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).
Πίνακας XI:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-πιο κλειστά).
Πίνακας XII:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 3,6-3,9εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).
Πίνακας XIII:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 3,6-3,9εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).
Πίνακας XIV:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 3,6-3,9εκ. (Μεσαία-πιο κλειστά).
Πίνακας XV:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-ανοιχτά).
Πίνακας XVI:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-πιο κλειστά).
Πίνακας XVII:	Κωνικά κύπελλα με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-πιο κλειστά).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

Πίνακας 1: Κωνικά κύπελλα με ύψος 2,4-2,9εκ. (Μικρά).

Πίνακας 2: Κωνικά κύπελλα με ύψος 2,4-2,9εκ. (Μικρά).

Πίνακας 3: Κωνικά κύπελλα με ύψος 2,4-2,9εκ. (Μικρά).

Πίνακας 4: Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Πίνακας 5: Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Πίνακας 6: Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Πίνακας 7: Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Πίνακας 8: Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Πίνακας 9: Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Πίνακας 10: Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Πίνακας 11: Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Πίνακας 12: Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Πίνακας 13: Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Πίνακας 14: Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Πίνακας 15: Κωνικά κύπελλα με ύψος 3-3,5εκ. (Μεσαία-πιο κλειστά).

Πίνακας 16: Κωνικά κύπελλα με ύψος 3,6-3,9εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Πίνακας 17: Κωνικά κύπελλα με ύψος 3,6-3,9εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Πίνακας 18: Κωνικά κύπελλα με ύψος 3,6-3,9εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Πίνακας 19: Κωνικά κύπελλα με ύψος 3,6-3,9εκ. (Μεσαία-πιο κλειστά).

Πίνακας 20: Κωνικά κύπελλα με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-ανοιχτά).

Πίνακας 21: Κωνικά κύπελλα με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-ανοιχτά).

Πίνακας 22: Κωνικά κύπελλα με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-πιο κλειστά).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Απεικόνιση θραυσμάτων κατασκευασμένων από την κεραμική ύλη «Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού (λεπτόκοκκης, μέτριας κοκκομετρίας)».

Γράφημα 2: Απεικόνιση θραυσμάτων κατασκευασμένων από την κεραμική ύλη «Λεπτόκοκκη, πολύ λεπτόκοκκη».

Γράφημα 3: Απεικόνιση θραυσμάτων κατασκευασμένων από την κεραμική ύλη «Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα (λεπτόκοκκης, μέτριας κοκκομετρίας)».

Γράφημα 4: Απεικόνιση θραυσμάτων κατασκευασμένων από την κεραμική ύλη «Ερυθρόχρωμη μέτριας κοκκομετρίας».

Γράφημα 5: Απεικόνιση κεραμικών υλών στο σύνολο των θραυσμάτων.

Γράφημα 6: Ποσοστά κατηγοριών ανά ύψος.

Γράφημα 7: Ποσοστά διαμέτρου χείλους των κυπέλλων με ύψος 2,4-2,9εκ. (Μικρά).

Γράφημα 8: Ποσοστά πάχους των κυπέλλων με ύψος 2,4-2,9εκ. (Μικρά).

Γράφημα 9: Μορφές χειλέων των κυπέλλων με ύψος 2,4-2,9εκ. (Μικρά).

Γράφημα 10: Ποσοστά διαμέτρου χείλους των κυπέλλων με ύψος 3-3,9εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Γράφημα 11: Ποσοστά διαμέτρου χείλους των κυπέλλων με ύψος 3-3,9εκ. (Μεσαία-πιο κλειστά).

Γράφημα 12: Ποσοστά πάχους των κυπέλλων με ύψος 3-3,9εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Γράφημα 13: Ποσοστά πάχους των κυπέλλων με ύψος 3-3,9εκ. (Μεσαία-πιο κλειστά).

Γράφημα 14: Μορφές χειλέων των κυπέλλων με ύψος 3-3,9εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Γράφημα 15: Μορφές χειλέων των κυπέλλων με ύψος 3-3,9εκ. (Μεσαία-πιο κλειστά).
Γράφημα 16: Ποσοστά διαμέτρου χείλους των κυπέλλων με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-πιο κλειστά).
Γράφημα 17: Ποσοστά διαμέτρου χείλους των κυπέλλων με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-ανοιχτά).
Γράφημα 18: Μορφές χειλέων των κυπέλλων με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-πιο κλειστά).
Γράφημα 19: Μορφές χειλέων των κυπέλλων με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-ανοιχτά).
Γράφημα 20: Ποσοστά πάχους των κυπέλλων με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-ανοιχτά).
Γράφημα 21: Ποσοστά πάχους των κυπέλλων με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-πιο κλειστά).
Γράφημα 22: Ποσοστά κεραμικών υλών στο σύνολο των κυπέλλων που αποκαθίστανται.
Γράφημα 23: Ποσοστά κεραμικών υλών των κυπέλλων με ύψος 2,4-2,9εκ. (Μικρά).
Γράφημα 24: Ποσοστά κεραμικών υλών των κυπέλλων με ύψος 3-3,9εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).
Γράφημα 25: Ποσοστά κεραμικών υλών των κυπέλλων με ύψος 3-3,9εκ. (Μεσαία-πιο κλειστά).
Γράφημα 26: Ποσοστά κεραμικών υλών των κυπέλλων με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-ανοιχτά).
Γράφημα 27: Ποσοστά κεραμικών υλών των κυπέλλων με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-πιο κλειστά).
Γράφημα 28: Ποσοστά κεραμικών υλών των θραυσμάτων.
Γράφημα 29: Ποσοστά πάχους σε εκατοστά στο σύνολο των κυπέλλων που αποκαθίστανται.
Γράφημα 30: Μορφές χειλέων στο σύνολο των κυπέλλων που αποκαθίστανται.
Γράφημα 31: Ποσοστά ύψους στο σύνολο των κυπέλλων που αποκαθίστανται.

Γράφημα 32: Ποσοστά διαμέτρου χείλους σε εκατοστά στο σύνολο των κυπέλλων που αποκαθίστανται.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικ.1. Κωνικά κύπελλα από τα Νοπήγεια Κισάμου (Ανδρεαδάκη-Βλαζάκη Μ.,1994-1996, ΠΙΝ. 8, α-γ)

Εικ.2. Κωνικά κύπελλα από τα Νοπήγεια Κισάμου (Ανδρεαδάκη-Βλαζάκη Μ.,1994-1996, ΠΙΝ. 8, α-γ)

Εικ.3. Κωνικά κύπελλα από το μινωικό ιερό κορυφής στα Κύθηρα Τουρναβίτου Ι., 2000,σελ. 314).

Εικ.4. Κωνικά κύπελλα από το Ακρωτήρι Θήρας (Gillis C.S,1990b,σελ.106, fig.4)

Εικ.5. Κωνικά κύπελλα από τον Κομμό της ΜΜΙΙΙ περιόδου (Betancourt Ph.P.,1990, fig. 59).

Εικ.6. Κωνικά κύπελλα από τον Κομμό της ΜΜΙΙΙ περιόδου (Betancourt Ph.P.,1990, fig. 33,37).

Εικ.7. Κωνικά κύπελλα από τον Κομμό της ΜΜΙΙΙ περιόδου (Betancourt Ph.P.,1990, fig. 30).

Εικ.8. Κωνικά κύπελλα από τον Κομμό της ΜΜΙΙΙ/ΥΜΙΑ περιόδου (Betancourt Ph.P.,1990, fig. 67).

Εικ.9. Κωνικά κύπελλα από τον Κομμό της ΜΜΙΙΙ/ΥΜΙΑ περιόδου (Betancourt Ph.P.,1990, fig. 38,40,66).

Εικ.10. Πρώτος χαρακτηριστικός συνδυασμός τοιχώματος- βάσης – χείλους από Πετρά Σητείας (Rupp D.W., Tsipopoulou M., 1999, Pl. CLVII).

Εικ.11. Δεύτερος χαρακτηριστικός συνδυασμός τοιχώματος- βάσης – χείλους από Πετρά Σητείας (Rupp D.W., Tsipopoulou M., 1999, Pl. CLVII).

Εικ.12. Τρίτος χαρακτηριστικός συνδυασμός τοιχώματος- βάσης – χείλους από Πετρά Σητείας (Rupp D.W., Tsipopoulou M., 1999, Pl. CLVII).

Εικ.13. Τέταρτος χαρακτηριστικός συνδυασμός τοιχώματος- βάσης – χείλους από Πετρά Σητείας (Rupp D.W., Tsipopoulou M., 1999, Pl. CLVII).

Εικ.14. Στοιβαγμένα νεοανακτορικά κωνικά κύπελλα από Αρχάνες (Sakellarakis Y., Sapouna- Sakellaraki E., 1997,σελ.432).

Εικ.15. Κωνικά κύπελλα από το Παλαίκαστρο της ΜΜΙΙΙΒ περιόδου (Knappet C, Cunningham T.F.,2003,σελ.117, fig.6).

Εικ.16. Κωνικά κύπελλα από το Παλαίκαστρο της ΜΜΙΙΙΒ περιόδου (Knappet C, Cunningham T.F.,2003,σελ.118, fig.7).

Εικ.17. «Κυάθια (bowl) με επιπεδοποιημένο χείλος» από το Παλαίκαστρο της ΜΜΙΙΙΒ περιόδου (Knappet C, Cunningham T.F.,2003,σελ.119, fig.8).

Εικ.18. «Κυάθια (bowl) με επιπεδοποιημένο χείλος» από το Παλαίκαστρο της ΜΜΙΙΙΒ περιόδου (Knappet C, Cunningham T.F.,2003,σελ.121, fig.10).

Εικ.19. Κωνικά κύπελλα από το Παλαίκαστρο της ΥΜΙΑ περιόδου (Knappet C, Cunningham T.F.,2003,σελ.164, fig.41).

Εικ.20. Κωνικά κύπελλα από το Παλαίκαστρο της ΥΜΙΑ περιόδου (Knappet C, Cunningham T.F.,2003,σελ.165, fig.42).

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι
ΜΙΚΡΑ
ΥΨΟΣ: 2,4-2,9εκ.

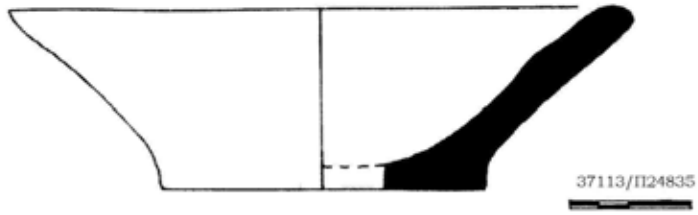

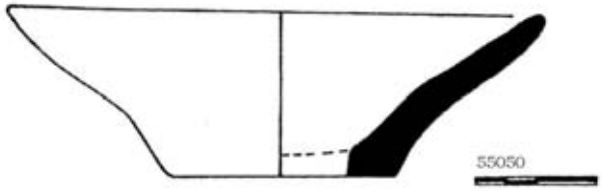

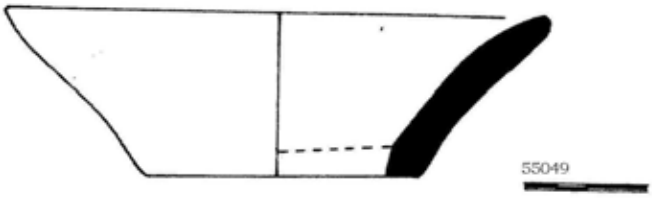

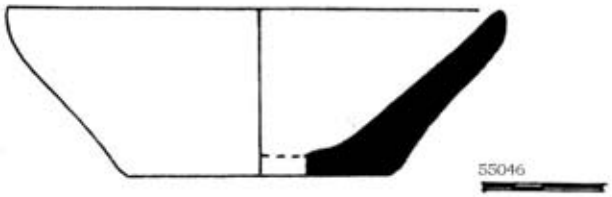

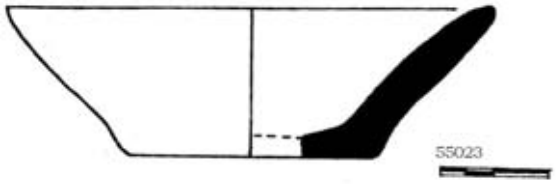

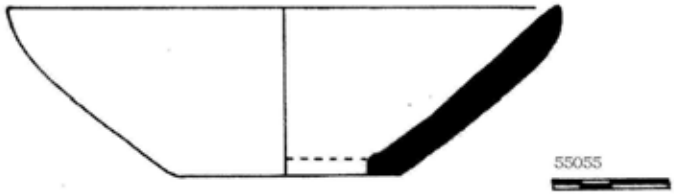

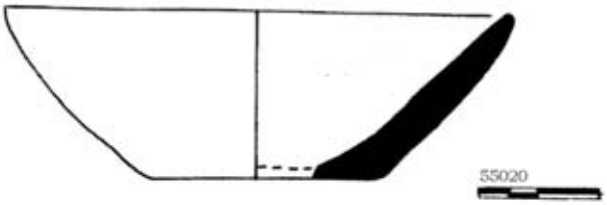

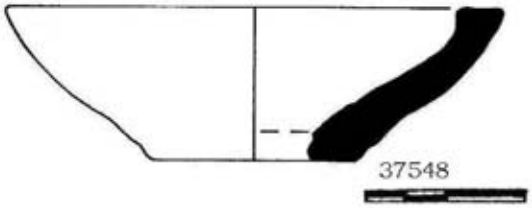

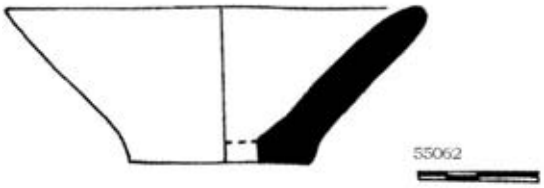

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ

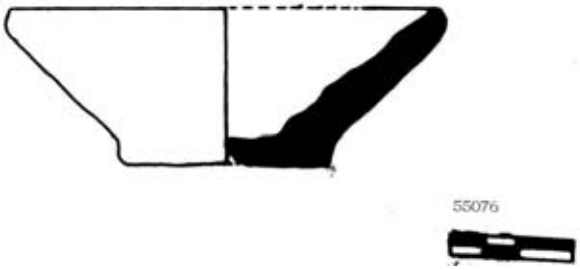
55076

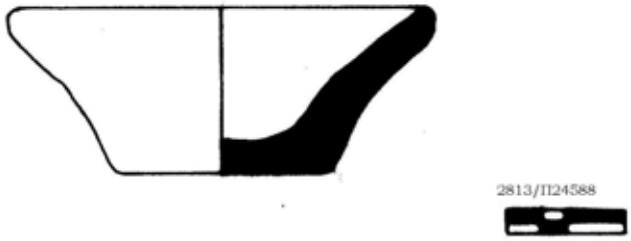
2813/Π24588

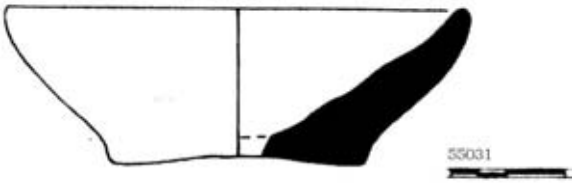
55031

55058

37120/Π24841

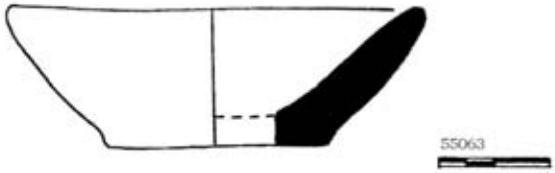
55063

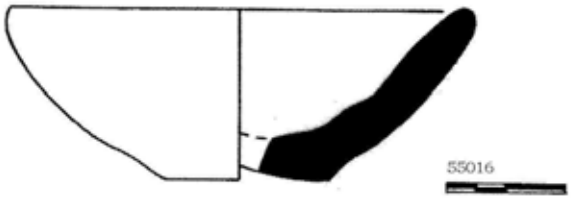
55016

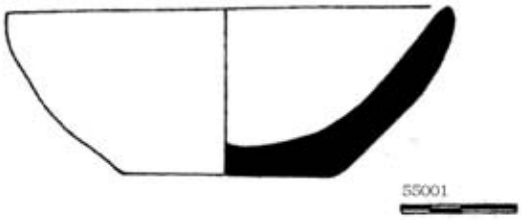
55001

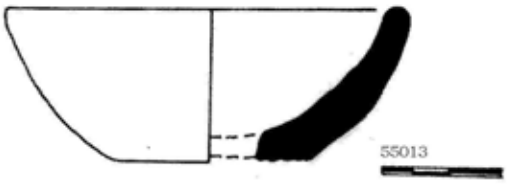
55013

55057

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙΙ
ΜΕΣΑΙΑ-ανοιχτά
ΥΨΟΣ 3-3,5εκ.

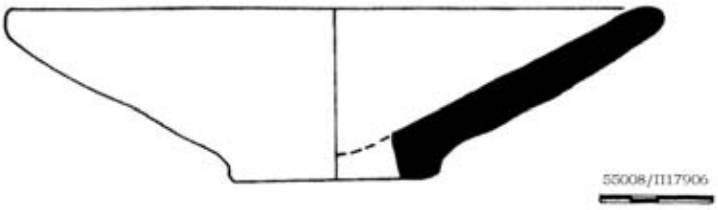

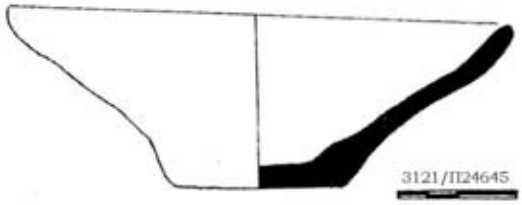

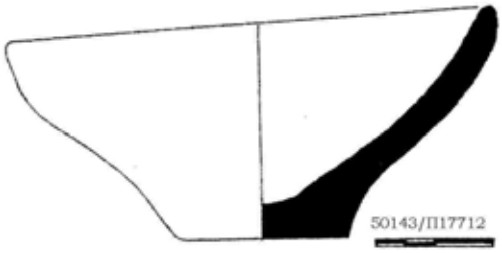

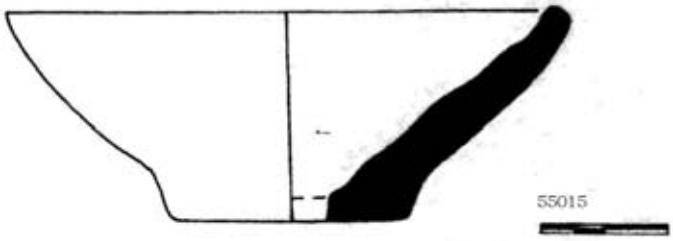

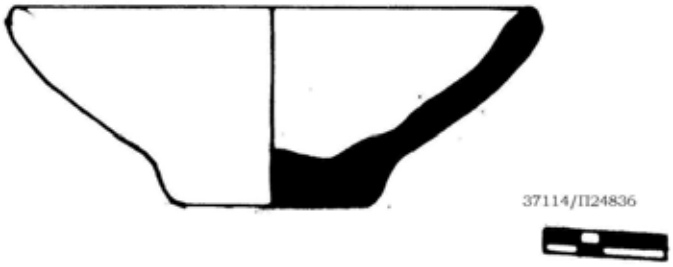

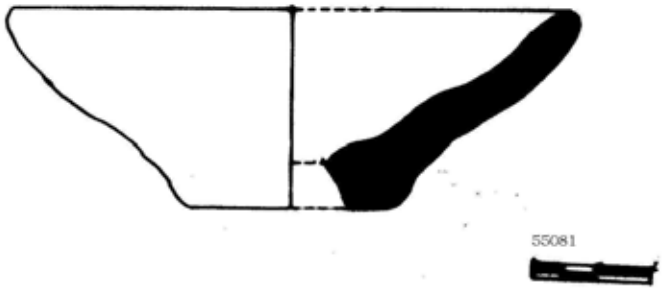

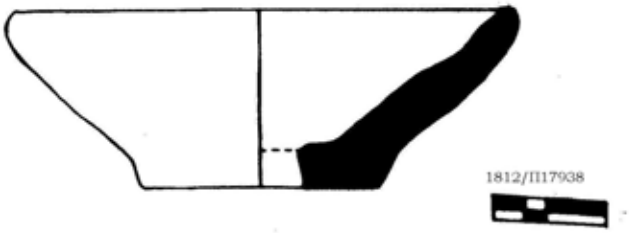

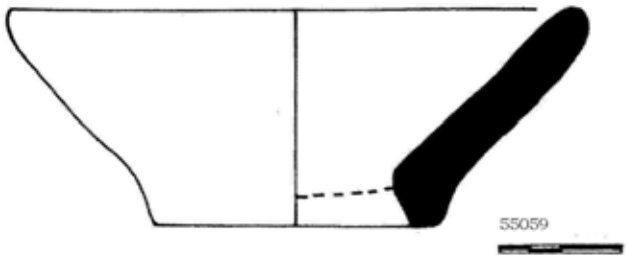

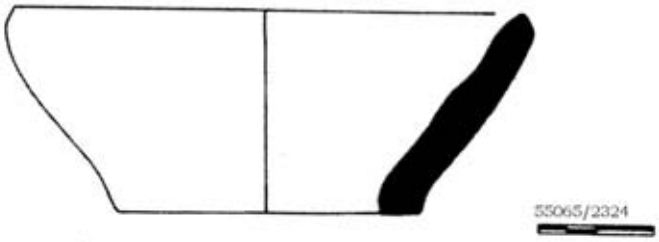

ΠΙΝΑΚΑΣ IV

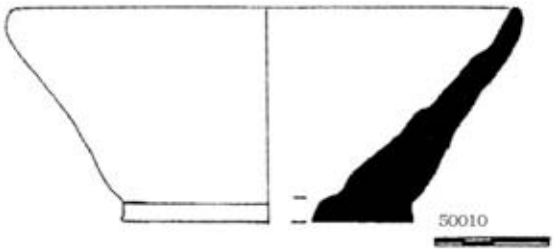
50010

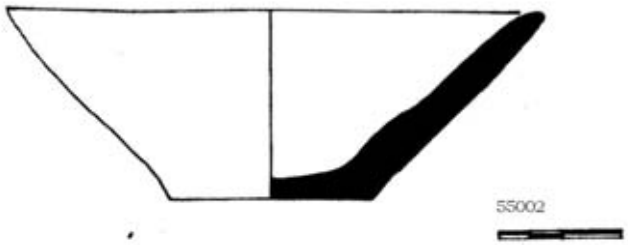
55002

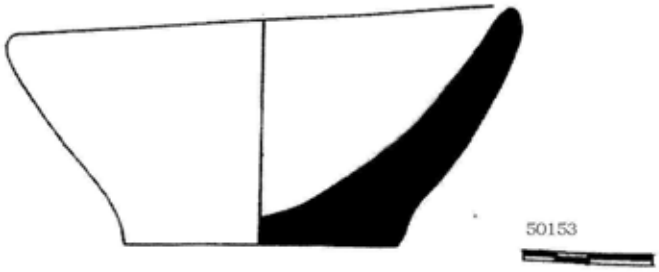
50153

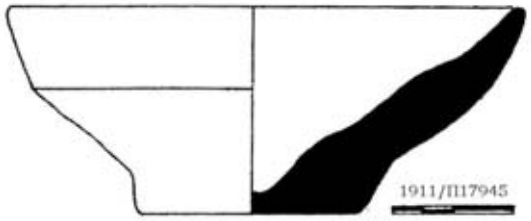
1911/Π17945

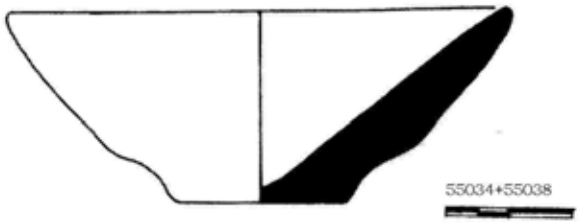
55034+55038

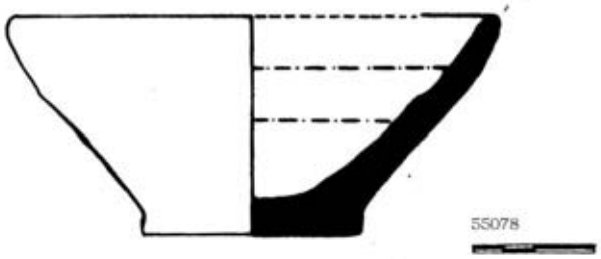
55078

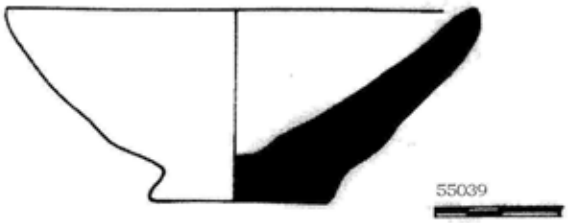
55039

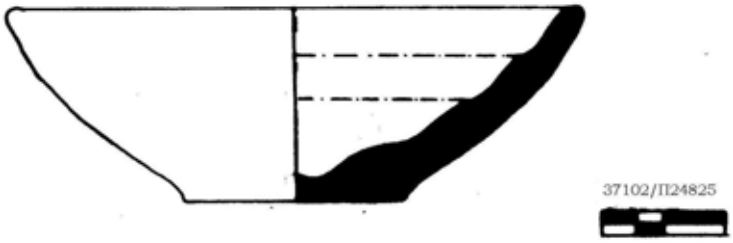
37102/Π24825

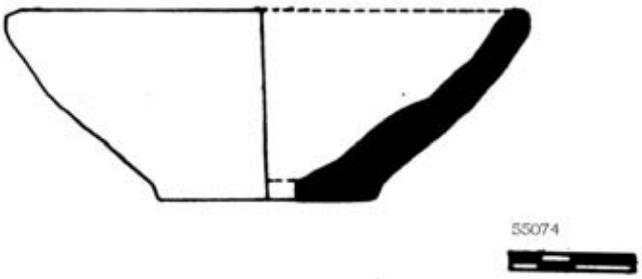
55074

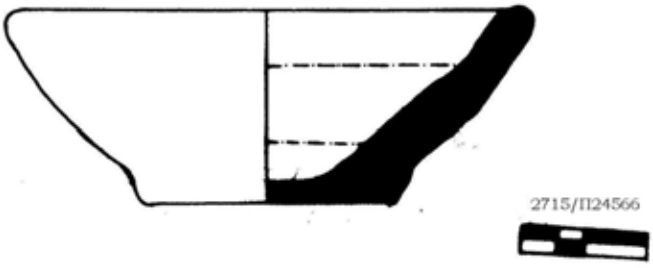
2715/Π24566

ΠΙΝΑΚΑΣ V

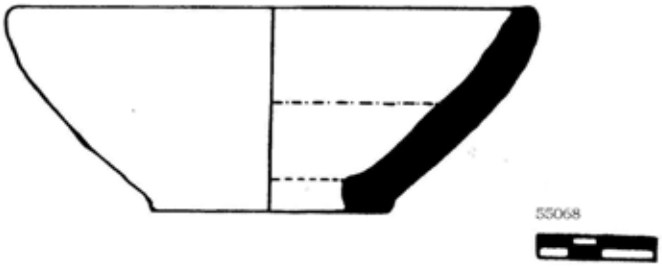
55068

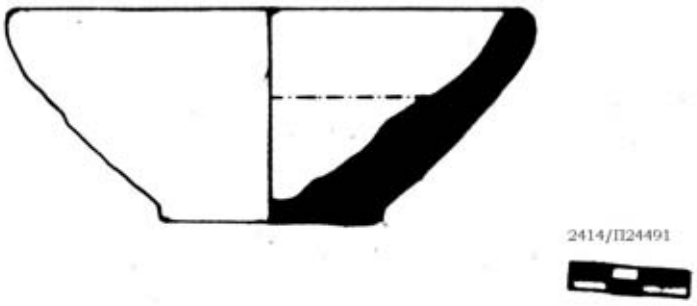
2414/Π24491

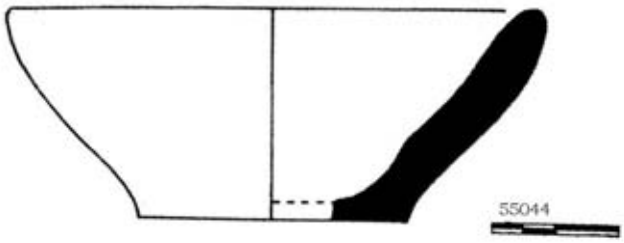
55044

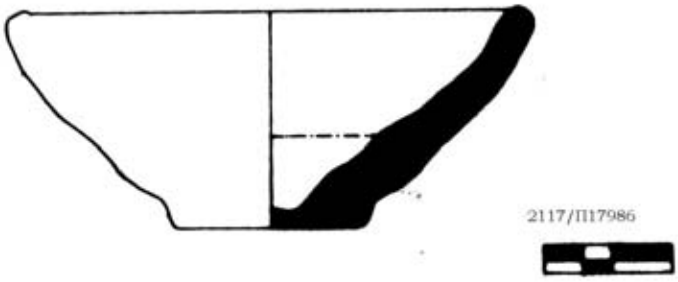
2117/Π17986

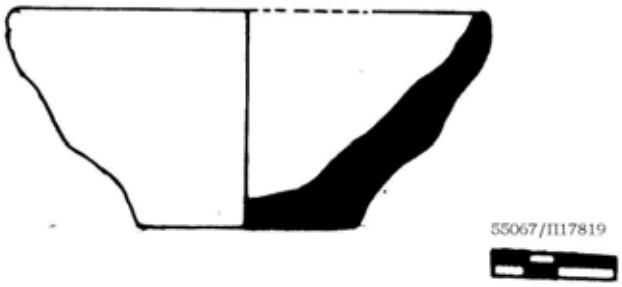
55067/Π17819

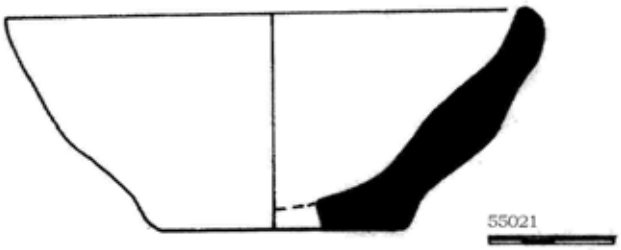
55021

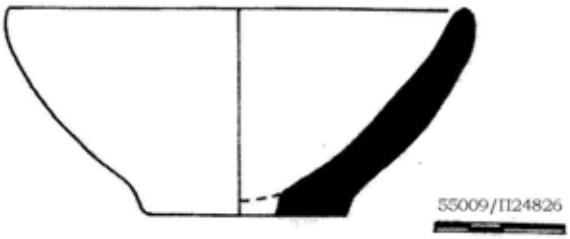
55009/Π24826

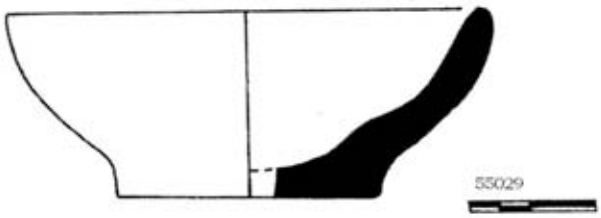
55029

2816/Π24591

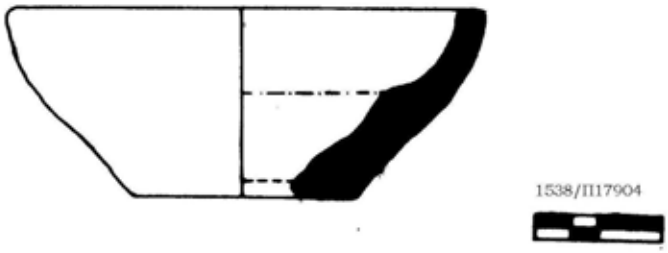
1538/Π17904

ΠΙΝΑΚΑΣ VI

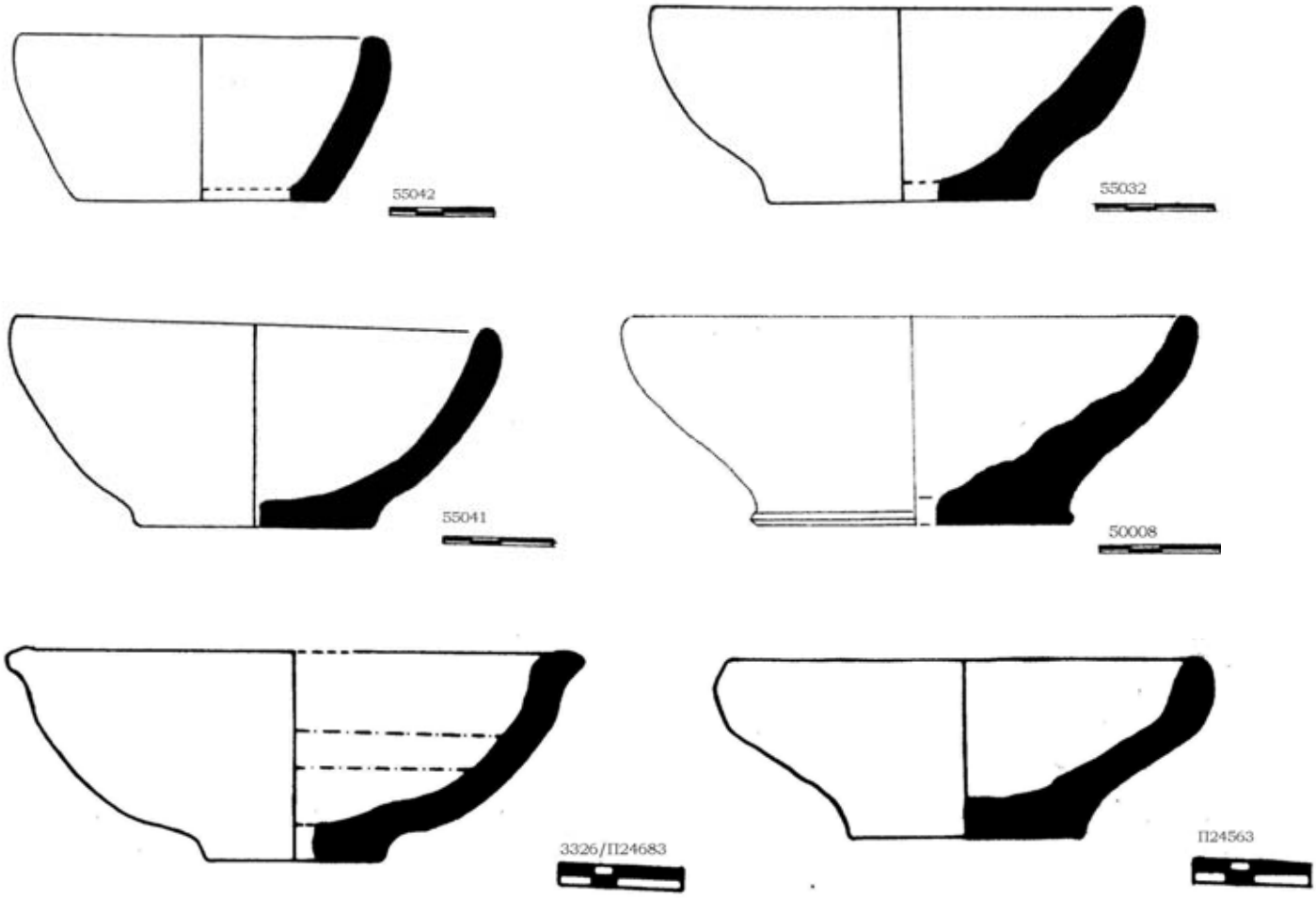

ΠΙΝΑΚΑΣ VII

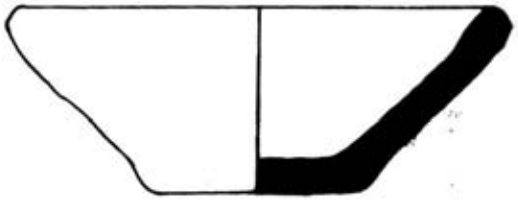

2218/Π24464

37101/Π24824

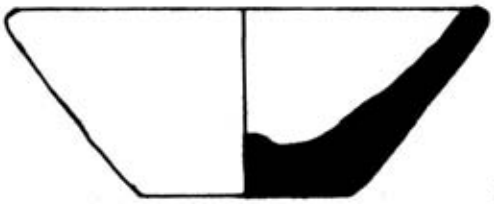

1322/Π17831

2418/Π24495

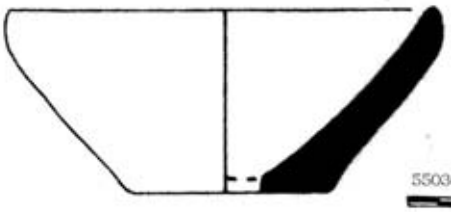

55036+55037

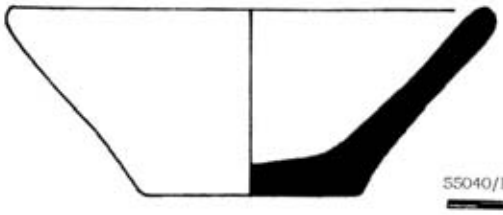

55040/Π24834

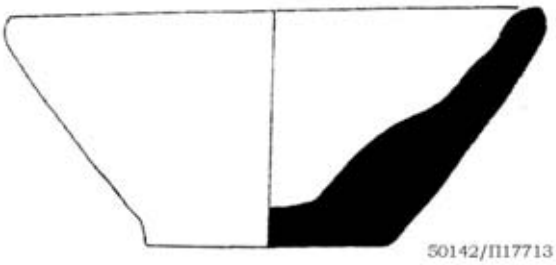

50142/Π17713

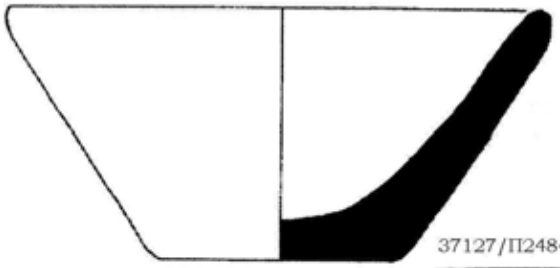

37127/Π24848

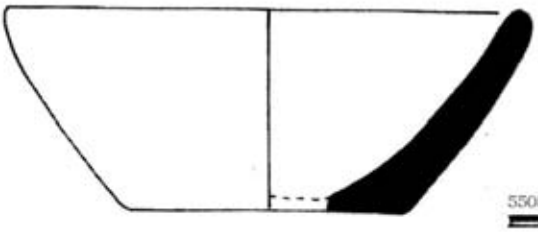

55051

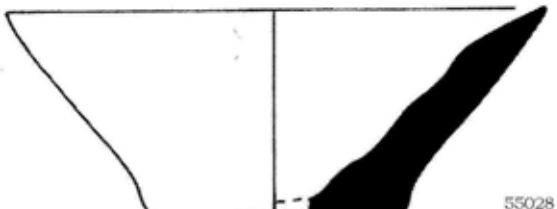

55028

ΠΙΝΑΚΑΣ VIII

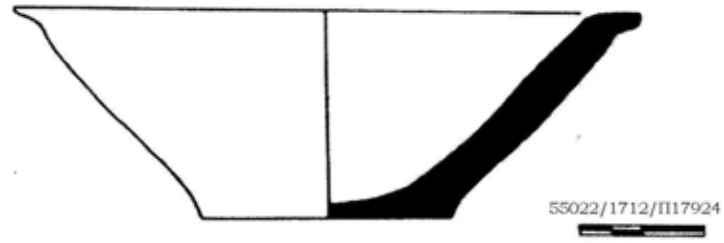

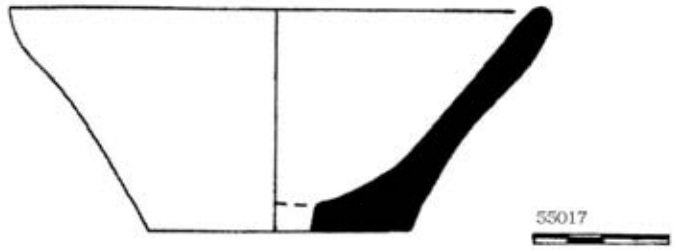

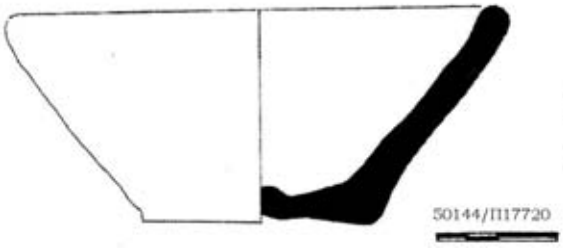

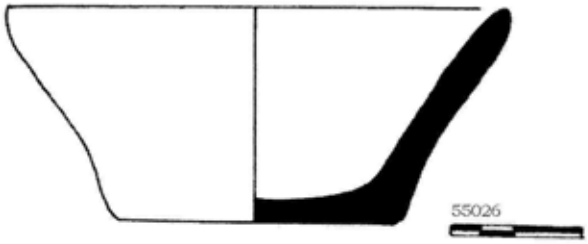

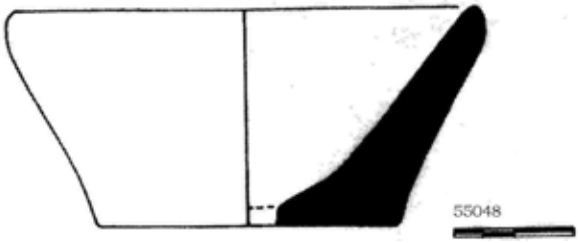

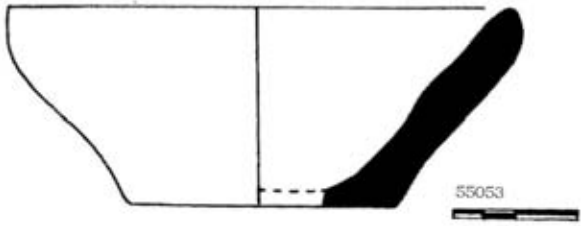

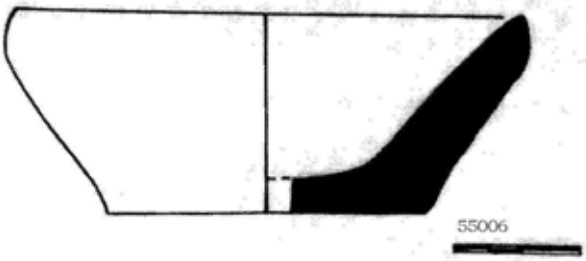

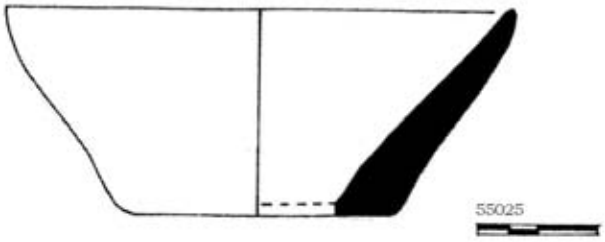

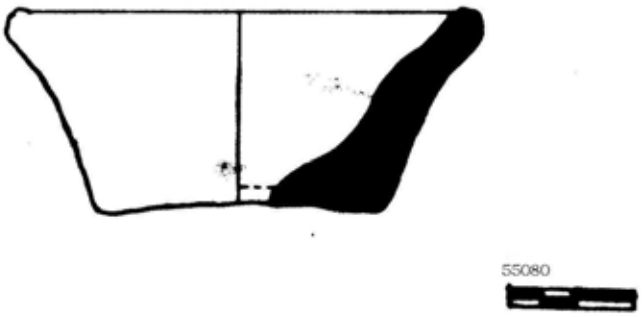

ΠΙΝΑΚΑΣ IX

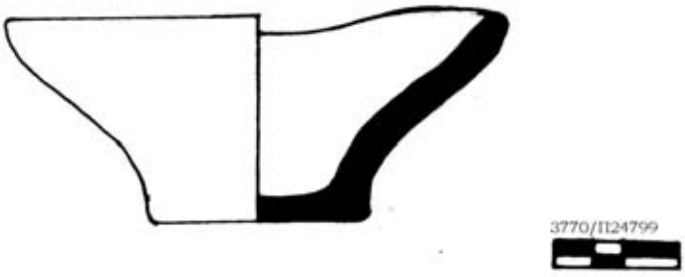
3770/II24799

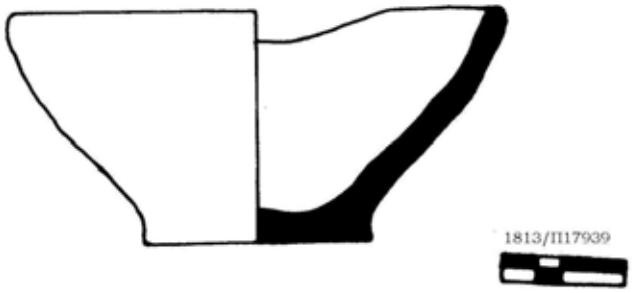
1813/II17939

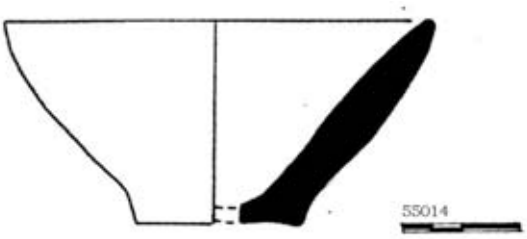
55014

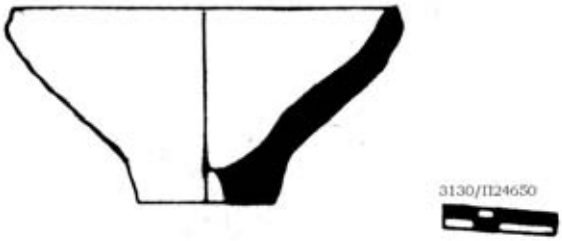
3130/II24650

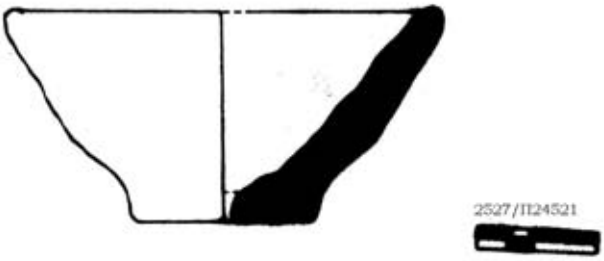
2527/II24521

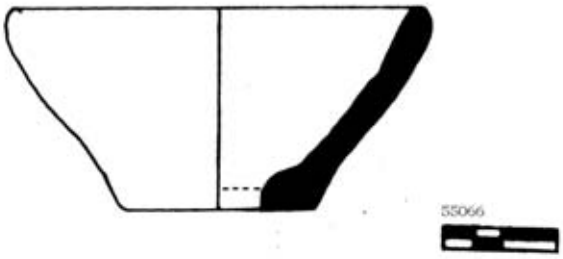
55066

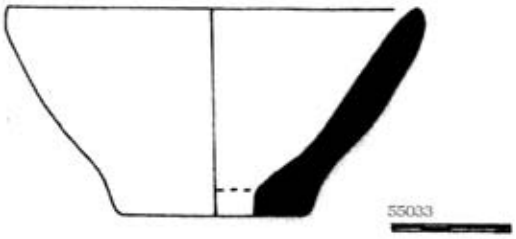
55033

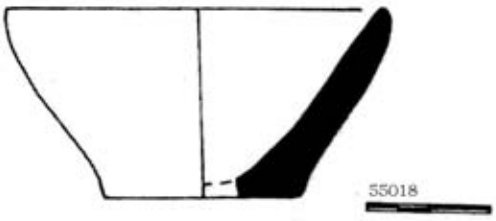
55018

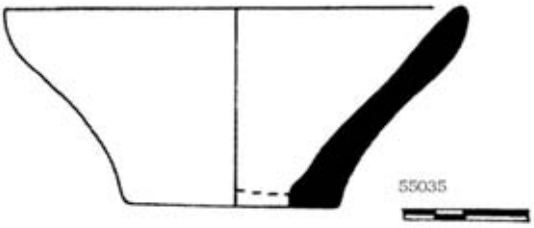
55035

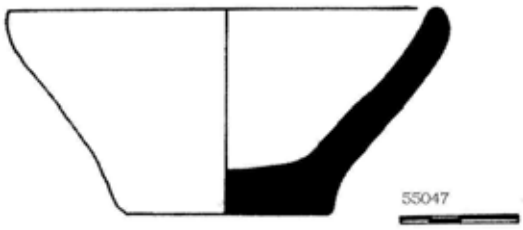
55047

ΠΙΝΑΚΑΣ Χ

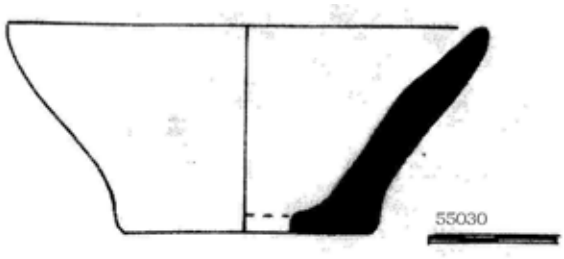

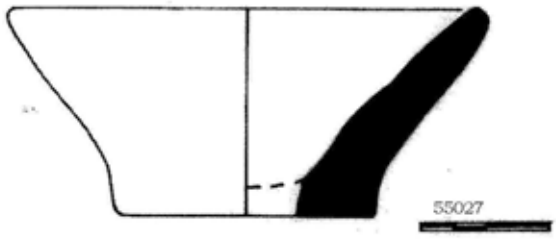

ΠΙΝΑΚΑΣ XI
ΜΕΣΑΙΑ-πιο κλειστά
ΥΨΟΣ 3-3,5εκ.

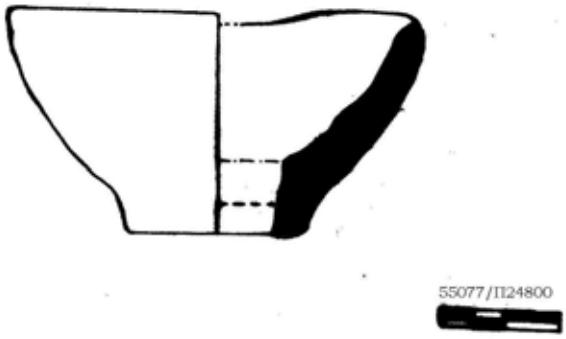

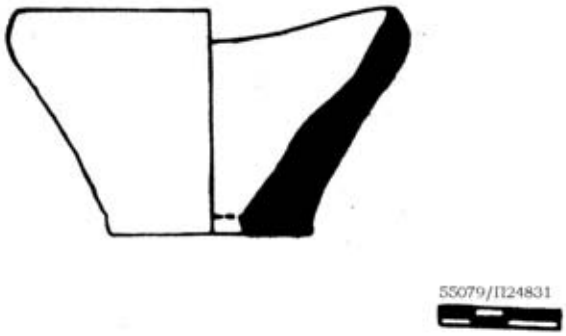

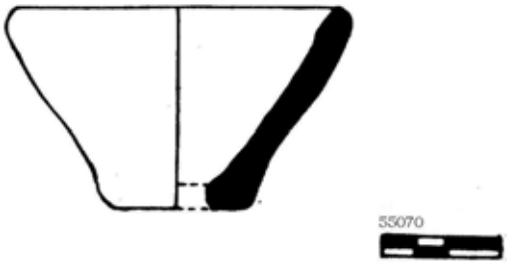

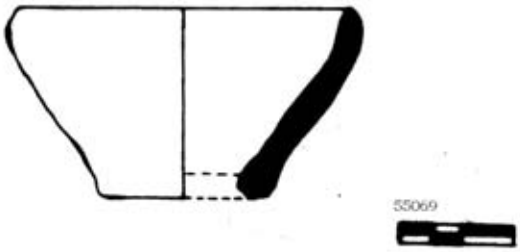

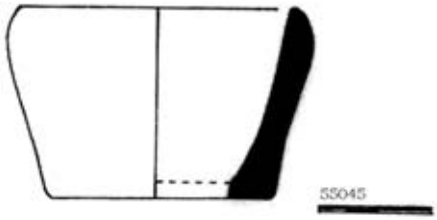

ΠΙΝΑΚΑΣ XII
ΜΕΣΑΙΑ -ανοιχτά
ΥΨΟΣ 3,6-3,9εκ..

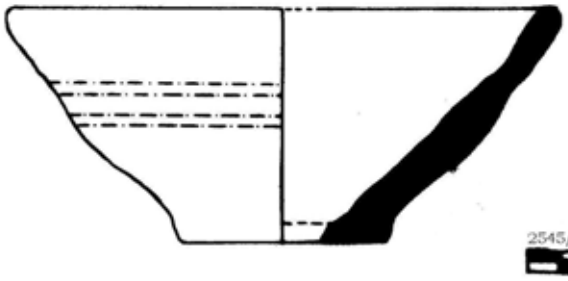

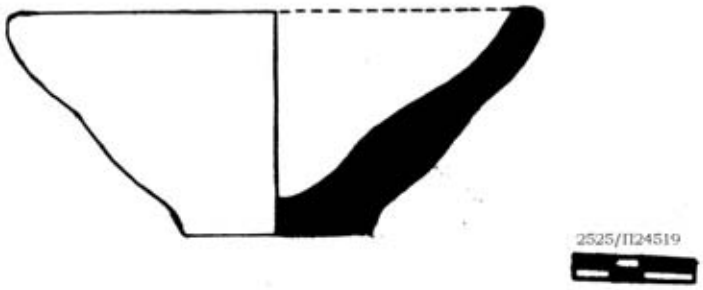

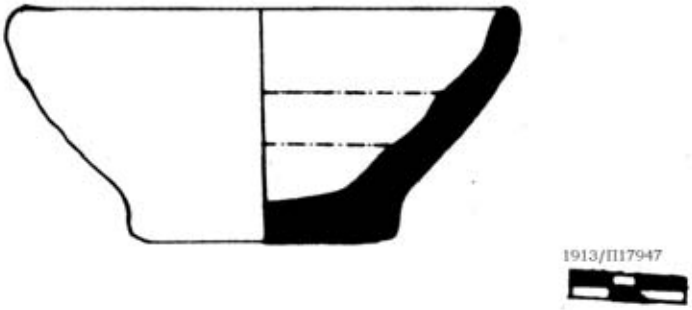

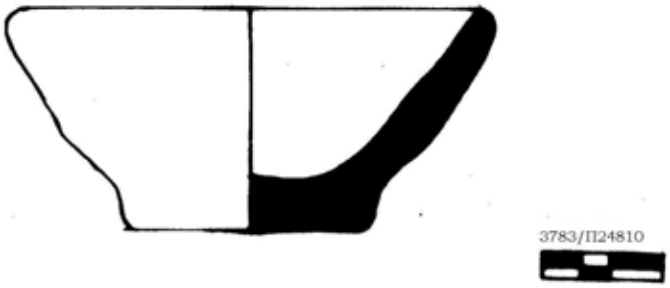

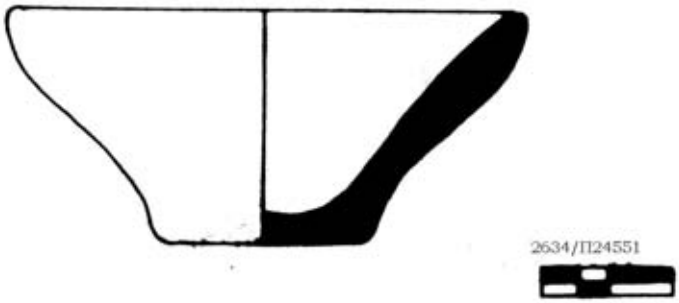

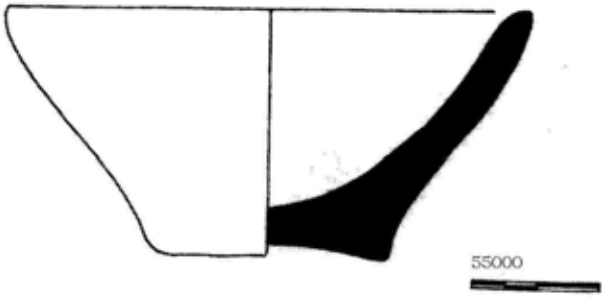

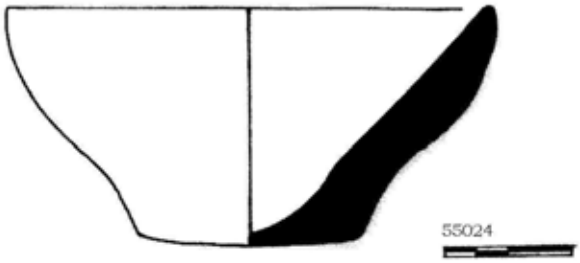

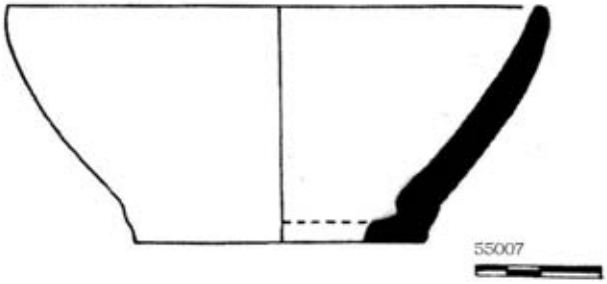

ΠΙΝΑΚΑΣ XIII

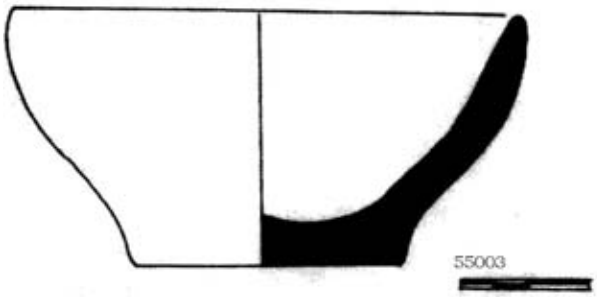

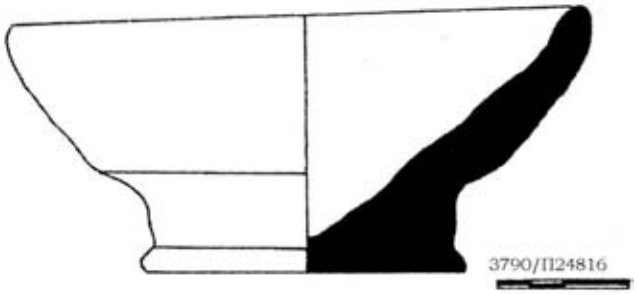

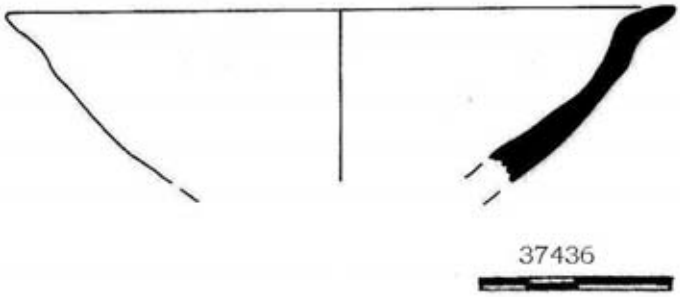

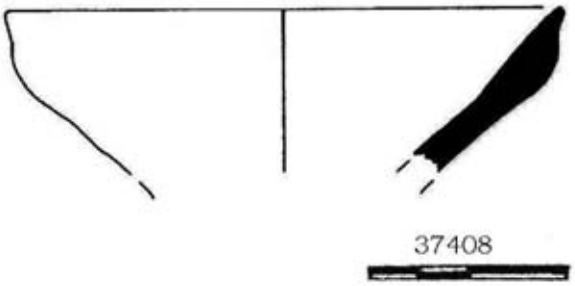

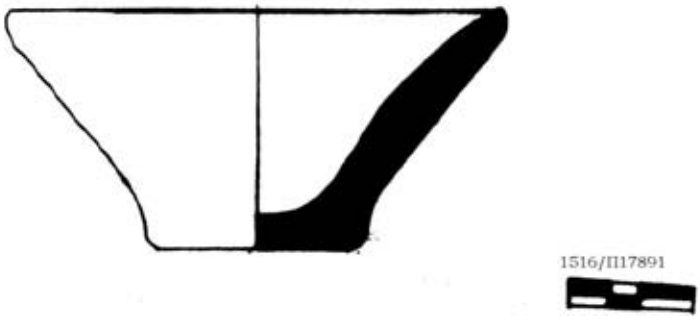

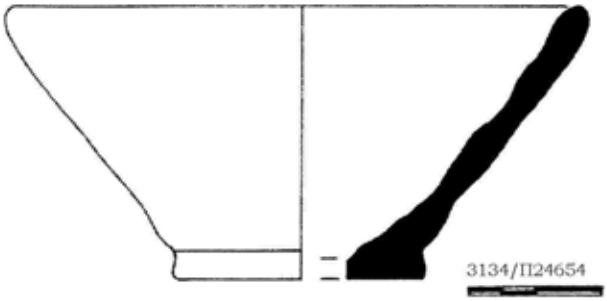

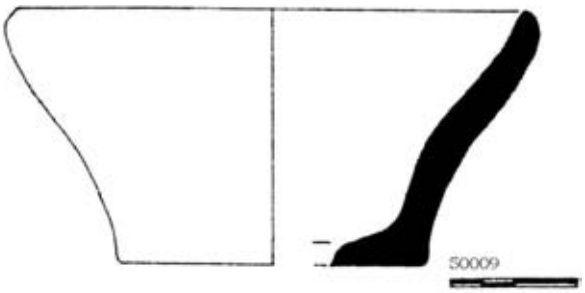

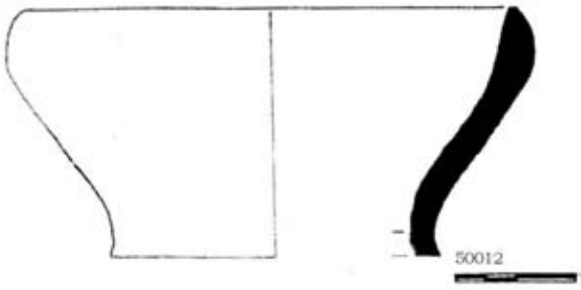

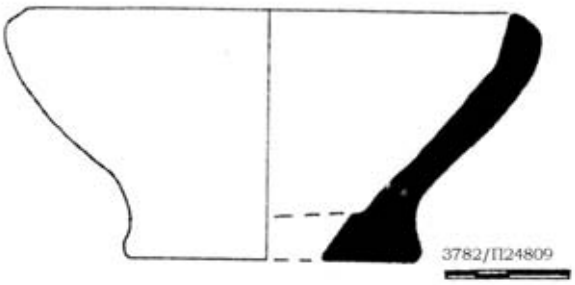

ΠΙΝΑΚΑΣ XIV
ΜΕΣΑΙΑ –πιο κλειστά
ΥΨΟΣ 3,6-3,9εκ..

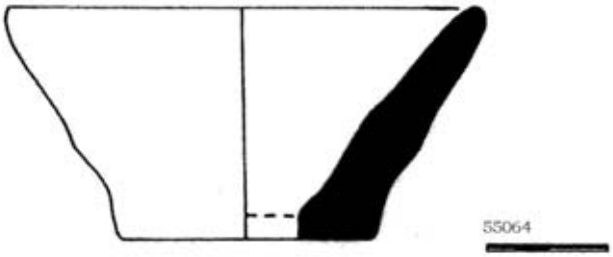

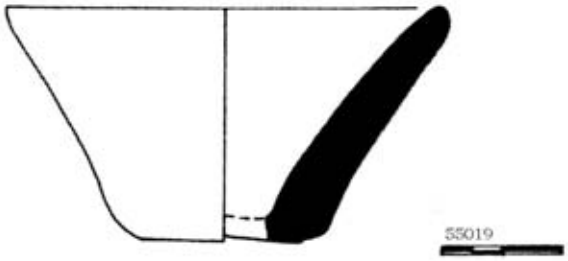

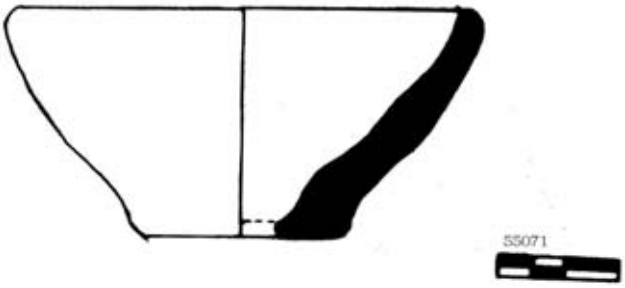

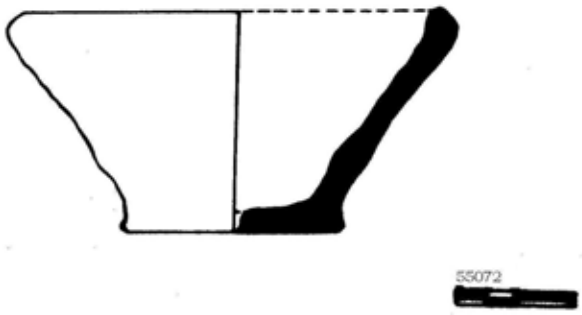

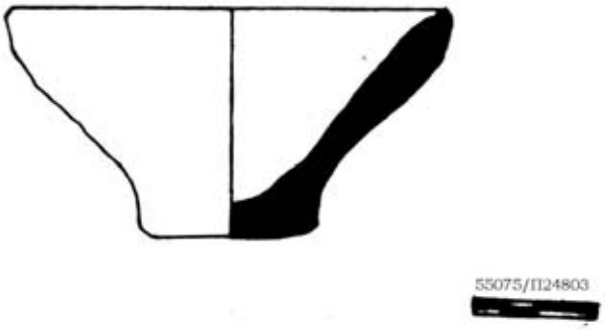

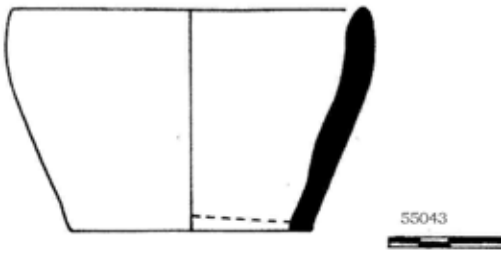

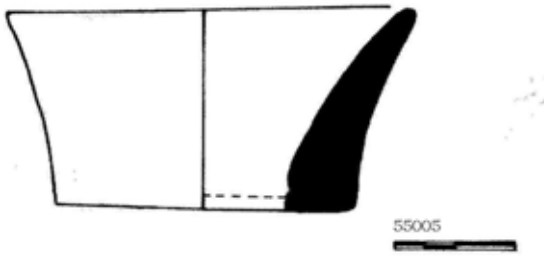

ΠΙΝΑΚΑΣ XV
ΜΕΓΑΛΑ-ανοιχτά
ΥΨΟΣ 4-4,7εκ.

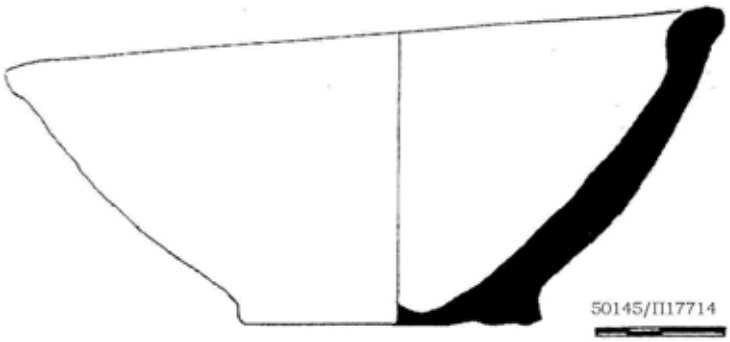

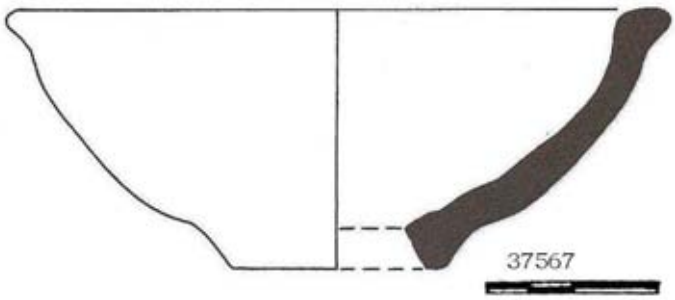

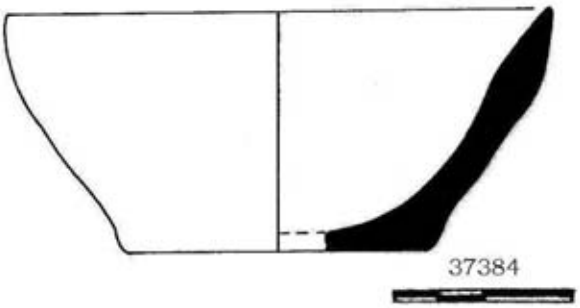

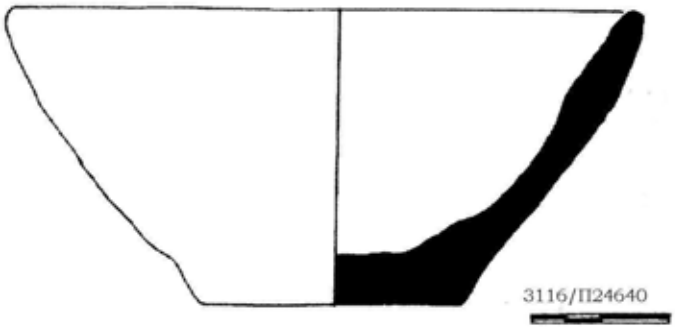

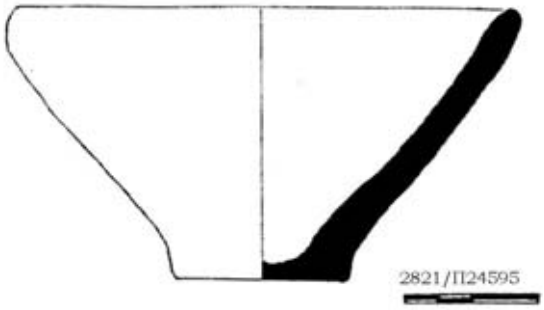

ΠΙΝΑΚΑΣ XVI
ΜΕΓΑΛΑ-πιο κλειστά
ΥΨΟΣ 4-4,7εκ.

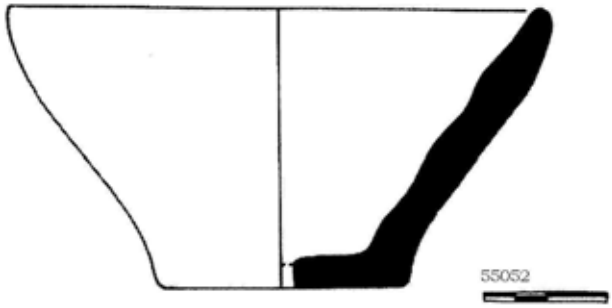

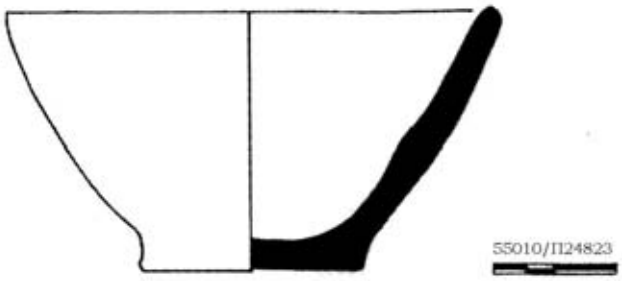

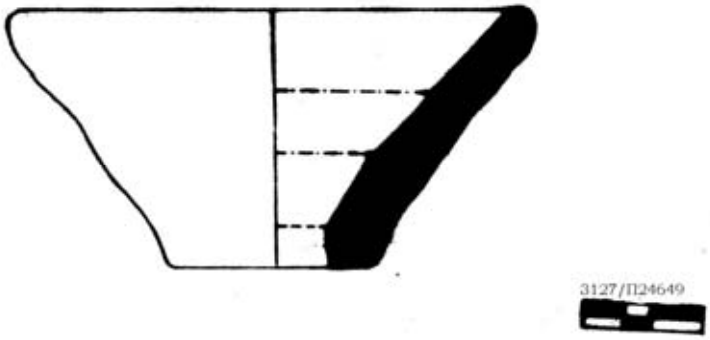

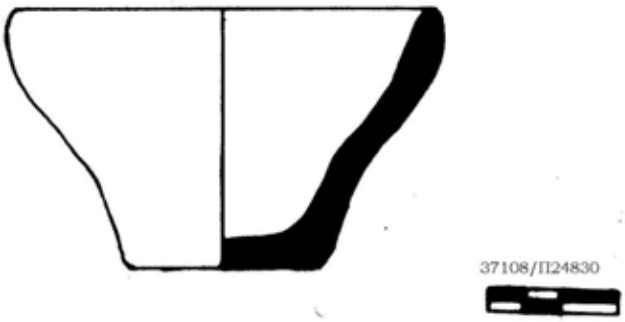

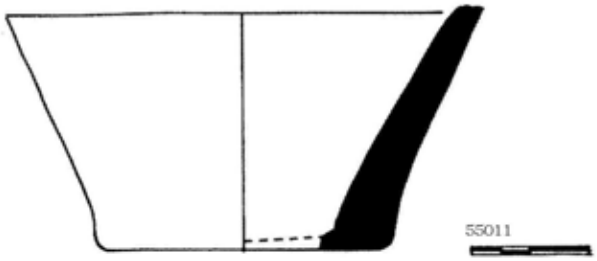

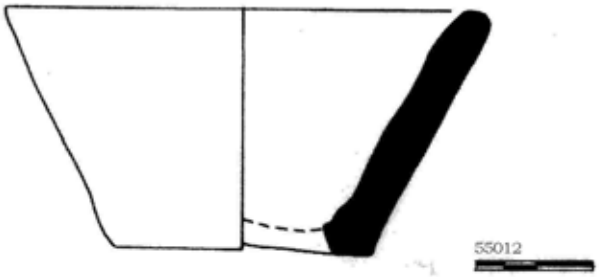

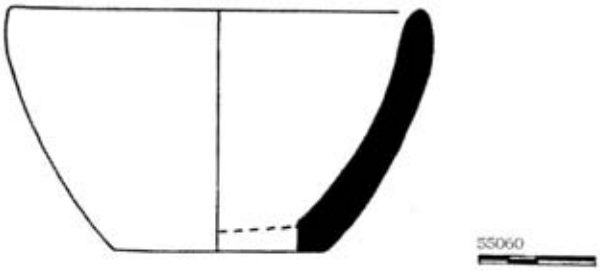

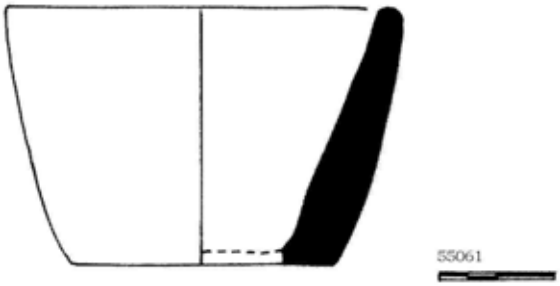

ΠΙΝΑΚΑΣ XVII

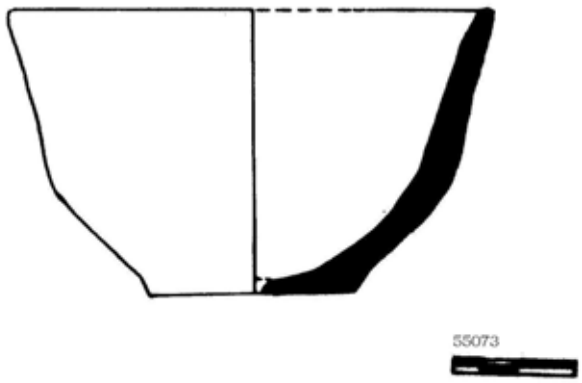

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΜΙΚΡΑ (ΥΨΟΣ 2,4-2,9εκ.)

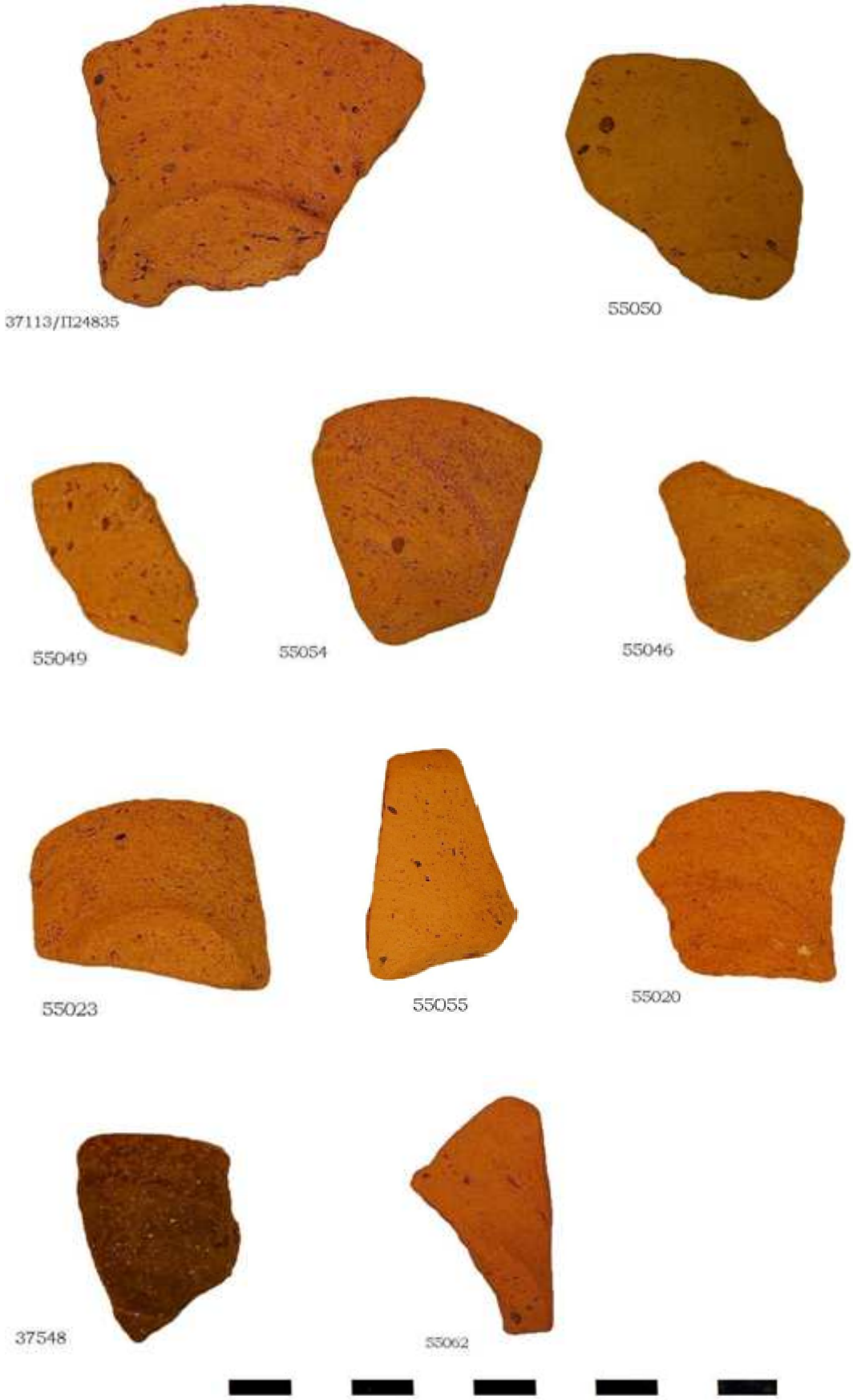

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

55076

2813/Π24588

55031

55058

37120/Π24841

55063

55016

55001

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

55013

55057

3215/Π24660

ΠΙΝΑΚΑΣ 4
ΜΕΣΑΙΑ-ανοιχτά (ΥΨΟΣ 3-3,5εκ.)

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

1812/Π17938

55059

3131/Π24651

2324/55065

50010

55002

50153

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

1911/Π17945

55034+55038

55078

55039

37102/Π24825

55074

2715/Π24566

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

55068

2414/Π24491

55044

2117/Π17986

55067/Π17819

55021

55009/Π24826

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

55029

2816/Π24591

1538/Π17904

55042

55032

55041

50008

3326/Π24683

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Π24563

2218/Π24464

37101/Π24824

1322/Π17831

2418/Π24495

55036+55037

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

55040

50142/Π17713

37127/Π24848

55051

55028

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

55022/1712/Π17924
55017
50144/Π17720
55026
55048
55053
55006

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

50025

55080

3770/Π24799

1813/Π17939

55014

3130/Π24650

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

2527/Π24521

55066

55033

55018

55035

55047

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

55030

55027

2815/Π24590

50025

ΠΙΝΑΚΑΣ 15
ΜΕΣΑΙΑ-πιο κλειστά (ΥΨΟΣ 3-3,5εκ.)

55077/Π24800

55079/Π24831

55070

55069

55045

ΠΙΝΑΚΑΣ 16
ΜΕΣΑΙΑ-ανοιχτά (ΥΨΟΣ 3,6-3,9εκ.)

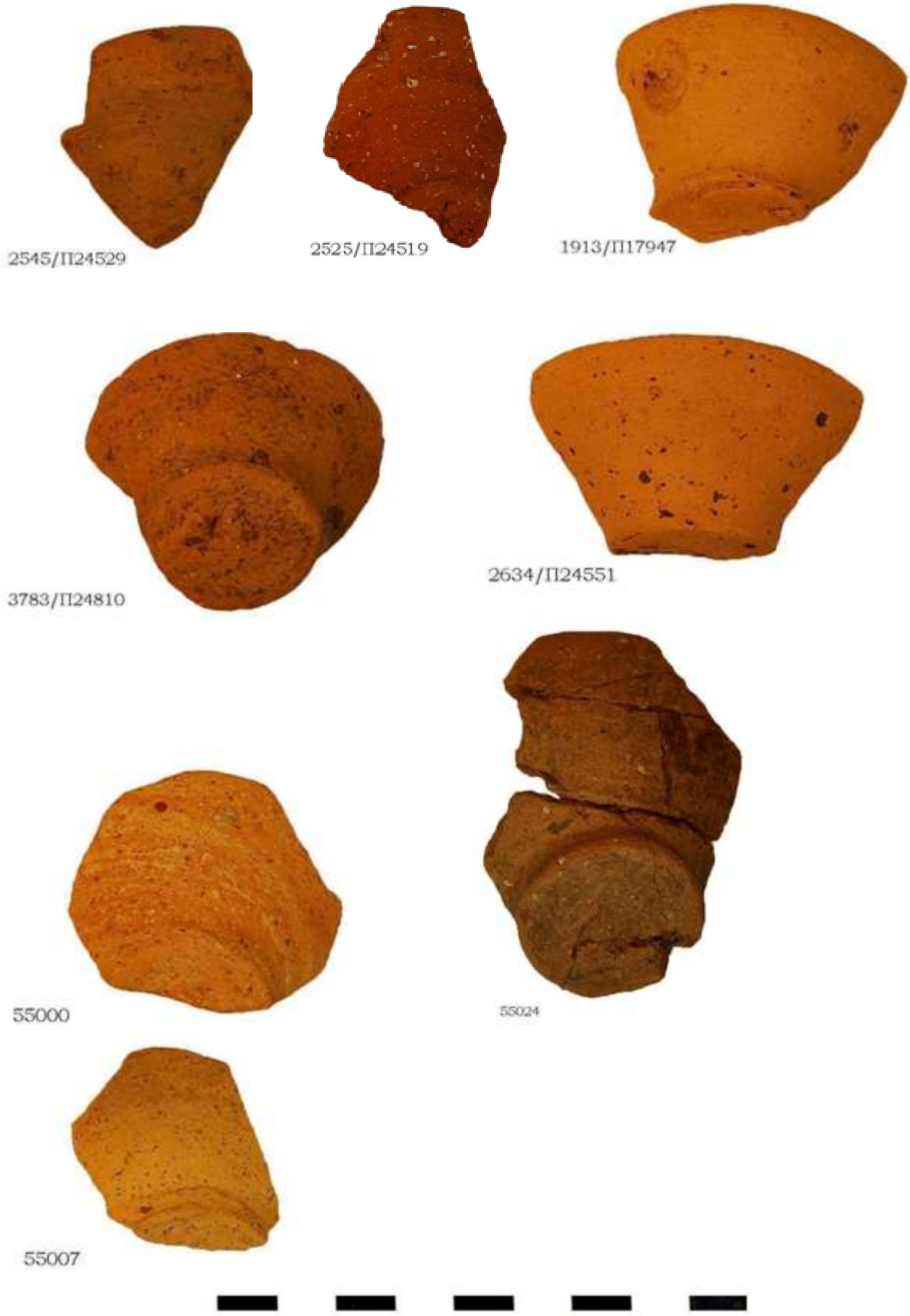

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

55003

3790/Π24816

37436

37408

1516/Π17891

3134/Π24654

50009

50012

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

3782/Π24809

3012/Π24624

3114/Π24638

ΠΙΝΑΚΑΣ 19
ΜΕΣΑΙΑ-πιο κλειστά (ΥΨΟΣ 3,6-3,9εκ.)

55064

55019

55071

55072

55075/Π24803

55043

55005

ΠΙΝΑΚΑΣ 20
ΜΕΓΑΛΑ-ανοιχτά (ΥΨΟΣ 4-4,7εκ.)

50145/Π17714

37567

37384

3116/Π24640

2821/Π24595

ΠΙΝΑΚΑΣ 21

3213/Π24658

50011

ΠΙΝΑΚΑΣ 22
ΜΕΓΑΛΑ-πιο κλειστά (ΥΨΟΣ 4-4,7εκ.)

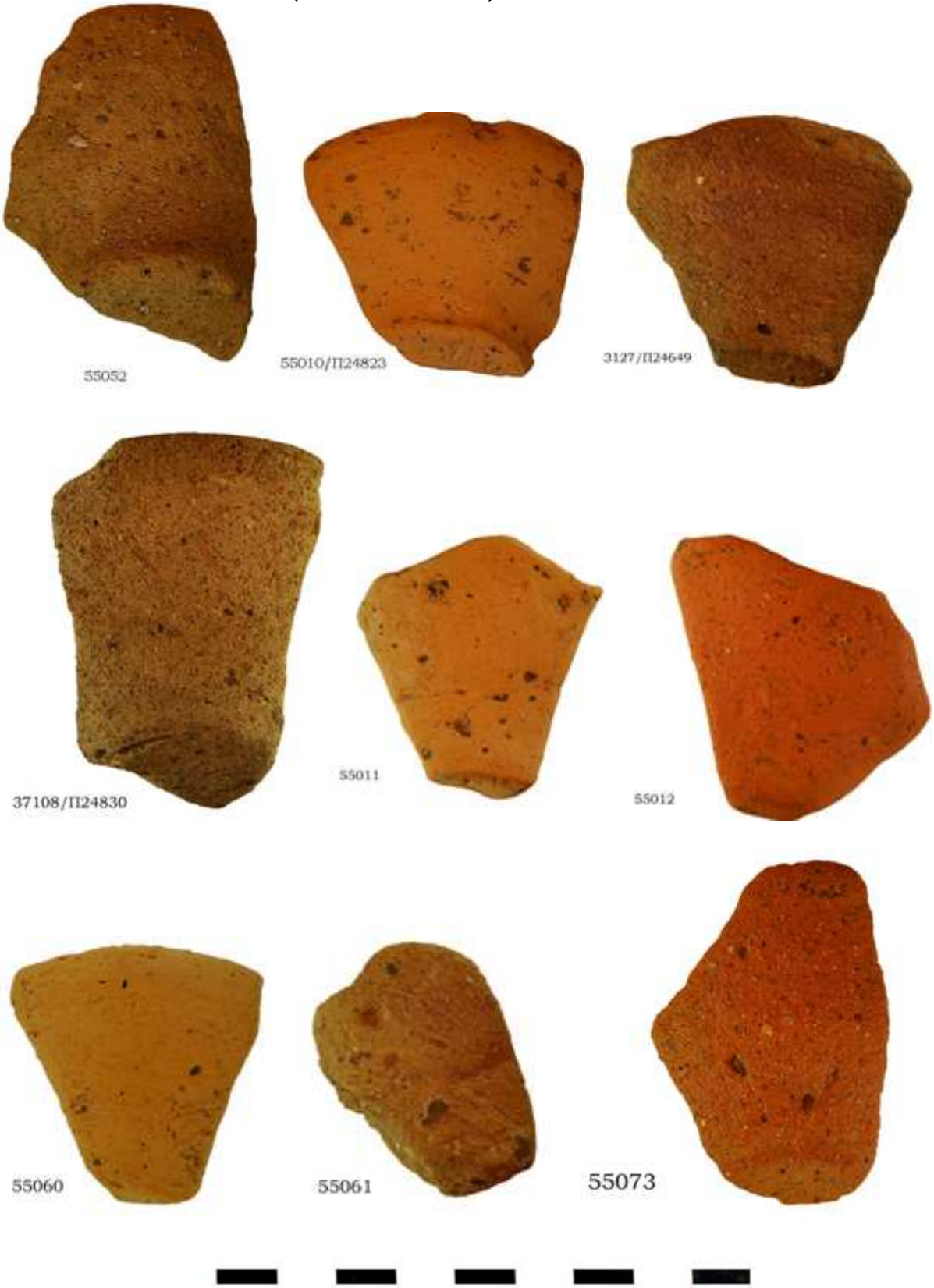

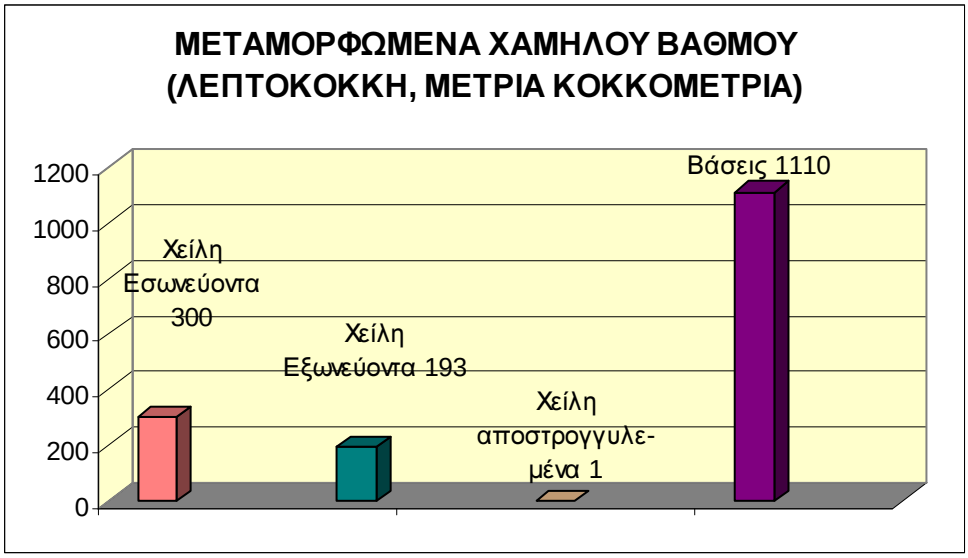

Γράφημα 1. Απεικόνιση θραυσμάτων κατασκευασμένων από την κεραμική ύλη «Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού (λεπτόκοκκης, μέτριας κοκκομετρίας)».

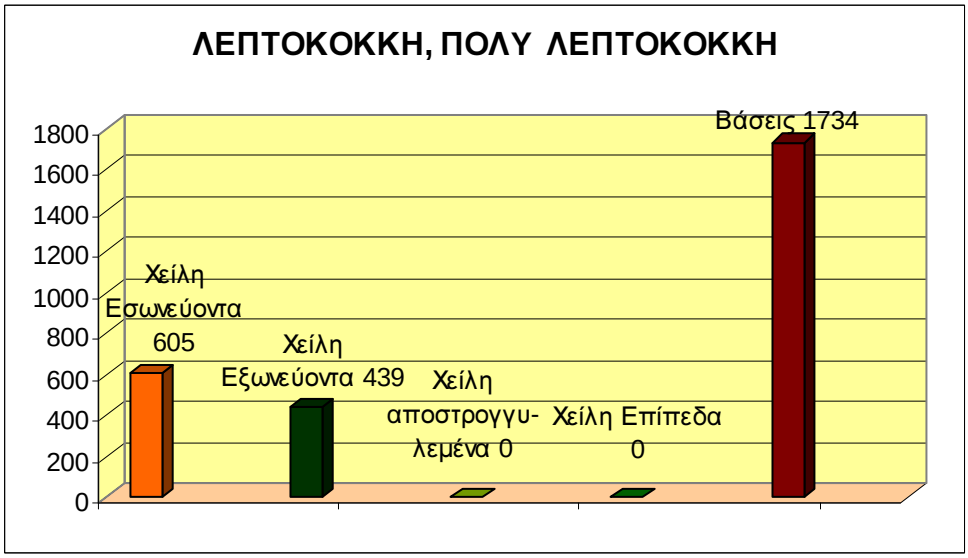

Γράφημα 2. Απεικόνιση θραυσμάτων κατασκευασμένων από την κεραμική ύλη «Λεπτόκοκκη, πολύ λεπτόκοκκη».

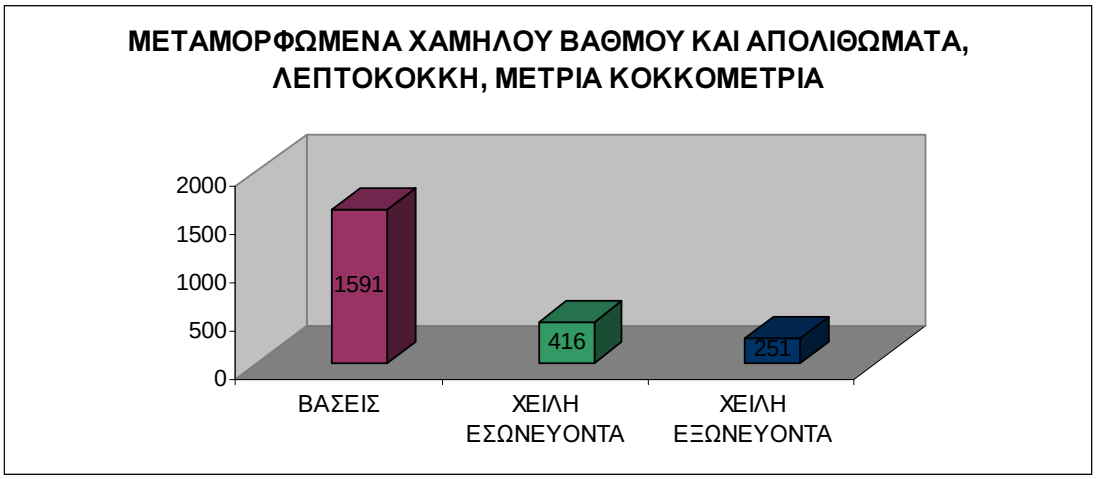

Γράφημα 3. Απεικόνιση θραυσμάτων κατασκευασμένων από την κεραμική ύλη «Μεταμορφωμένα χαμηλού βαθμού και απολιθώματα(λεπτόκοκκης, μέτριας κοκκομετρίας)».

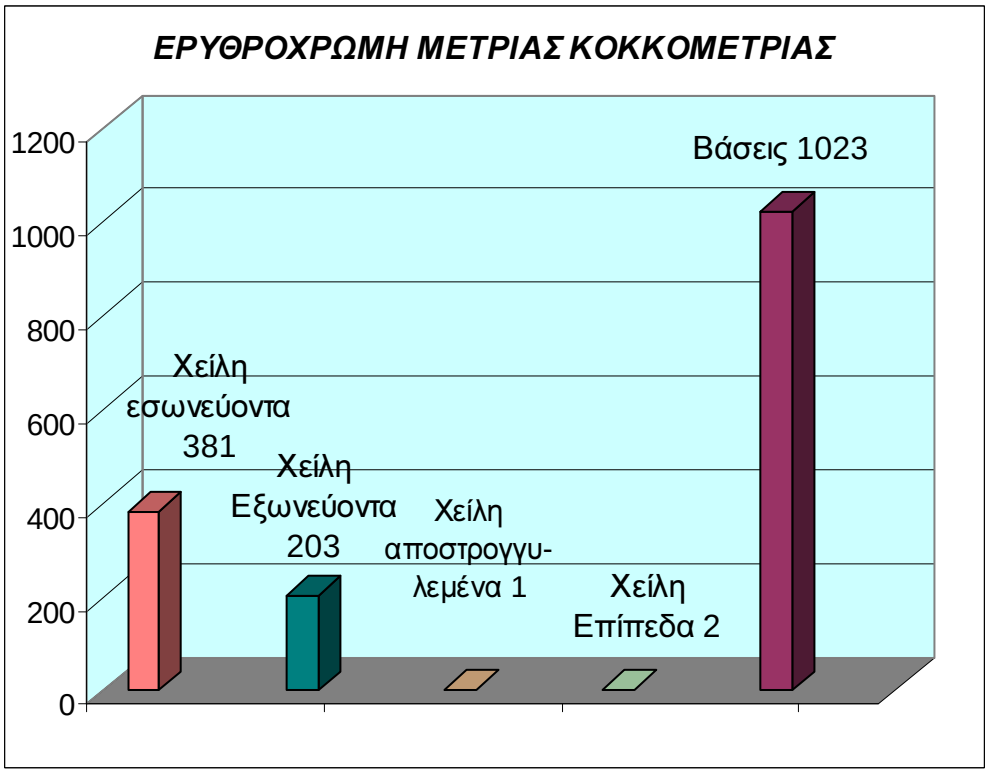

Γράφημα 4. Απεικόνιση θραυσμάτων κατασκευασμένων από την κεραμική ύλη «Ερυθρόχρωμη μέτριας κοκκομετρίας».

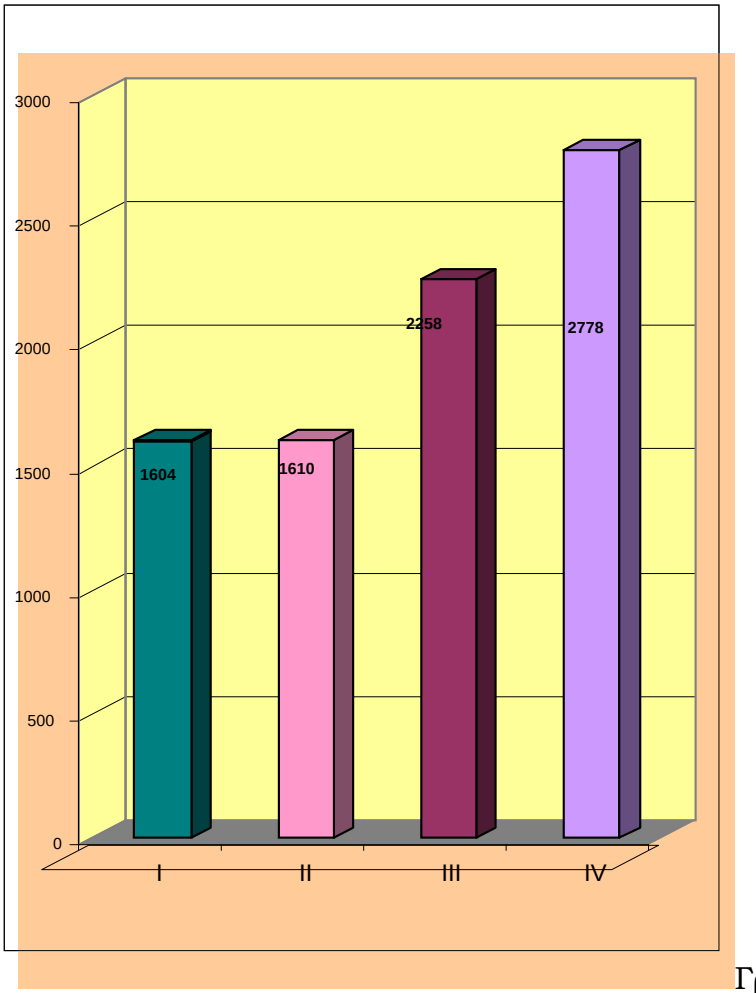

Γράφημα 5. Απεικόνιση κεραμικών υλών στο σύνολο των θραυσμάτων.

I	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΜΕΝΑ ΧΑΜΗΛΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΛΕΠΤΟΚΟΚΚΗΣ, ΜΕΤΡΙΑΣ ΚΟΚΚΟΜΕΤΡΙΑΣ
II	ΕΡΥΘΡΟΧΡΩΜΗ ΜΕΤΡΙΑΣ ΚΟΚΚΟΜΕΤΡΙΑΣ
III	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΜΕΝΑ ΧΑΜΗΛΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΛΙΘΩΜΑΤΑ ΛΕΠΤΟΚΟΚΚΗΣ, ΜΕΤΡΙΑΣ ΚΟΚΚΟΜΕΤΡΙΑΣ
IV	ΠΟΛΥ ΛΕΠΤΟΚΟΚΚΗ, ΛΕΠΤΟΚΟΚΚΗ
V	ΜΕ ΟΣΤΡΕΑ, ΛΕΠΤΟΚΟΚΚΗ

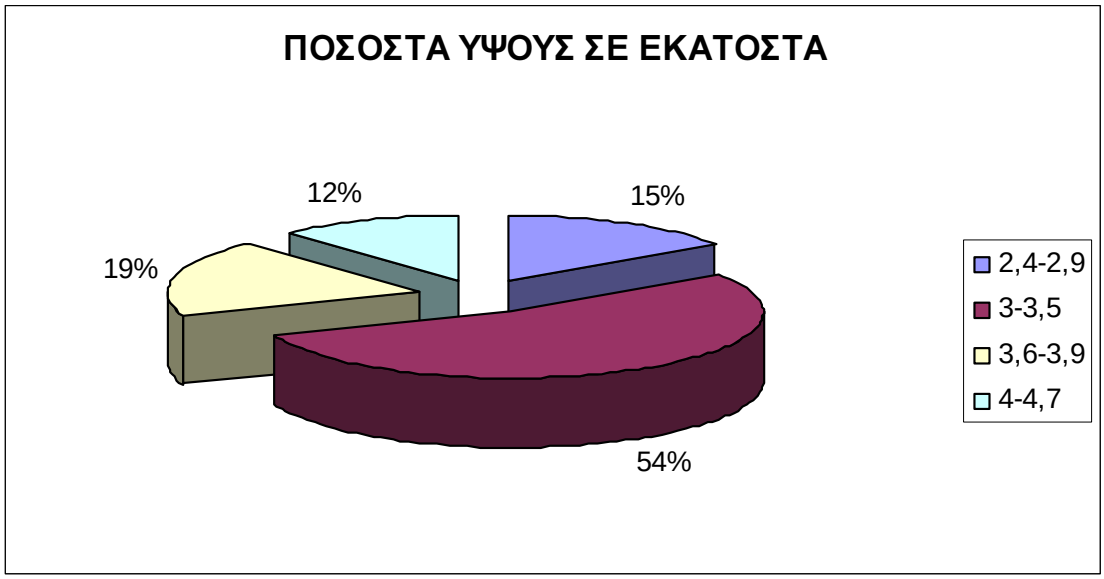

Γράφημα 6: Ποσοστά κατηγοριών ανά ύψος.

Γράφημα 7: Ποσοστά διαμέτρου χείλους των κυπέλλων με ύψος 2,4-2,9εκ. (Μικρά).

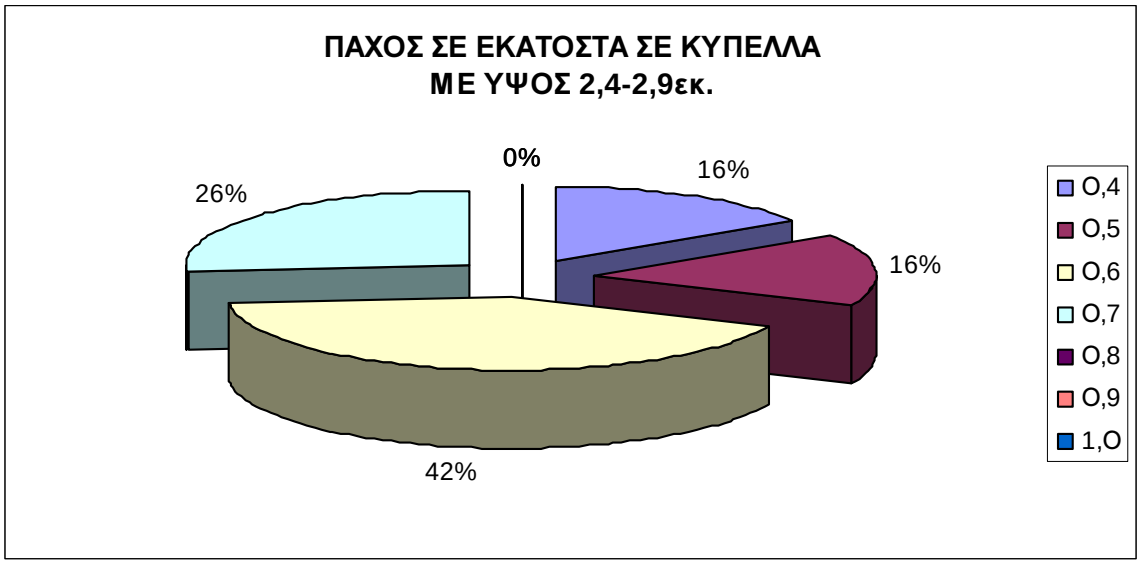

Γράφημα 8: Ποσοστά πάχους των κυπέλλων με ύψος 2,4-2,9εκ. (Μικρά).

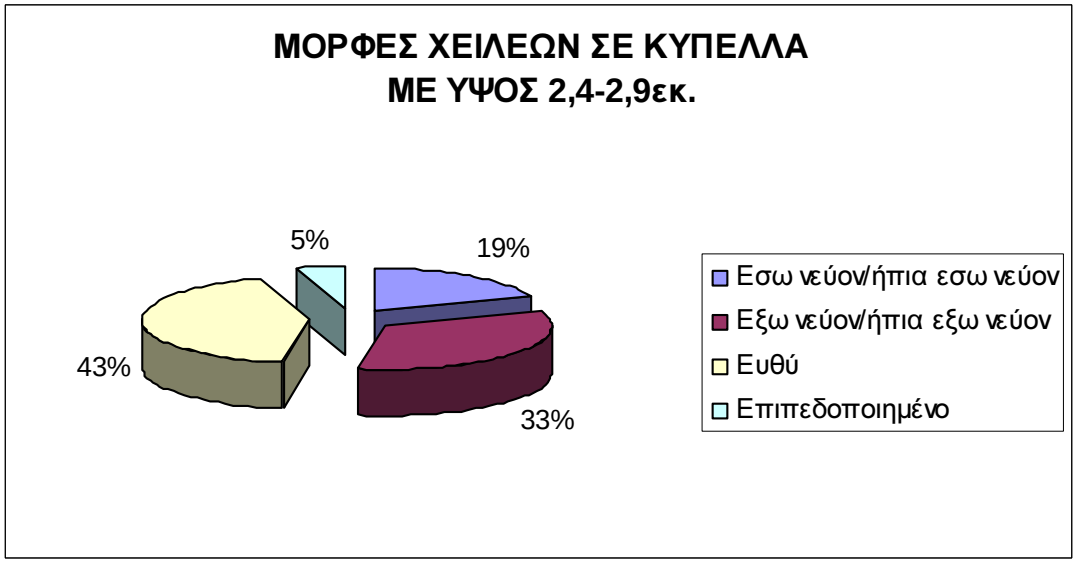

Γράφημα 9: Μορφές χειλέων των κυπέλλων με ύψος 2,4-2,9εκ. (Μικρά).

Γράφημα 10: Ποσοστά διαμέτρου χείλους των κυπέλλων με ύψος 3-3,9εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

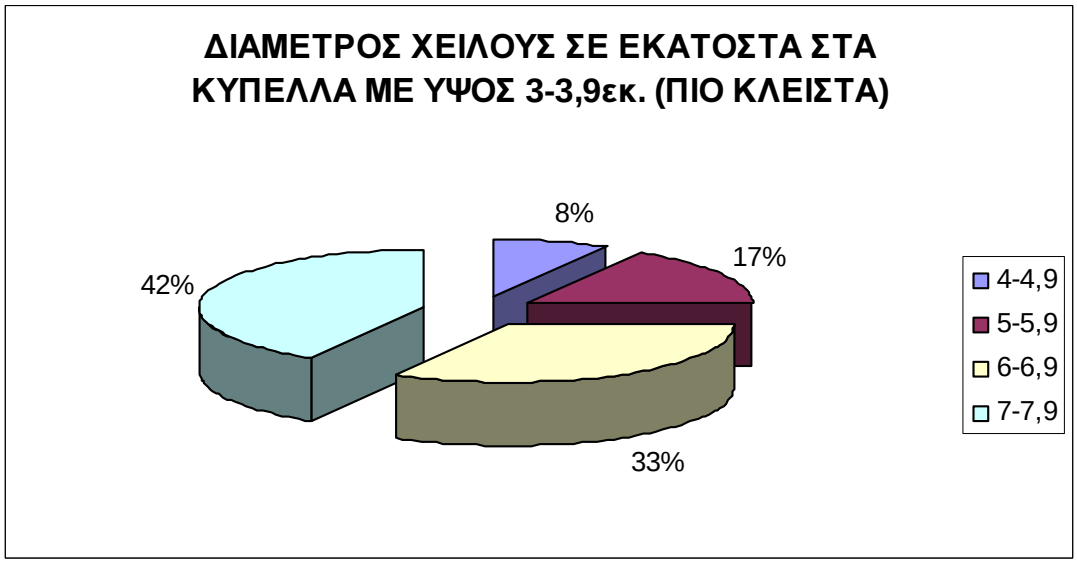

Γράφημα 11: Ποσοστά διαμέτρου χείλους των κυπέλλων με ύψος 3-3,9εκ. (Μεσαία-πιο κλειστά).

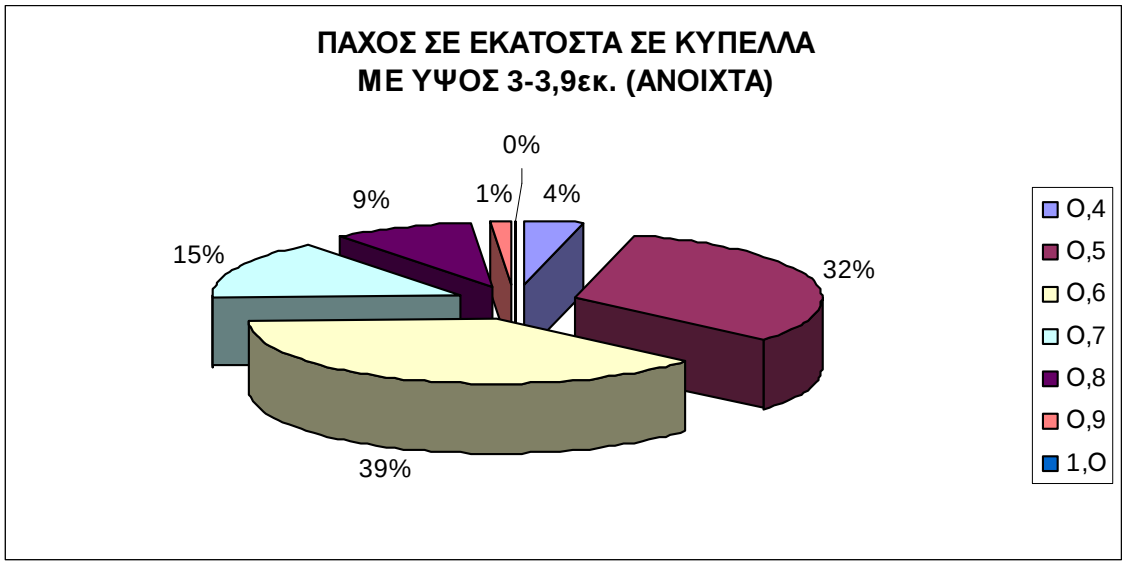

Γράφημα 12: Ποσοστά πάχους των κυπέλλων με ύψος 3-3,9εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

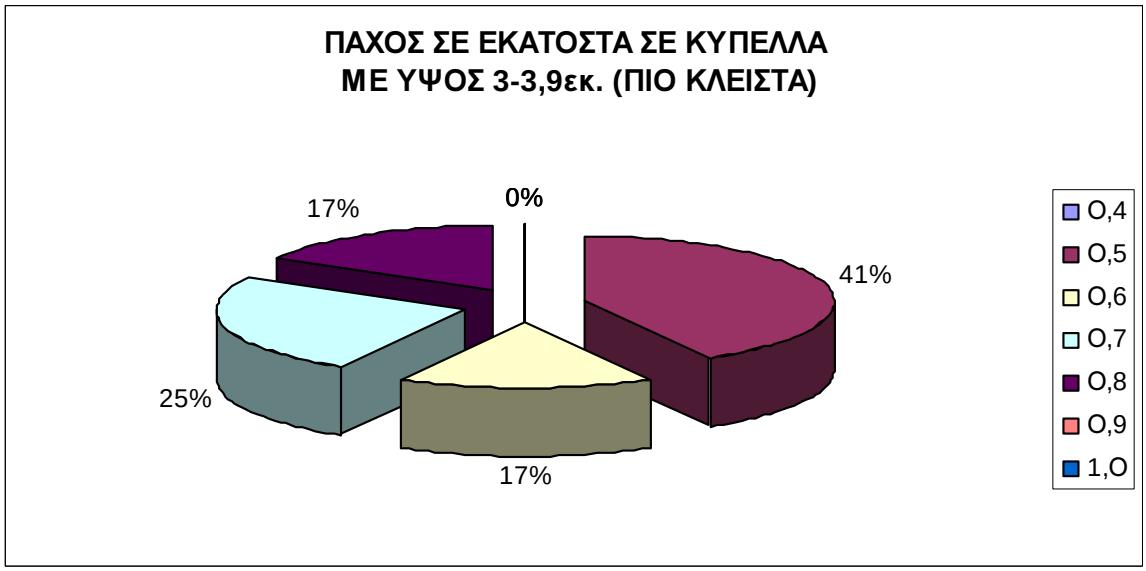

Γράφημα 13: Ποσοστά πάχους των κυπέλλων με ύψος 3-3,9εκ. (Μεσαία-πιο κλειστά).

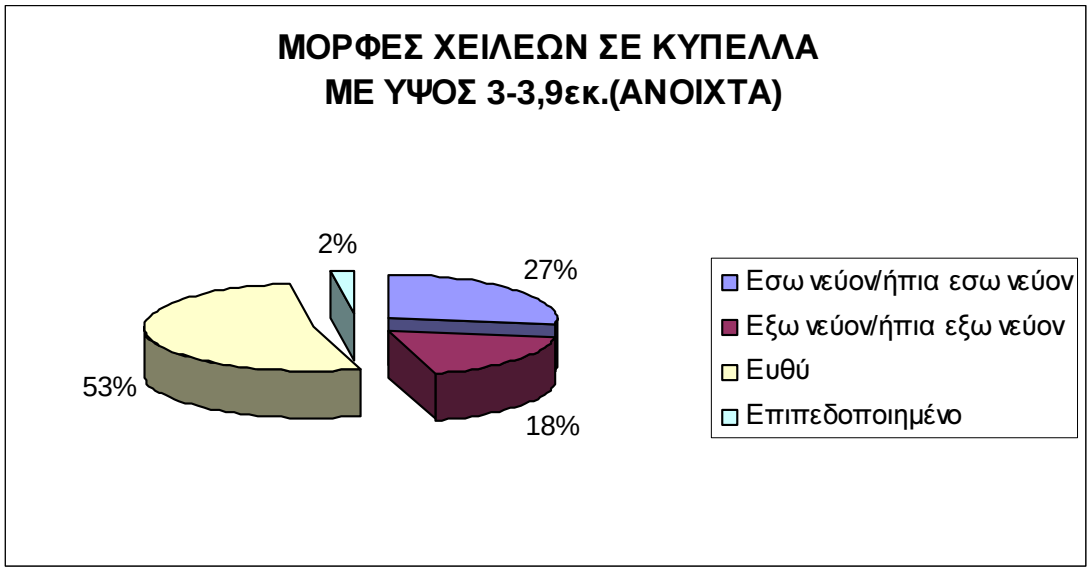

Γράφημα 14: Μορφές χειλέων των κυπέλλων με ύψος 3-3,9εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

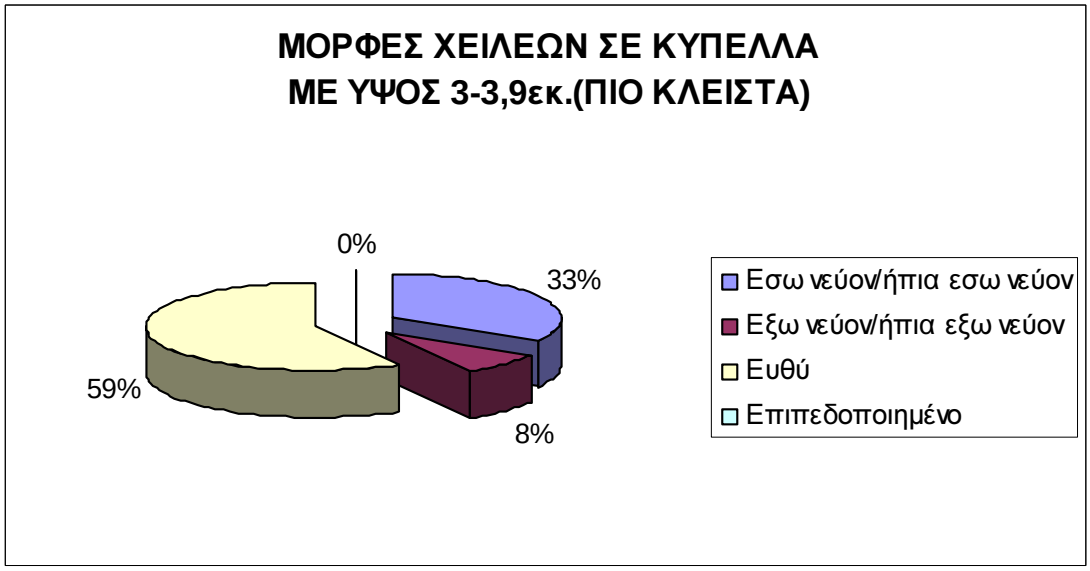

Γράφημα 15: Μορφές χειλέων των κυπέλλων με ύψος 3-3,9εκ. (Μεσαία-πιο κλειστά).

Γράφημα 16: Ποσοστά διαμέτρου χείλους των κυπέλλων με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-πιο κλειστά).

Γράφημα 17: Ποσοστά διαμέτρου χείλους των κυπέλλων με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-ανοιχτά).

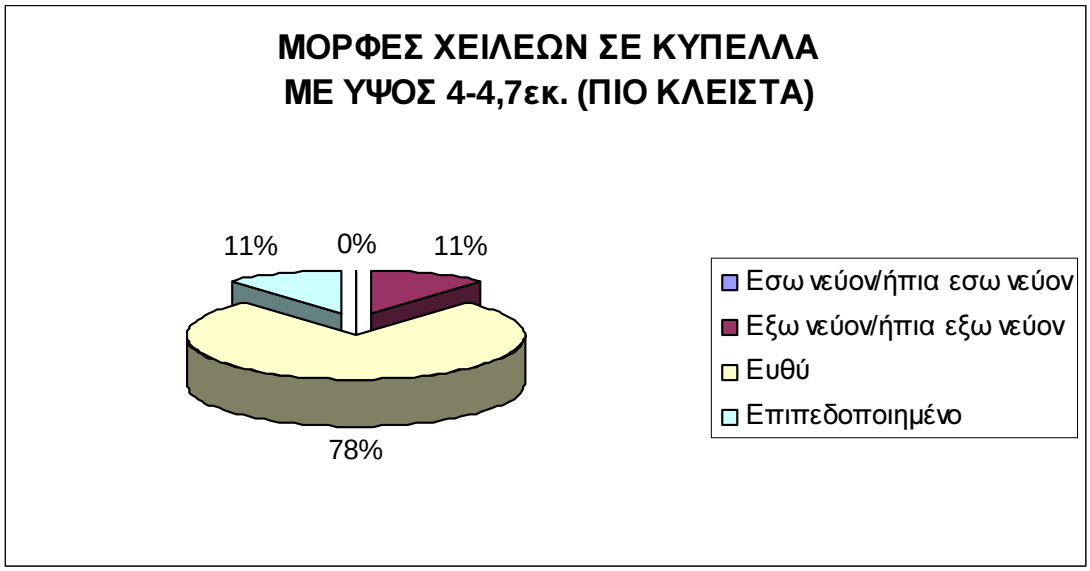

Γράφημα 18: Μορφές χειλέων των κυπέλλων με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-πιο κλειστά).

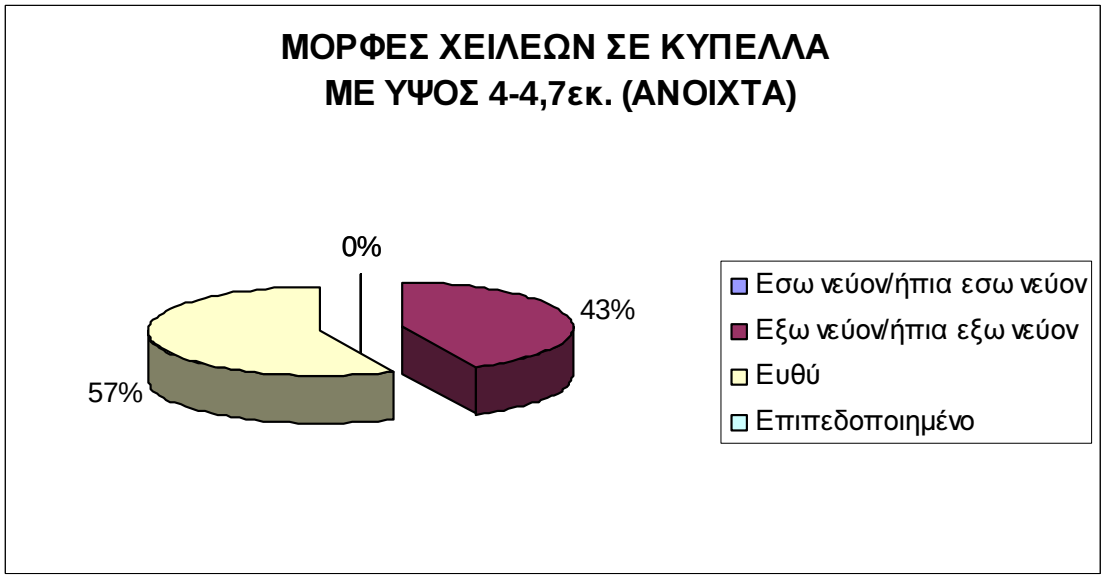

Γράφημα 19: Μορφές χειλέων των κυπέλλων με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-ανοιχτά).

Γράφημα 20: Ποσοστά πάχους των κυπέλλων με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-ανοιχτά).

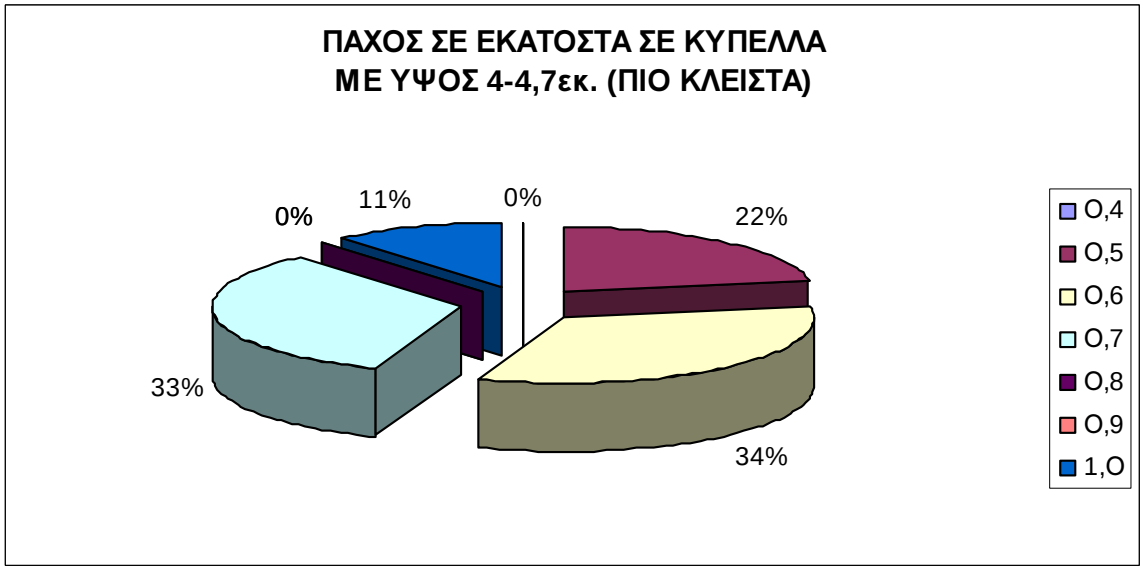

Γράφημα 21: Ποσοστά πάχους των κυπέλλων με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-πιο κλειστά).

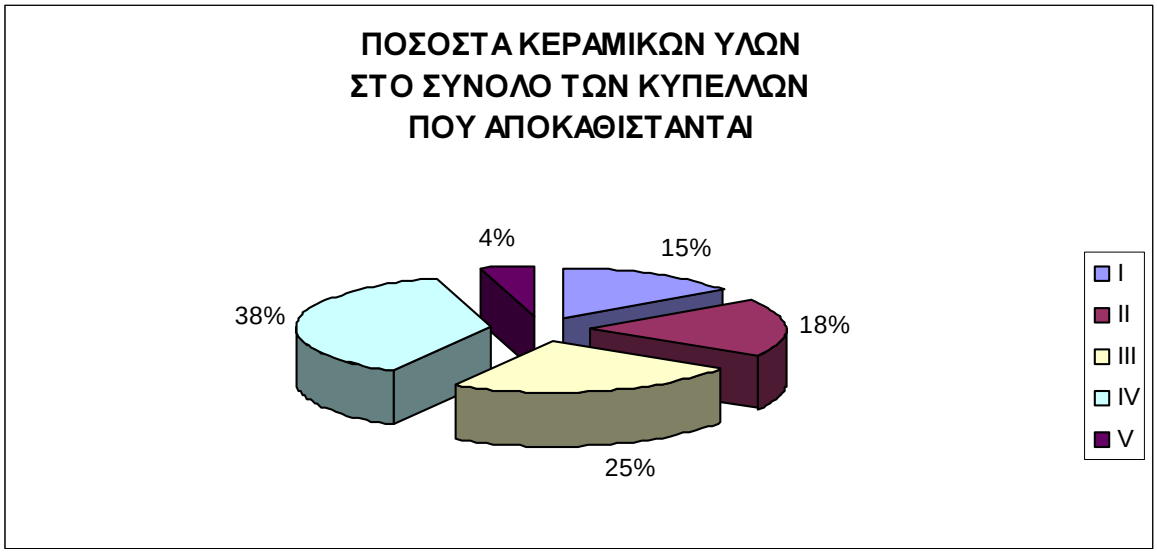

Γράφημα 22: Ποσοστά κεραμικών υλών στο σύνολο των κυπέλλων που αποκαθίστανται.

I	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΜΕΝΑ ΧΑΜΗΛΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΛΕΠΤΟΚΟΚΚΗΣ, ΜΕΤΡΙΑΣ ΚΟΚΚΟΜΕΤΡΙΑΣ
II	ΕΡΥΘΡΟΧΡΩΜΗ ΜΕΤΡΙΑΣ ΚΟΚΚΟΜΕΤΡΙΑΣ
III	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΜΕΝΑ ΧΑΜΗΛΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΛΙΘΩΜΑΤΑ ΛΕΠΤΟΚΟΚΚΗΣ, ΜΕΤΡΙΑΣ ΚΟΚΚΟΜΕΤΡΙΑΣ
IV	ΠΟΛΥ ΛΕΠΤΟΚΟΚΚΗ, ΛΕΠΤΟΚΟΚΚΗ
V	ΟΣΤΡΕΑ, ΛΕΠΤΟΚΟΚΚΗ

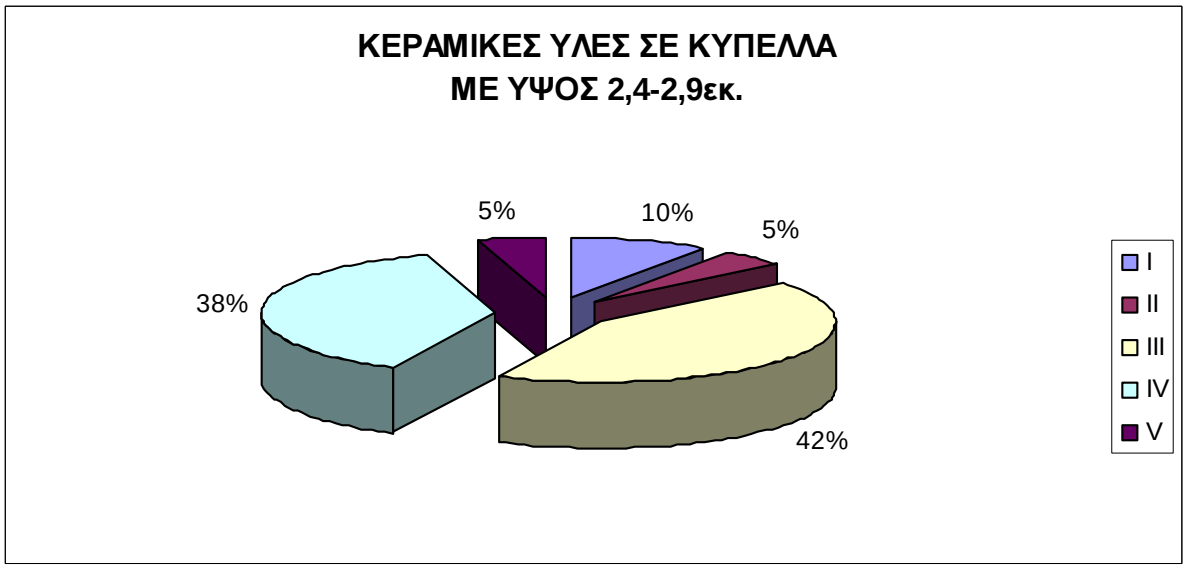

Γράφημα 23: Ποσοστά κεραμικών υλών των κυπέλλων με ύψος 2,4-2,9εκ. (Μικρά).

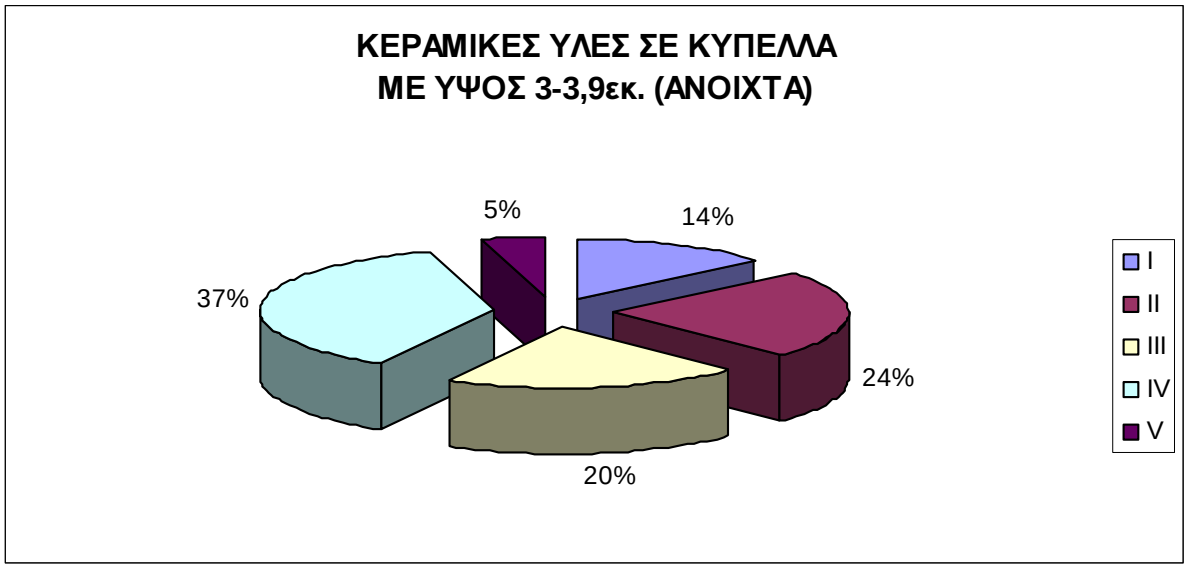

Γράφημα 24: Ποσοστά κεραμικών υλών των κυπέλλων με ύψος 3-3,9εκ. (Μεσαία-ανοιχτά).

Γράφημα 25: Ποσοστά κεραμικών υλών των κυπέλλων με ύψος 3-3,9εκ. (Μεσαία-πιο κλειστά).

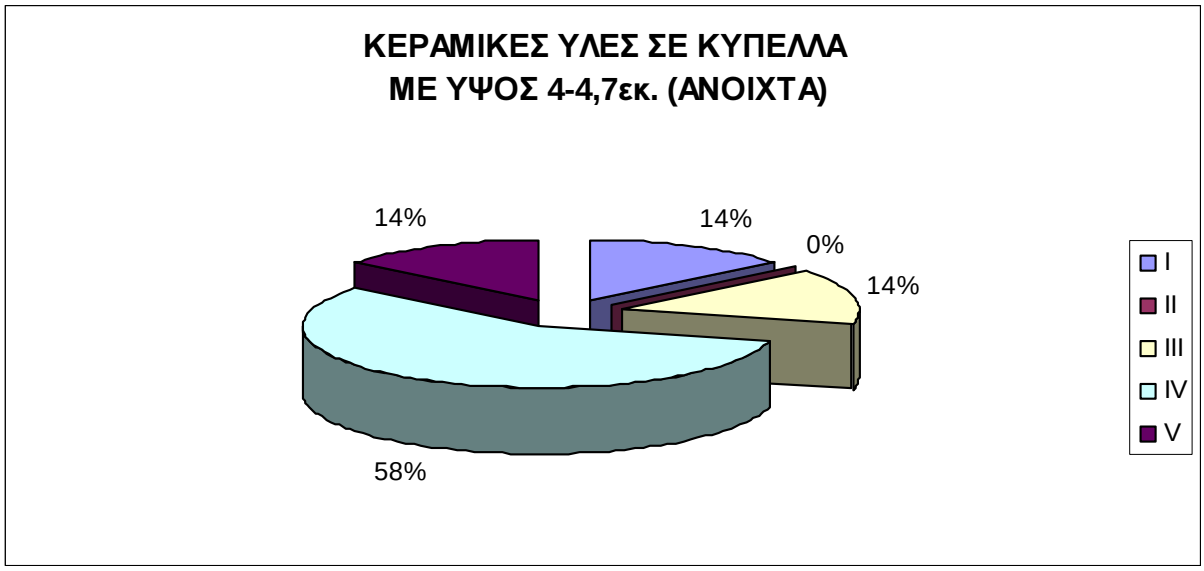

Γράφημα 26: Ποσοστά κεραμικών υλών των κυπέλλων με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-ανοιχτά).

Γράφημα 27: Ποσοστά κεραμικών υλών των κυπέλλων με ύψος 4-4,7εκ. (Μεγάλα-πιο κλειστά).

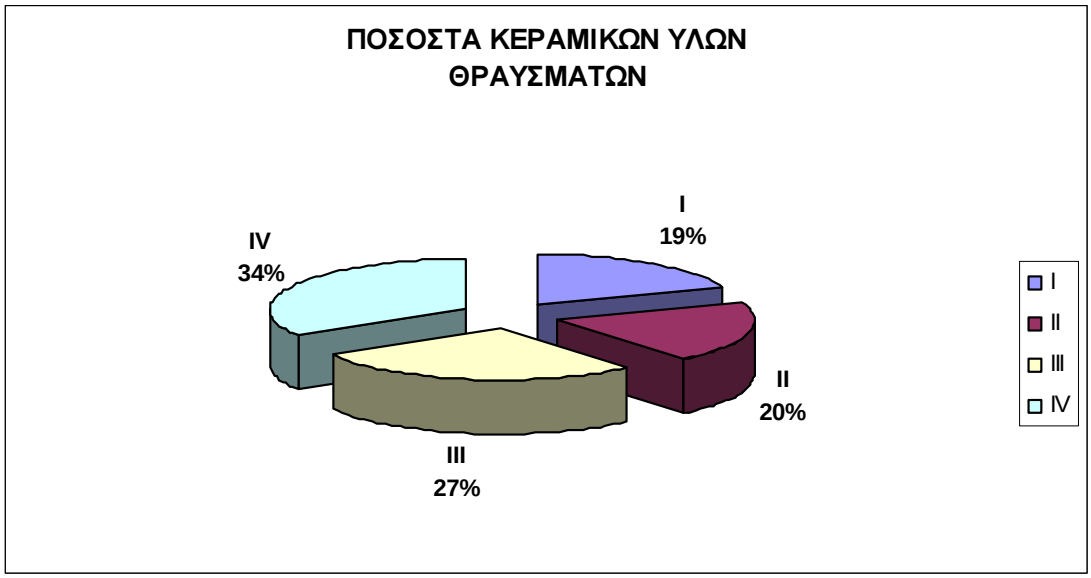

Γράφημα 28: Ποσοστά κεραμικών υλών των θραυσμάτων.

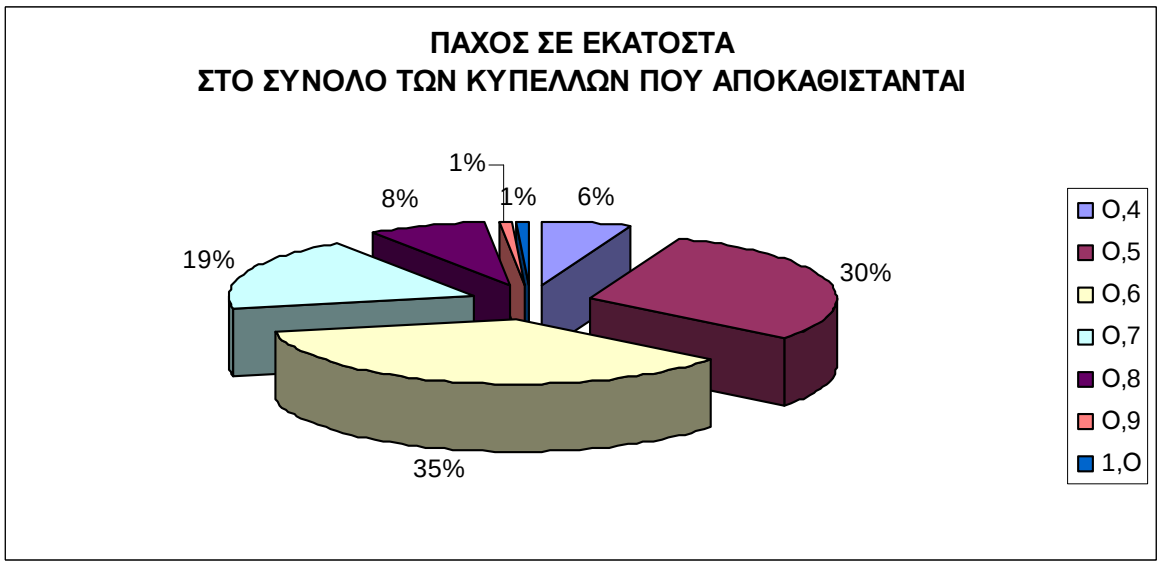

Γράφημα 29: Ποσοστά πάχους σε εκατοστά στο σύνολο των κυπέλλων που αποκαθίστανται.

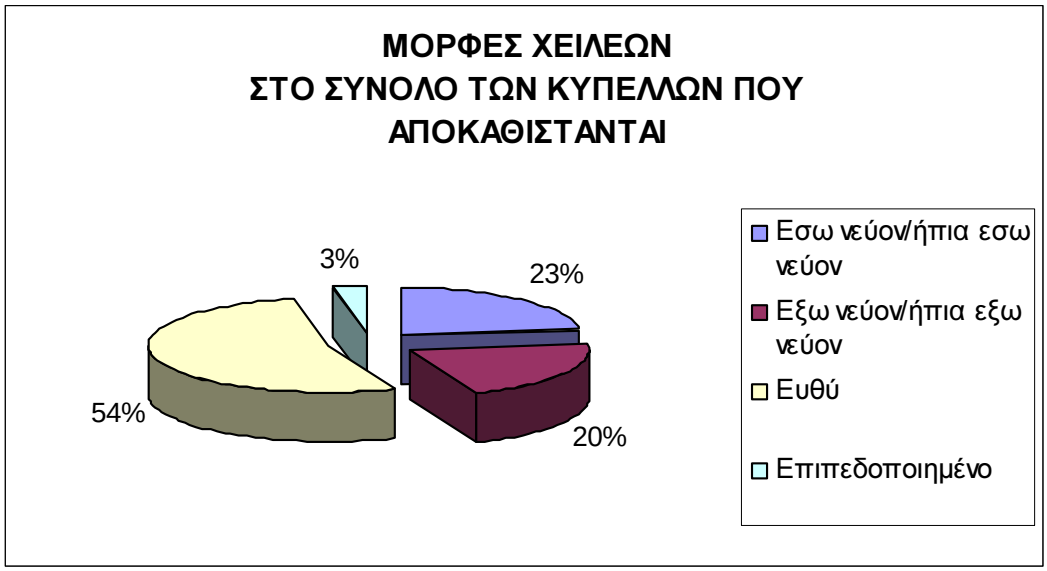

Γράφημα 30: Μορφές χειλέων στο σύνολο των κυπέλλων που αποκαθίστανται.

Γράφημα 31: Ποσοστά ύψους στο σύνολο των κυπέλλων που αποκαθίστανται.

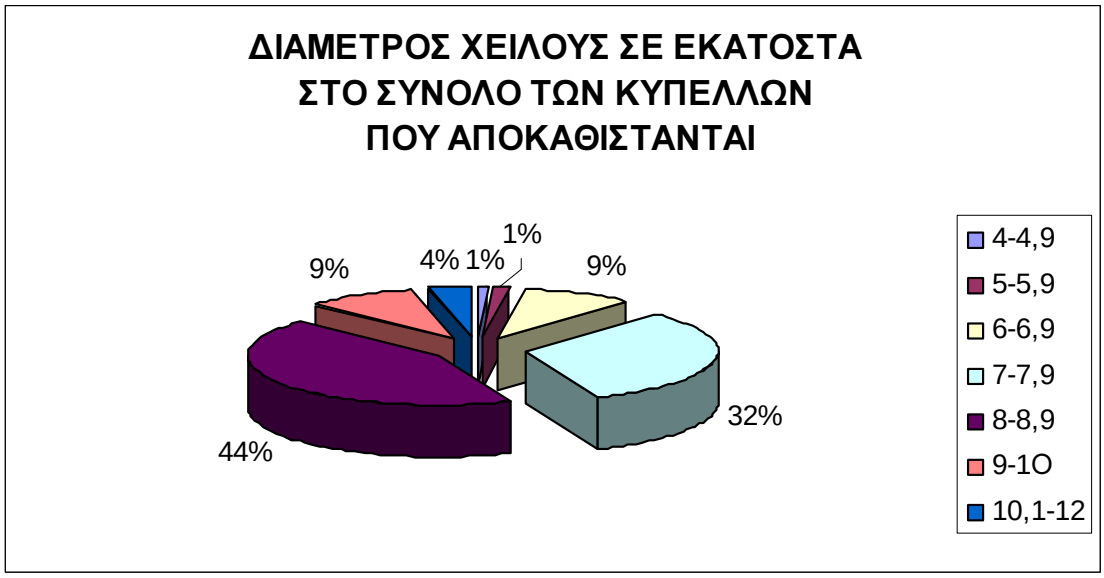

Γράφημα 32: Ποσοστά διαμέτρου χείλους σε εκατοστά στο σύνολο των κυπέλλων που αποκαθίστανται.

Εικ.1. Κωνικά κύπελλα από τα Νοπήγεια Κισάμου (Ανδρεαδάκη- Βλαζάκη Μ.,1994-1996, ΠΙΝ. 8, α-γ)

Εικ.2. Κωνικά κύπελλα από τα Νοπήγεια Κισάμου (Ανδρεαδάκη- Βλαζάκη Μ.,1994-1996, ΠΙΝ. 8, α-γ)

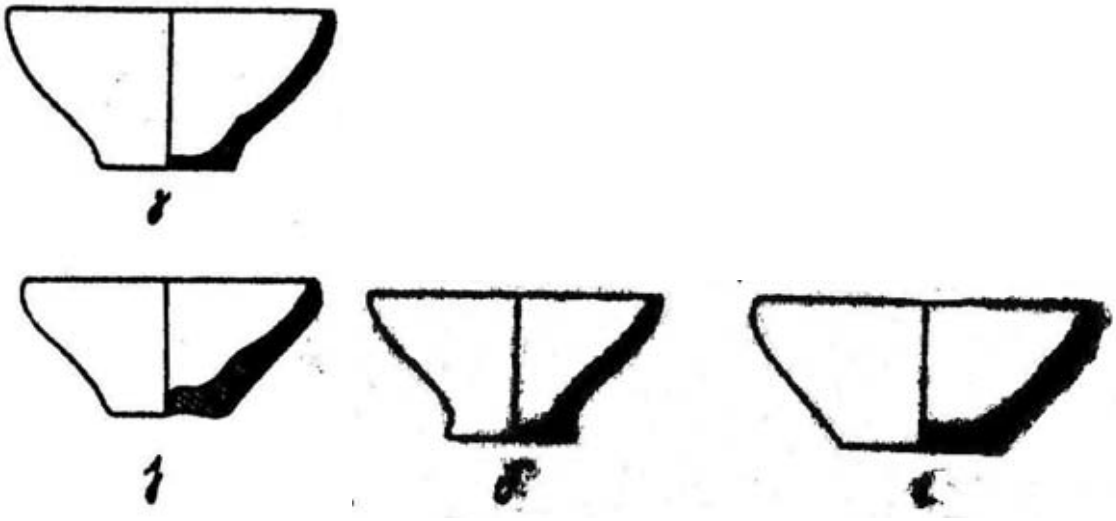

Εικ.3. Κωνικά κύπελλα από το μινωικό ιερό κορυφής στα Κύθηρα Τουρναβίτου Ι., 2000,σελ. 314).

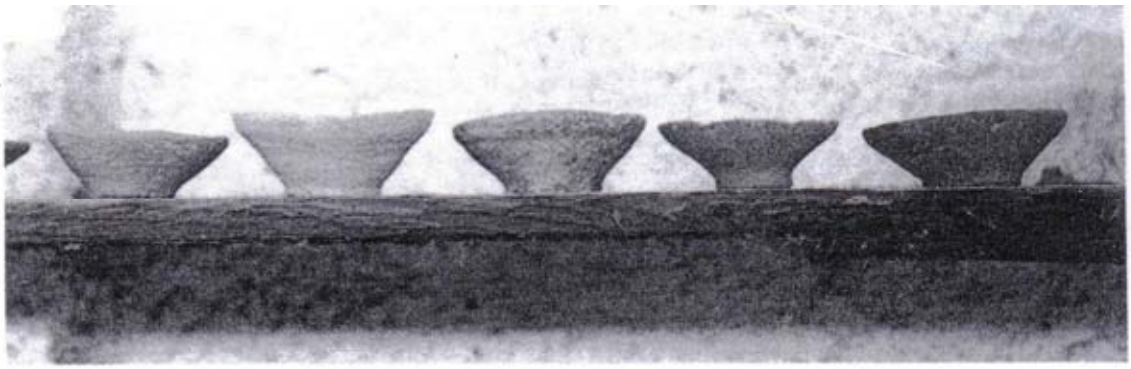

Εικ.4. Κωνικά κύπελλα από το Ακρωτήρι Θήρας (Gillis C.S,1990b,σελ.106, fig.4)

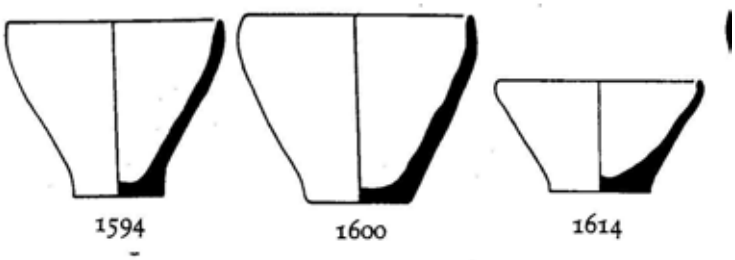

Εικ. 5. Κωνικά κύπελλα από τον Κομμό της ΜΜΙΙΙ περιόδου (Betancourt Ph.P.,1990, fig. 59).

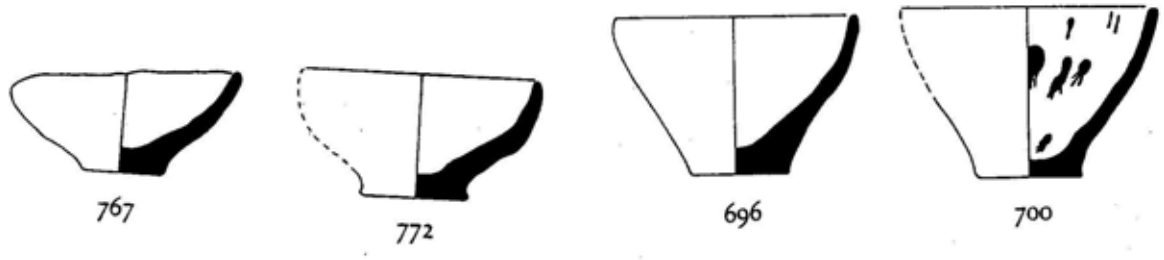

Εικ.6. Κωνικά κύπελλα από τον Κομμό της ΜΜΙΙΙ περιόδου (Betancourt Ph.P.,1990, fig. 33,37).

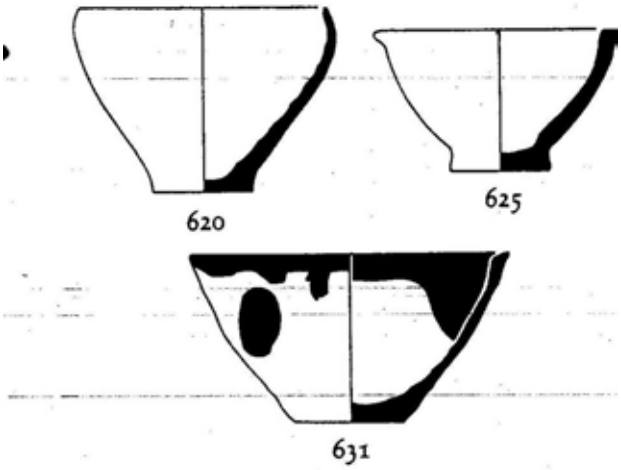

Εικ.7. Κωνικά κύπελλα από τον Κομμό της ΜΜΙΙΙ περιόδου (Betancourt Ph.P.,1990, fig. 30).

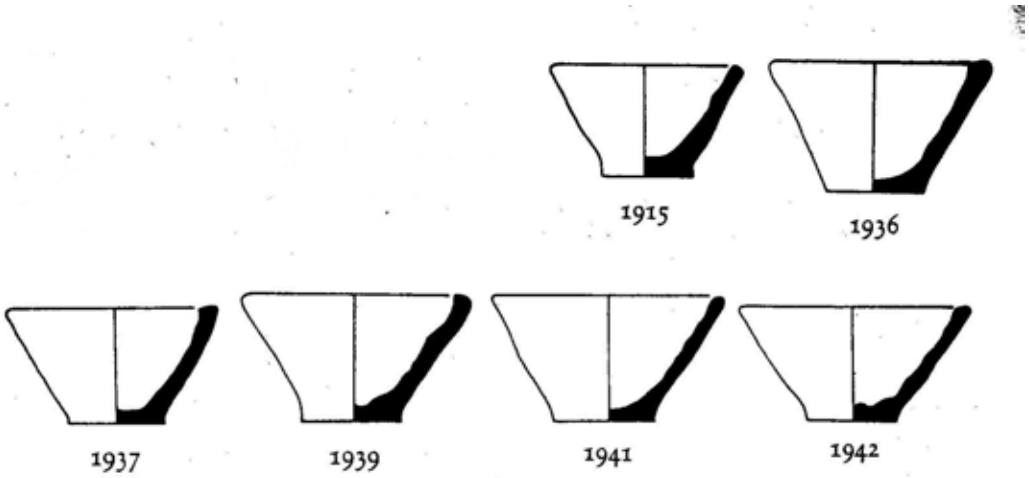

Εικ.8. Κωνικά κύπελλα από τον Κομμό της ΜΜΙΙΙ/ΥΜΙΑ περιόδου (Betancourt Ph.P.,1990, fig. 67).

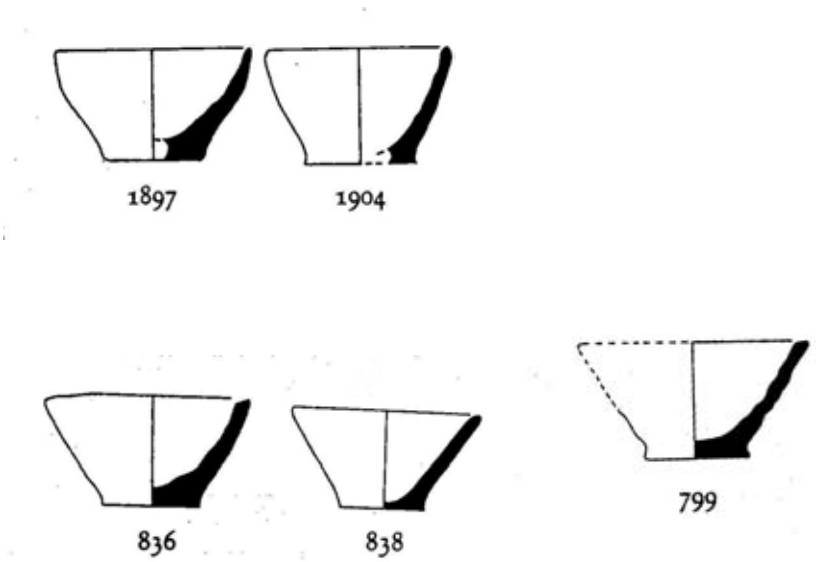

Εικ.9. Κωνικά κύπελλα από τον Κομμό της ΜΜΙΙΙ/ΥΜΙΑ περιόδου (Betancourt Ph.P.,1990, fig. 38,40,66).

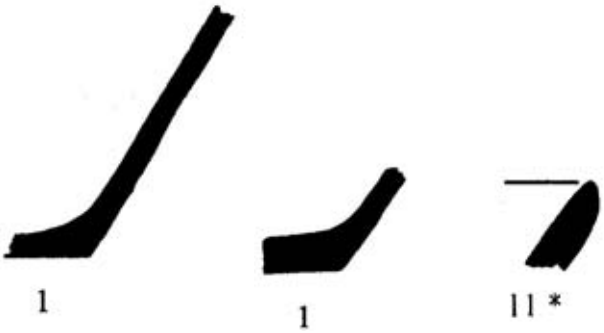

Εικ.10. Πρώτος χαρακτηριστικός συνδυασμός τοιχώματος- βάσης –χείλους από Πετρά Σητείας (Rupp D.W., Tsipopoulou M., 1999, Pl. CLVII).

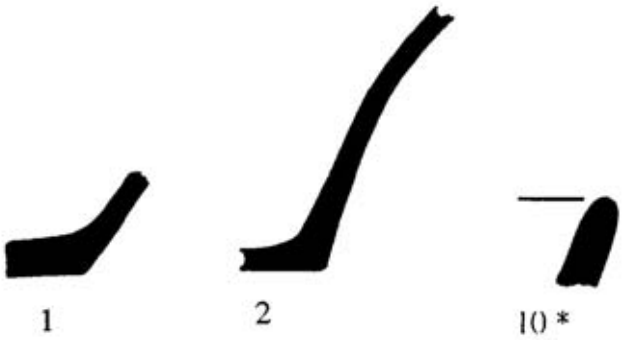

Εικ.11. Δεύτερος χαρακτηριστικός συνδυασμός τοιχώματος- βάσης –χείλους από Πετρά Σητείας (Rupp D.W., Tsipopoulou M., 1999, Pl. CLVII).

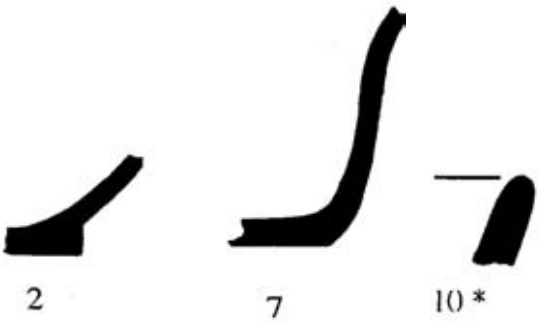

Εικ.12. Τρίτος χαρακτηριστικός συνδυασμός τοιχώματος- βάσης –χείλους από Πετρά Σητείας (Rupp D.W., Tsipopoulou M., 1999, Pl. CLVII).

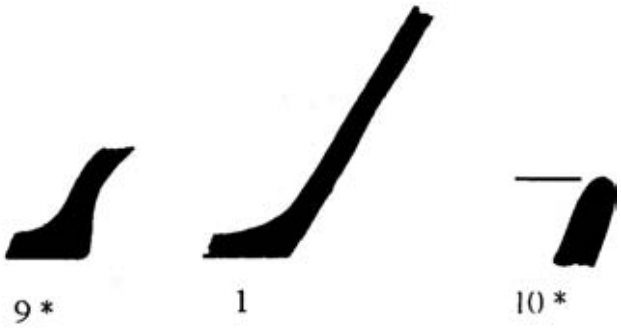

Εικ.13. Τέταρτος χαρακτηριστικός συνδυασμός τοιχώματος- βάσης –χείλους από Πετρά Σητείας (Rupp D.W., Tsipopoulou M., 1999, Pl. CLVII).

Εικ.14. Στοιβαγμένα νεοανακτορικά κωνικά κύπελλα από Αρχάνες (Sakellarakis Y., Sapouna- Sakellaraki E., 1997,σελ.432).

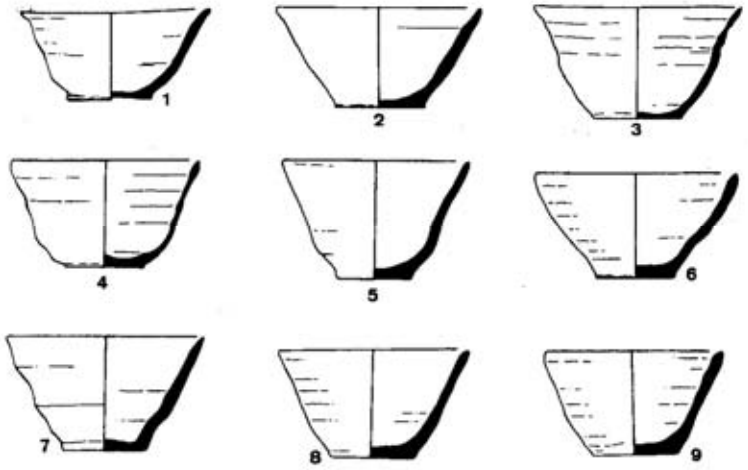

1:3

Εικ.15. Κωνικά κύπελλα από το Παλαίκαστρο της ΜΜΙΙΙΒ περιόδου (Knappet C, Cunningham T.F.,2003,σελ.117, fig.6).

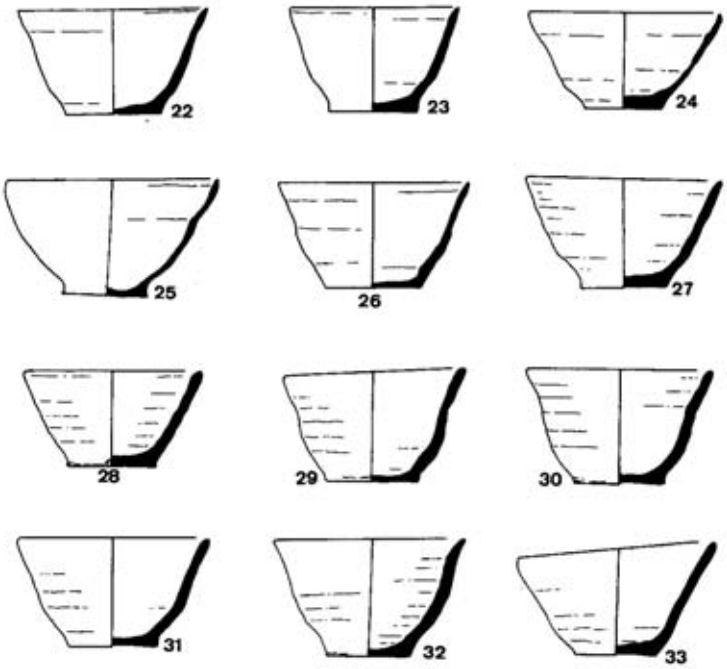

1:3

Εικ.16. Κωνικά κύπελλα από το Παλαίκαστρο της ΜΜΙΙΙΒ περιόδου (Knappet C, Cunningham T.F.,2003,σελ.118, fig.7).

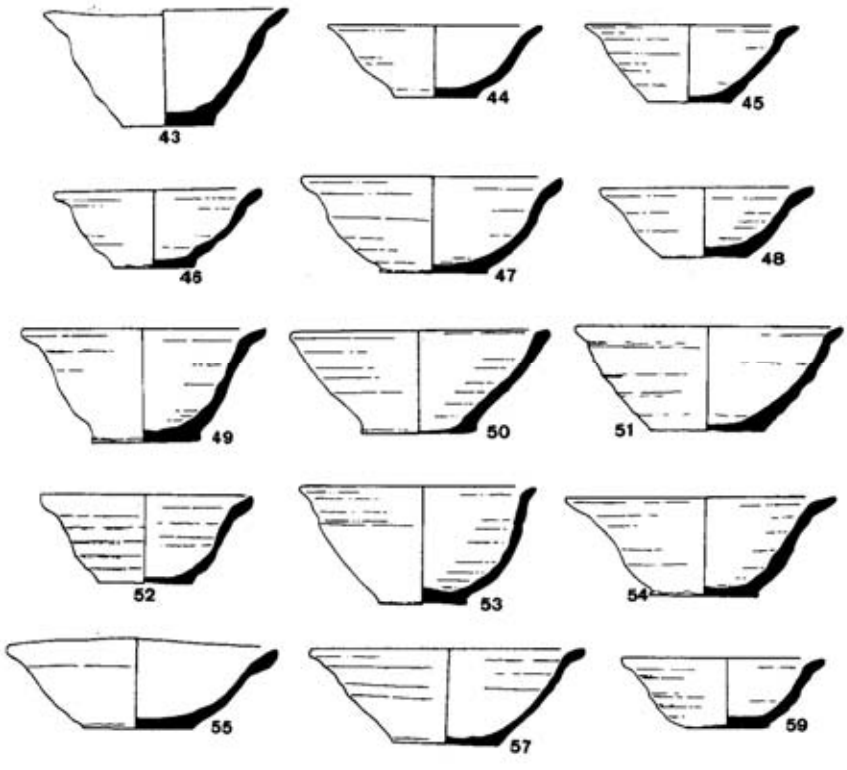

Εικ.17. «Κυάθια (bowl) με επιπεδοποιημένο χείλος» από το Παλαίκαστρο της ΜΜΙΙΙΒ περιόδου (Knappet C, Cunningham T.F.,2003,σελ.119, fig.8).

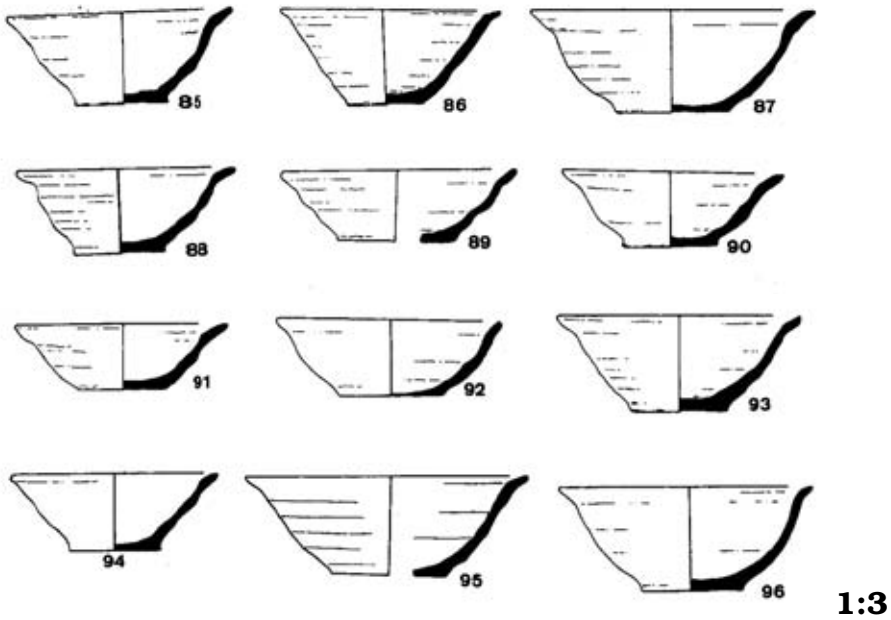

Εικ.18. «Κυάθια (bowl) με επιπεδοποιημένο χείλος» από το Παλαίκαστρο της ΜΜΙΙΙΒ περιόδου (Knappet C, Cunningham T.F.,2003,σελ.121, fig.10).

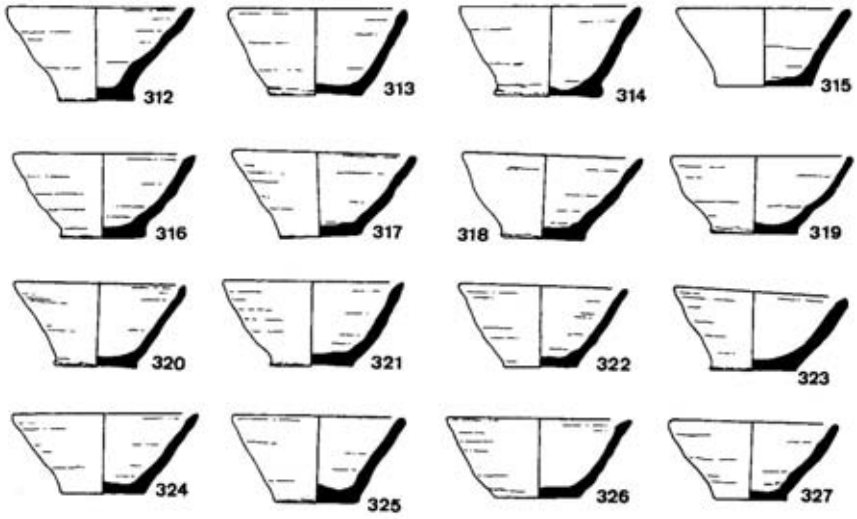

1:3

Εικ.19. Κωνικά κύπελλα από το Παλαίκαστρο της ΥΜΙΑ περιόδου (Knappet C, Cunningham T.F.,2003,σελ.164, fig.41).

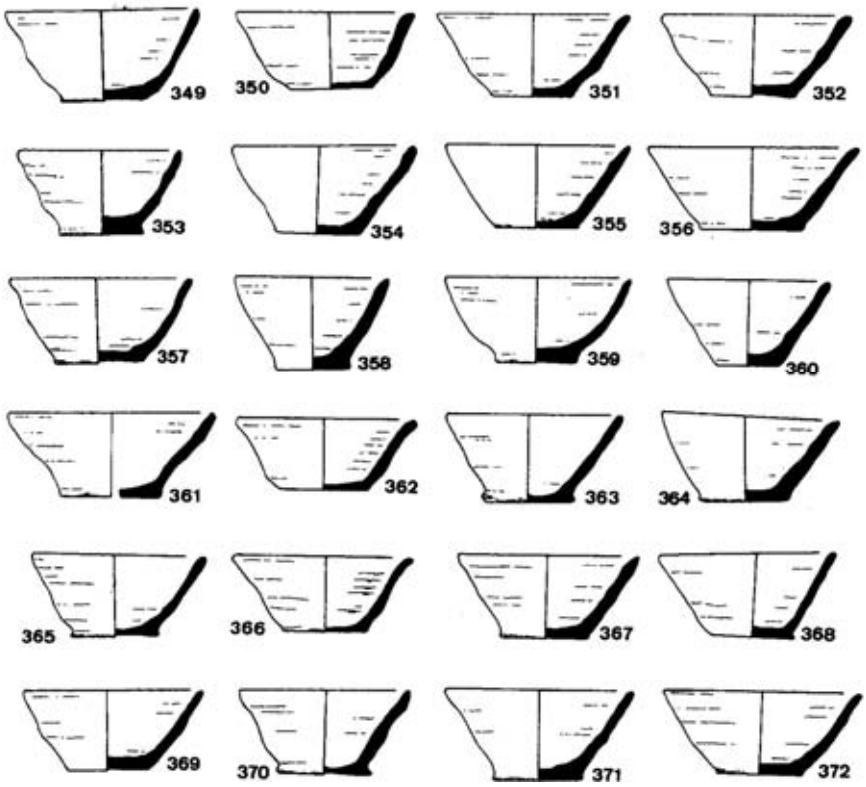

1:3

Εικ.20. Κωνικά κύπελλα από το Παλαίκαστρο της ΥΜΙΑ περιόδου (Knappet C, Cunningham T.F.,2003,σελ.165, fig.42).